

TARTU ÜLIKOOL
ÕIGUSTEADUSKOND
Avaliku õiguse instituut

Marko Talur

**MAKSUNEUTRAALSUSE PÕHIMÕTTE RAKENDAMINE
KAPITALITULU MAKSUSTAMISEL**

Magistritöö

Juhendaja
Mag. iur.
Kadriann Ikkonen

TALLINN 2012

Olen koostanud magistritöö iseseisvalt.

Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, olulised seisukohad, kirjandusallikad ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Autor: Marko Talur .....

/allkiri/

.....

/kuupäev/

Töö vastab magistritööle esitatud nõuetele.

Juhendaja: Mag. iur. Kadriann Ikkonen .....

/allkiri/

.....

/kuupäev/

Kaitsmisele lubatud .....

Kaitsmiskomisjoni esimees .....

/allkiri/

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
I MAKSUNEUTRAALSUSE PÕHIMÕTE KAPITALITULU MAKSUSTAMISEL	9
1.1 Maksuneutraalsuse põhimõte.....	11
1.2 Kapitalitulu teenimine.....	14
1.2.1 Investeeringuinstrumendid	16
1.2.2 Investeeringuvormid.....	21
II KAPITALITULU MAKSUSTAMINE EESTIS	26
2.1 Traditsiooniline hoius	28
2.2 Laenuleping	31
2.3 Osa, aktsia ja muu sarnane äriühinguga seotud investeeringuinstrument.....	34
2.4 Investeeringufondi ja muu varakogumi osak	38
2.5 Investeeringuhoius	42
2.6 Investeeringuriskiga elukindlustus.....	44
III JÄRELDUSED	48
3.1 Maksukohustuse näidissuurused.....	49
3.2 Maksuneutraalsus investeeringuvormide ja investeeringuinstrumentide lõikes	55
KOKKUVÕTE	65
IMPLEMENTATION OF THE PRINCIPLE OF TAX NEUTRALITY IN TAXATION OF CAPITAL GAINS	72
ALLIKATE LOETELU	78
LISA	83
Maksukohustuse suuruse mudelarvutused.....	83

SISSEJUHATUS

Investeeringisinstrumentidesse raha paigutamine ja investeerimisteenuste pakkumine on olnud pikka aega väheste väljavalitute pärusmaa. Paljudel juhtudel tuli investeerimiseks omada teenusepakkujate poolt määratud minimaalset algkapitali ning investeerimisteenuste tarbimiseks pöörduda spetsiaalselt sellega tegelevate isikute poole. Sellega kaasnes kaks asjaolu. Esiteks eeldas investeerimisega alustamine isikult spetsiaalset tegevust, millega tõenäoliselt kaasnes riskide, sealhulgas võimalik maksukohustus, hindamine. Teisalt olid teenusepakkujad pigem selle ala professionaalid, kelle ülesandeks oli piiratud hulga klientide vara võimalikult edukas kasvatamine ja kes tundsid seejuures põhjalikult ka maksuõiguslikke aspekte ning maksukohustuse optimeerimise võimalusi.

Tänaseks on olukord põhimõtteliselt muutunud. Esiteks on erinevatesse investeeringisinstrumentidesse raha paigutamine tänu infotehnoloogia arengule muutunud väga lihtsaks. Iga pangakontot omav füüsiline isik võib omal käel kodust lahkumata soetada Ameerika Ühendriikide või Singapuri börsil noteeritud aktsiaid. Teiseks on toimunud hüppeline areng universaalpanganduse valdkonnas. Laiale avalikkusele pakutakse nüüd teenuseid, mis seni olid kättesaadavad vaid vähestele. Piltlikult väljendudes ei ole haruldased juhtumid, mil krediitiasutusse aegunud pangakaarti pikendama läinud klient väljub fondiosakute omanikuna või mitmekümne aastase investeerimiskõigusega elukindlustuse lepinguga. Selliste arengute positiivsete joonte kõrval on selgelt välja joonistunud ka negatiivsed küljed. Infotehnoloogia arenguga ei ole kaasas käinud füüsiliste isikute teadmiste kasv investeerimisega seotud riskidest, sealhulgas võimalikust maksukohustusest. Lisaks ei ole universaalpangad valmis piisavalt panustama maksuõiguslike aspektide klientidele tutvustamisele ega soovi kanda mingit vastutust seoses enda poolt pakutavate teenuste tagajärgedega klientide maksukohustuse kujunemisel.¹

Kadunud ei ole siiski ka professionaalsete investeerimisteenuste pakkujad, kelle üheks huviks on endiselt maksuregulatsiooni aukude ja tõlgendamisruumi ärakasutamine kasumi maksimeerimise eesmärgil. Tänu infotehnoloogia arengule ning universaalpankade valmisolekule investeerimisteenuseid vahendada, on ka professionaalsed maksunduslikele aspektidele suunatud investeerimistooted palju kättesaadavamad laiemale ringile isikutele, seal hulgas piiriüleselt.

---

¹ LHV foorum. Teema: Investeeringiskonto - 2011 mis ja kuidas? Arvutivõrgus: <https://fp.lhv.ee/forum/invest/122794>, (01.05.2012).

Kirjeldatud arengud esitavad omamoodi väljakutse maksuhaldurile. Tänu investeerimistoodete piiriülesele kättesaadavusele võib tekkida vajadus hinnata tehinguid, mis ei ole Eesti õigusruumis üldse võimalikud, või tehingutele, mis lähevad oma keerukuselt oluliselt kaugemale tavapärasest aktsiate ostu-müügi tehingutest. Eesti maksuhalduri näitel võib öelda, et selline ülesanne ei ole maksuhaldurile sugugi kerge.²

Eelnev toob välja vajaduse kujundada kapitalitulu puudutav maksuõigus viisil, mis ei lähtu enam konkreetse riigi kogemusest või riigisisese materiaalõiguse võimalustest, vaid oleks võimeline katma kõiki maailmas juba pakutavaid või tulevikus välja töötavaid investeerimisvõimalusi. Eesti on selliste arengute kontekstis maksuõiguse kujundamisel mõnevõrra keerulisemas olukorras võrreldes näiteks niinimetatud Vana-Euroopa riikidega. Me oleme deklareerinud nii poliitiliselt³ kui ka majanduslikult⁴ oma eesmärgiks lihtsa ja ühetaolise maksusüsteemi. Lihtsustatult tähendab see seda, et meie maksuõigus peab samade normidega suutma reguleerida nii elukutseliste kui ka niiöelda juhuslike investorite investeeringutelt saadava tulu maksustamist. Seejuures peavad normid olema piisavad elukutseliste investorite püüeldud maksuoptimeerimiste ärahoidmiseks ning teisalt niivõrd selged, et „kogemata“ investeerinud füüsilised isikud saaksid oma võimalikust maksukohustusest kiiresti ja üheselt aru.

Üheks võtmetähtsusega komponendiks kirjeldatud tingimustele vastava maksuõiguse kujundamisel on maksuneutraalsuse põhimõte. Selle kohaselt ei tohiks maksustamine mõjutada isiku käitumist, näiteks sundida teda valima mõnda teist tehingu vormi.⁵ Seejuures aitab maksuneutraalsuse põhimõtte efektiivne rakendamine vähemalt kapitalitulu kontekstis oluliselt kaasa teisele maksuõiguse põhiprintsiibile - ühetaolise maksustamise põhimõtte kohaldamisele.

Paraku on tulumaksuseaduses (edaspidi TuMS) kapitalitulu maksustamisel maksuneutraalsuse põhimõtte rakendamine mitmel korral ebaõnnestunud. Üheks parimaks näiteks sellest on kuni 2011. a kehtinud krediidasutuse poolt makstud intresside tulumaksu vabastus.⁶ Kuigi normi eesmärk oli tavapäraselt hoiuselt saadava intressi maksuvabastuse kehtestamine, kasutasid

---

2 Maksu- ja Tolliameti foorum. Teema: Optsioonitehingud. Arvutivõrgus: <http://foorum.emta.ee/viewtopic.php?f=71&t=14339&p=23580#p23580>, (01.05.2012).

3 Erakonna Isamaa ja Res Publica Liit ning Eesti Reformierakonna valitsusliidu programm. Arvutivõrgus: <http://valitsus.ee/UserFiles/valitsus/et/uudised/taustamaterjalid/Valitsusliit%20I.pdf>, (01.05.2012), lk 2.

4 Republic of Estonia: Staff Report for the 2009 Article IV Consultation. IMF Country Report No. 10/4, January 2010. Arvutivõrgus: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2010/cr1004.pdf>, (01.05.2012), lk 15.

5 Uustalu, E. Rahvusvahelise maksuõiguse põhimõtetest ning –mõistetest. – Juridica 1998, nr 3, lk 124.

6 Tulumaksuseadus. – RT I 1999, 101, 903; RT I, 29.03.2012, 28.

krediidiasutused normi liiga laia sõnastust ära ning maksid ka teistelt investeerimisinstrumentidelt maksuvaba intressi. Nii võis maksuvabalt teenida tulu näiteks kulla, teravilja või mingi sektori ettevõtete aktsiate hinnamuutusest olukorras, kus nendesse alusvaradesse otse investeerides tekkinuks investoril maksukohustus. Tuntuimaks selliseks instrumendiks kujunes investeerimishoius.

Aja jooksul on kapitalitulu maksustamisega seotud probleemidele pööratud tähelepanu asjakohastes analüüsides. Finantsinspeksioon koostas 2005. a „Investeeringute valitsemise teenuste regulatiivse keskkonna võrdluse“, milles toodi muuhulgas välja mitmeid maksuõiguslikke aspekte. Näiteks juhiti tähelepanu sellele, et sama liiki kapitalitulu maksustamine varieerub lähtuvalt kasutatavast investeeringute valitsemise teenusest ning maksukeskkond võib olla üheks finantsteenuste piirjoonte hägustumise eelduseks.⁷ Teisisõnu tõstatati kahtlus, et sarnast liiki kapitalitulu maksustatakse erinevalt, mis ühest küljest ei pruugi olla põhjendatud ning teisest küljest motiveerib finantssektorit ja investoreid otsima sisemiste ümberkorralduste teel võimalusi maksude optimeerimiseks.

Ajendatuna Finantsinspeksiooni võrdlusest koostas Rahandusministeerium 2007. a „Residendist füüsilise isiku finantsteenustest saadud kapitalitulude tulumaksuga maksustamise analüüsi“.⁸ Tegemist on oluliselt põhjalikuma analüüsiga, mis keskendub ainult investeerimisega seotud tulu maksustamisele. Välja tuuakse mitmeid probleeme, sealhulgas hoiustelt saadava intressi liiga lai maksuvabastus, väärtpapierikasu kuulumine maksustamisele ka siis, kui saadud summad kohe reinvesteeringusse ning fondidest saadava tulu mitteühene reguleeritus.

Tegemist on asjakohaste infoallikatega, kuid võrreldes 2007. a on TuMS kapitalitulu maksustamise osas oluliselt muutunud, mistõttu ei ole analüüsid enam ajakohased. Näiteks on loodud täiesti uus maksuõiguslik investeerimisvorm – investeerimiskonto. Seetõttu on maksuneutraalsuse põhimõtte rakendamine kapitalitulu maksustamisel endiselt aktuaalne ning ajakohane põhjalik käsitlus sellest Eesti kontekstis puudub.

Käesolev töö püüab täita nimetatud tühimiku. Töö uurimisprobleem on maksuneutraalsuse põhimõtte rakendamine TuMS-s. Töö eesmärk on leida vastus küsimusele, kas kapitalitulu

---

⁷ Investeeringute valitsemise teenuste regulatiivse keskkonna võrdlus. Finantsinspeksioon 2005. Arvutivõrgus: <http://www.fi.ee/failid/OMA2005.pdf>, (01.05.2012).

⁸ Residendist füüsilise isiku finantsteenustest saadud kapitalitulude tulumaksuga maksustamise analüüs. Rahandusministeerium 2005. (Käsikiri autori valduses).

maksustamise regulatsioon TuMS-s järgib maksuneutraalsuse põhimõtet tasakaalustatult. Töö hüpoteesiks on väide, et tulumaksuseaduses tehtud muudatused ei ole olnud piisavad maksuneutraalsuse tagamiseks ning põhjendamatute maksustamisest tingitud investeerimisotsuste moonutuste kõrvaldamiseks.

Töö esimene peatükk käsitleb maksuneutraalsuse põhimõtet teoreetiliselt. Lisaks analüüsitakse töösse valitud investeerimisinstrumente (traditsiooniline hoius; laenuleping; osa, aktsia ja muu sarnane äriühinguga seotud investeerimisinstrument; investeerimisfondi ja muu varakogumi osak; investeerimishoius; investeerimiskonto; füüsilisest isikust ettevõtja; äriühing), investeerimisvorme (füüsiline isik; investeerimiskonto; füüsilisest isikust ettevõtja; äriühing), võimaldamaks hilisemas faasis hinnata maksuneutraalsuse põhimõtte rakendamist TuMS-s. Teine peatükk käsitleb iga investeerimisvormi kaudu igalt investeerimisinstrumentidilt teenitud tulu maksukohustuse teket. Töös on tulenevalt teema keerukusest ning lugemise hõlbustamise eesmärgist teadlikult püütud vältida massilist töö sisest viitamist ning pigem kasutatud kordusi, mis võimaldab lugejal saada kogu teabe ühe investeerimisinstrumenti maksustamise reeglite kohta ühest alapeatükist. Kolmas peatükk keskendub standardmudeli alusel erinevate investeerimisvormidega erinevatelt investeerimisinstrumentidelt saadud kasu ja kahjuga seotud maksukohustuse näidisarvutustele ja nende arvutuste kaasabil maksuneutraalsuse põhimõtte rakendamise hindamisele. Kuigi viimase näol on tegemist majandusliku lähenemisega juriidilise küsimuse lahendamisel, tuleb seda pidada töö kontekstis vajalikuks. Erinevalt paljudest teistest õigusvaldkondadest, on maksundus ja finantsturud tihedalt seotud tehingute majandusliku tulemiga. Kapitalitulu teenimisel valitakse tehingu juriidilised aspektid tihti just maksunduslikest kaalutlustest, mitte tehingu eesmärgist lähtuvalt. Selline lähenemine tekitab omamoodi nõiaringi õiguse ja majanduse vahele: arvestades juriidilisi võimalusi kaalub isik majanduslike tagajärgi ning valib tehingule õigusliku vormi, mida siis maksuhaldur lähtuvalt majandusliku lähenemise põhimõttest hakkab hindama. Samal ajal on nii isiku kui ka maksuhalduri tegevuse keskpunktiks just tekkiva või tekkima pidanud maksukohustuse suurus. Seetõttu on asjakohane kapitalitulu maksustamise maksuneutraalsuse hindamisel võtta samuti lähtekohaks tekkiva maksukohustuse suurus, mis reaalsuses läbi isiku valikute määrab maksuregulatsiooni ellurakenduvuse edukuse.

Töö piiratud mahust tulenevalt on teadlikult piiratud eelnevalt nimetatud nelja investeerimisvormiga ning seitsme investeerimisinstrumentiga. Analüüsist on välja jäetud tavalisele maksumaksjale mittejõukohased investeerimisvormid (näiteks isikliku investeerimisfondi asutamine) ning vähemlevinud investeerimisinstrumentid (näiteks

võlakindlustusinstrumentid). Vähemlevinud investeerimisvorme ning -instrumente on võimalik vajadusel eraldi vaadelda töös loodud teoreetilise baasi abil ning seejärel võrrelda saadud tulemusi töös leituga. Mahupiirangu tõttu ei hõlma töö ka investeerimisinstrumentidelt harva saadavat tulu, näiteks likvideerimisjaotist, jättes kõrvale ka madala maksumääraga territooriumitega ja hübriidettevõtete ning -varakogumitega seotud investeeringute maksustamise spetsiifika. Viimaste näol on tegemist küll tihti just maksude optimeerimise eesmärgil loodud kehandite ja finantstoodetega⁹, mis väärivad kindlasti maksuneutraalsuse kontekstis käsitlemist, kuid tulenevalt nende keerukusest ning professionaalsest eesmärgistatusest, väljuvad ilmselgelt antud töö raamidest.

Fookuse hoidmise eesmärgil keskendub töö ainult Eesti residendist füüsilise isiku kapitalitulu maksustamisele. Mitteresidendi maksustamine on põhimõtteliselt erinev, mistõttu ei ole tema lisamine käesolevasse analüüsi põhjendatud. Seejuures eeldatakse maksukohustuse näidisarvutustes ning maksuneutraalsuse põhimõtte hindamisel, et investeerimine on füüsilise isiku kõrvaltegevus. Teisisõnu, kuigi teatud juhtudel võib isikule olla kasulikum valida mingi osa kapitalitulu maksustamisel väikseimast suurem maksukohustus (näiteks eesmärgiga arvata välismaal teenitud kapitalitulu Eestis maksustatava tulu hulka ning seeläbi suurendada eluasemelaenu intresside mahaarvamise baasi), lähtub töö eeldusest, et isik soovib kapitalitulult maksta võimalikult vähe makse ning teeb investeerimisotsused sellest lähtuvalt.

Töö teisest peatükist on teadlikult välja jäetud piiriülese investeerimisega seotud topeltmaksustamise küsimused. Esiteks sõltub kapitalitulu topeltmaksustamine iga konkreetse välisriigiga sõlmitud maksulepingust. Teiseks eeldab topeltmaksustamise tekkimise võimaluse hindamine mitmetel juhtudel (näiteks mitteinvesteerimisfondidesse investeerimisel) konkreetse riigi vastavate õigusaktide süvitsi tundmist. Sisukaid üldistusi oleks topeltmaksustamise vältimise valdkonnas töö raames raske teha, mistõttu on mõistlikum viia vajadusel läbi konkreetse riigi, investeerimisvormi ja investeerimisinstrumenti eripärasid arvestav eraldi analüüs. Võrreldavate järelduste saamiseks on siiski töö kolmandas peatükis eeldatud kindlatel tingimustel maksustamist ka välisriigis.

Töö ettevalmistamisel on kasutatud Finantsinspektsiooni 2005. a ja Rahandusministeeriumi 2007. a koostatud analüüse. Töö koostamisel on kasutatud erialakirjandust ning erinevaid TuMS-i avavaid allikaid nagu TuMS kommentaarid ja seletuskirjad. Olulise osa tööst moodustavad autori koostatud kapitalituluga kaasneva maksukohustuse näidisarvutused.

---

⁹ Russo, R. (editor). *Fundamentals of International Tax Planning*. Amsterdam: IBFD 2007, lk 124.

I MAKSUNEUTRAALSUSE PÕHIMÕTE KAPITALITULU MAKSUSTAMISEL

Maksuneutraalsuse põhimõtte TuMS-s rakendamise hindamiseks kapitalitulu maksustamisel on kõigepealt vajalik määratleda maksuneutraalsuse põhimõtte ja seejärel kapitalitulu teenimine antud töö kontekstis.

Maksuneutraalsuse põhimõtte on laialt tunnustatud maksukeskkonna kujundamise lähtekoht, millele on tuginetud ka Riigikohtu menetluses.¹⁰ Olenemata selle üldtuntusest, sisustatakse seda vähemalt ingliskeelses teoreetilisest kirjanduses väga erinevalt. Maksuneutraalsusest rääkides kasutatakse termineid, mis vastavalt kontekstile viitavad isikute ja eelarve mõjudele või turukäitumisele (näiteks *tax neutrality ja fiscal neutrality*¹¹, *revenue-neutrality*¹² ja *market neutral*). Lisaks erineb nende terminite sisustamine lähtuvalt sellest, kas räägitakse piiriülestest situatsioonidest (näiteks kapitali ekspordimise ja importimise neutraalsus¹³) või riigisisest mõjust (näiteks tervishoiukulude maksuvabastuse asendamine muu toetuskeemiga¹⁴).

Tulenevalt töö mahulisest piiratusest, kasutatakse töös maksuneutraalsust selle põhimõtte kõige põhilisemas ja lihtsustatumas tähenduses: maksusüsteem peab olema neutraalne viisil, et isikud saaksid otsuseid teha tulenevalt majanduslikest põhiasjaoludest, mitte maksunduslikest kaalutlustest.¹⁵

Eraldi tähelepanu vajab maksuneutraalsuse ja ühetaolise maksustamise põhimõtete suhestumine. Ingliskeelne teoreetiline kirjandus käsitleb neid põhimõtteid tihti läbisegi, sidudes maksuneutraalsuse rohkemal või vähemal määral horisontaalse ja vertikaalse õiglusega maksustamisel. Töös lähtutakse seisukohast, et maksuneutraalsuse ja ühetaolise maksustamise põhimõtted on neutraalsusprintsibi kaks külge, mida on võimalik selgelt

---

10 RKHKo 3-3-1-3-09 (TNK Eesti OÜ kaebus Maksu- ja Tolliameti Lõuna maksu- ja tollikeskuse 2. augusti 2007. a maksuotsuse nr 12-5/286 tühistamiseks).

11 EKo 21.02.2006, C-255/02, *Halifax plc, Leeds Permanent Development Services Ltd ja County Wide Property Investments Ltd vs Commissioners of Customs & Excise*.

12 IMF Country Report No. 10/4, lk 4.

13 Knoll, M. S. Reconsidering International Tax Neutrality. 2009. Scholaship at Penn Law. Paper 277. Arvutivõrgus: http://lsr.nellco.org/upenn_wps/277, (01.05.2012), lk 1.

14 Furman, J. The Concept of Neutrality in Tax Policy. Testimony Before U.S. Senate Committee on Finance Hearing on: „Tax: Fundamentals in Advance of Reform,“ April 15, 2008. Arvutivõrgus: <http://finance.senate.gov/imo/media/doc/041508jftest.pdf>, (01.05.2012), lk 5.

15 Furman, J. op. cit., lk 1.

eristada.¹⁶ Töö keskendub maksuneutraalsuse põhimõttele, jättes üldjuhul ühetaolise maksustamise põhimõtte aspektid kõrvale.

Kapitalitulu teenimise määratlemine töö kontekstis on keerulisem. Esiteks puudub kapitalitulu definitsioon Eesti riigisisises õiguses ning rahvusvahelisi kapitalitulu definitsioone on väga palju. Näiteks IMF teeb maksude klassifikatsioonis vahet *taxes on capital gain* (maksuobjektiks näiteks intressid, dividendid, üüri- ja renditulu, aga ka investeerimisfondide kasumi jaotis)¹⁷ ja *taxes on financial and capital transactions* (maksuobjektiks näiteks väärtpaberite, tšekkide ja vallasasjade müük)¹⁸ vahel. OECD topeltmaksustamise vältimise mudelleping käsitleb aga eraldi dividende, intresse, muud tulu ja *capital gain*'i.¹⁹ Seejuures tõlgitakse viimast kui kasu vara võõrandamisest.²⁰ Seega tuleb asuda seisukohale, et igasugune kapitalitulu mõiste sisustamine on tehislik ning sõltub eelkõige mõiste kasutamise eesmärgist.

Eelnevast tulenevalt on töös määratletud kapitalitulu igasuguse tuluna, sõltumata selle statistilisest või maksuõiguslikust määratlusest, mida on võimalik saada seoses töösse hõlmatud investeerimisinstrumentidega. Selliseks tuluks võib olla kasu vara võõrandamiselt, intress või määratlematu rahas hinnatav muu tulu.

Tulenevalt vajadusest anda maksuneutraalsuse põhimõtte rakendamisele TuMS-s võimalikult laiapõhjaline hinnang, ei ole kapitalitulu sisustamisel seatud piiranguid selle teenimise vormile. Seega loetakse töös kapitalituluks nii traditsioonilise füüsilise isikuna, füüsilise isikuna maksuõiguslikku investeerimiskonto süsteemi kasutades, füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsedes kui ka spetsiaalselt selleks loodud äriühingut kasutades teenitud tulu töös käsitletud investeerimisinstrumentidelt.

Järgnevates alapeatükkides käsitleb töö maksuneutraalsuse põhimõtet ja kapitali tulu teenimist põhjalikumalt, luues piisavalt detailse aluse maksuneutraalsuse põhimõtte tasakaalustatud rakendamise hindamiseks kapitalitulu maksustamisel töö kolmandas peatükis.

---

16 Kahn, D. A. Siebenthaler Lecture. The Two Faces of Tax Neutrality: Do They Interact or are They Mutually Exclusive? – Northern Kentucky Law Review 1990, vol 18:1. Arvutivõrgus:

http://chaselaw.nku.edu/documents/law_review/v18/nklr_v18n1.pdf, (01.05.2012), lk 1.

17 IMF Government Finance Statistics Manual 2001. Chapter 5: Revenue. International Monetary Fund December 19, 2001. Arvutivõrgus: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/gfs/manual/pdf/ch5.pdf>, (01.05.2012), lk 50.

18 IMF Government Finance Statistics Manual 2001, lk 52

19 OECD Model Tax Convention on Income and on Capital. Condensed version. Paris: OECD 2010, lk 19.

20 Eesti Vabariigi valitsuse ja Albaania Vabariigi ministrite nõukogu vaheline tulumaksudega topeltmaksustamise vältimise ning maksudest hoidumise tõkestamise leping. – RT II, 15.11.2010, 4.

1.1 Maksuneutraalsuse põhimõte

Majandusteadlaste ja juristide hinnangul peab maksuregulatsioon, mis puudutab investeerimist, olema nii neutraalne kui võimalik. Kuigi kõik maksud moonutavad käitumist, soovitavad eksperdid hoida moonutused nii väikesed kui võimalik. Selline seisukoht põhineb muuhulgas turuefektiivsuse põhimõttel – majanduslikud ressursid peaksid olema paigutatud sinna, kus nad toodavad kõige suuremat lisandväärtust, mitte sinna, kus on maksunduslikult investorile kasulik.²¹ Neutraalne maksustamine on selline, mis ei suuna turukäitumist eemale rajalt, kus see oleks arenenud igasuguse maksustamise puudumise tingimustes.²²

Maksuneutraalsuse põhimõtte rikkumise näitena võib tuua maksuregulatsiooni, mille kohaselt maksustatakse kinnisvarast saadud tulu madalamalt kui võlakirjadest saadud tulu. Sellisel juhul moonutab maksustamine isikute otsust, kas valida investeerimisinstrumendiks kinnisvara või võlakirjad.²³ Neutraalsuspõhimõtte rikkumine võib seejuures avaldada konkreetsest otsusest laiemat mõju. Näiteks, kui maksuregulatsioon vabastab maksust intressid riigivõlakirjadelt või sätestab erikorra pensioni või elukindlustuse toodetele, võivad need erisused mõjutada investeerimisfonde.²⁴ Sellisel juhul pärsib maksusüsteem investeerimisfondide kui institutsiooni arengut, kuna isikutel on maksunduslikult soodsam valida otse investeerimisfondidesse investeerimise asemel elukindlustustoodete soetamine.

Maksuneutraalsuse põhimõte on väga oluline mitte ainult tavapärase maksustamise, vaid ka maksusoodustuste kontekstis. Sellele pööratakse viimasel ajal ka järjest enam tähelepanu. Näiteks käsitleb Euroopa Komisjon eluasemelaenu intresside maha arvamise võimaldamist just turumoonutuste põhjusena, mille tulemusena on isikud eelistanud kinnisvarasse investeerimist muudele investeeringutele, põhjustades sellega kinnisvara ülemäärase hinnatõusu ja kinnisvaramulli.²⁵

---

21 Thuronyi, V. (editor). *Tax Law Design and Drafting*. Vol 2. Washington: International Monetary Fund 1998, lk 974.

22 Rothbard, M. N. *The Myth of Neutral Taxation*. Cheltenham: Edward Elgar 1997. Arvutivõrgus: <http://mises.org/rothbard/myth.pdf>, (01.05.2012), lk 1.

23 Kahn, D. A. op. cit., lk 11

24 Thuronyi, V. Vol 2, lk 975.

25 Euroopa Komisjoni teatis. Annex: Growth-friendly Tax Policies in Member States and Better Tax Coordination in the EU, to the Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions. Annual Growth Survey 2012. COM(2011) 815 final. Vol 5/5 - ANNEX IV. Brussels, 23.11.2011. Arvutivõrgus: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/ags2012_annex4_en.pdf, (01.05.2012), lk 7.

Lisaks eelnimetatule tuuakse maksuneutraalsuse rikkumise mõjuna välja veel majanduslikku raiskamist. Nimelt juhib mitteneutraalne maksusüsteem nii kodanikke kui ka ettevõtteid panustama ühiskondliku arengu mõttes raisatud ressursi oma tegevuse ümberkujundamiseks maksukohustuse vähendamise eesmärgil. Selleks palgatakse täiendavaid juriste ja raamatupidajaid, keda muidu vaja ei oleks.²⁶

Maksuneutraalsust on oluline vaadelda ka teiste maksuõiguse põhimõtete valguses. Seoses kapitalitulu maksustamise problemaatikaga on asjakohane tuua välja majandusliku lähenemise ja ühetaolise maksustamise põhimõtted.

Majandusliku lähenemise põhimõtte kohaselt tuleb maksuõiguses tsiviilõiguslikke mõisteid tõlgendada teleoloogiliselt ning hinnata elulisi asjaolusid.²⁷ Majandusliku lähenemise põhimõtte rakendub muuhulgas ellu maksukorralduse seaduse (edaspidi MKS) § 84 kaudu, mis sätestab, et juhul kui tehingu või toimingu sisust ilmneb, et see on tehtud maksudest kõrvalehoidumise eesmärgil, kohaldatakse maksustamisel sellise tehingu või toimingu tingimusi, mis vastavad tehingu või toimingu tegelikule majanduslikule sisule.²⁸ Viidatud normi eesmärgiks on läbi majandusliku lähenemise põhimõtte rakendamise ära hoida maksukohustuse ebaõiget vältimist. Selliseks vältimiseks on õiguse kujundamisvõimaluste kuritarvitamine või seaduslike võimaluste kuritarvitamine eesmärgiga vältida maksukoosseisu realiseerimist.²⁹

Majandusliku lähenemise põhimõtte rakendamise üheks tasakaalustajaks on isiku õigus valida tehingu vormi.³⁰ Riigikohus on asunud seisukohale, et maksukohustuslasel peab olema vabadus teha tema poolt valitud toiminguid, arvestades muuhulgas maksunduslike kaalutlustega, ning kellelgi ei ole kohustust korraldada oma tegevust viisil, millega kaasneb kõrgem maksukoormus. Nii on Riigikohus mitmel korral väljendanud, et maksumaksja ei ole kohustatud valima kõige kulukamat tehingu vormi.³¹

Majandusliku lähenemise põhimõtte ja tehingu vormi valimise õiguse tasakaalustamisel on väga suur osa just maksuneutraalsuse põhimõttel. Mida efektiivsemalt on rakendatud

---

26 Furman, J. op. cit., lk 2.

27 Lopman, V. Majandusliku lähenemise põhimõtte Eesti maksuõiguses. – Juridica 2005, nr 7, lk 489.

28 Maksukorralduse seadus. – RT I 2002, 26, 150; RT I, 22.12.2011, 38.

29 Lopman, V. op. cit., lk 496.

30 Grauberg, T. Õiguse kuritarvitamise doktriin maksuõigussuhte tõlgendamisel ja maksude vältimise tõkestamisel. – Juridica 2008, nr 10, 672.

31 RKHKo 3-3-1-23-09; RKHKo 3-3-1-79-11.

maksuneutraalsuse põhimõte, seda vähem sõltuvad maksutagajärjed tehingu vormist ning isikutel kaob huvi lähtuvalt maksudest tehingu vormi valida.³² Kapitalitulu maksustamisel tähendab maksuneutraalsuse põhimõte lisaks, et isikut peaks kohtlema samamoodi sõltumata sellest, kas ta paigutab raha investeerimisinstrumentidesse otse (näiteks ostes riigi võlakirju või aktsiaid) või kaudselt läbi vahendajate (näiteks investeerimisfondide).³³ Viidatud Riigikohtu lahendites ilmnenud olukorrad ei oleks tõenäoliselt kunagi kohtusse jõudnud, kui füüsilise isiku ja äriühingu vormis väärtpaperite võõrandamisel oleksid identsed maksutagajärjed. Täiesti neutraalse maksusüsteemi korral oleks maksude planeerimine võimatu.³⁴

Ühetaolise maksustamise põhimõtte rakendamisel on kapitalitulu maksustamise kontekstis maksuneutraalsuse põhimõttel eriline roll. Maksuneutraalsuse põhimõtte edukas rakendamine TuMS-s kapitalitulu maksustamisel kaitseb neid isikuid, kes on infotehnoloogia või universaalpanganduse arengu tõttu või ka muul põhjusel sattunud ilma põhjalike teadmisteta nii- öelda kogemata investoriks. Sellised isikud ei ole üldjuhul teadlikud investeerimisega seotud maksuerisustest, mistõttu võib kergesti tekkida olukord, kus samalt investeringult kasu saanud kahte isikut maksustatakse erinevalt, kuna nad valisid (teadmatult) tehingu tegemiseks erineva vormi. Selline tulem oleks vastuolus ühetaolise maksustamise põhimõttega, mille kohaselt tuleb kõiki isikuid sarnastes situatsioonides kohelda sarnaselt.³⁵ Maksuneutraalsuse põhimõtte efektiivsel rakendamisel maksustataks sama tehing sõltumata selle vormist sama moodi, mistõttu teadmatusel valitud tehingu vorm ei asetaks isikut võrreldes paremate teadmistega isikuga maksunduslikult halvemasse olukorda.

Olenemata eelnevast, on ebaõige eeldada, et maksuneutraalsuse põhimõtet saab rakendada absoluutsena ning see lahendaks kõik kapitalitulu maksustamise probleemid ja kitsaskohad. Maksudest tingitud mõjutusi ei ole nagunii võimalik lõplikult kõrvaldada ning neid tuleb käsitleda maksusüsteemi olemasolu kuluna. Maksuneutraalsuse põhimõte lihtsalt tuvastab, et selline kulu on vahetevahel liiga suur ning mingi investeerimisotsus tuleks lasta teha turu- või isiklikest vajadustest, mitte maksunduslikest aspektidest lähtuvalt.³⁶ Puhtalt formaalne tehingute maksustamise võrdsustamine võib viia maksuneutraalsuse põhimõttest kõrvalekaldumisega võrreldes veelgi ebaõiglase tulemuseni, kuna ei arvesta muude sisuliste

---

32 Thuronyi, V. Vol 2, lk 974.

33 Thuronyi, V. Vol 2, lk 975.

34 Uustalu, E. Rahvusvahelise maksuõiguse põhimõtetest ning –mõistetest. – Juridica 1998, nr 3, lk 124.

35 Uustalu, E. op. cit., lk 124.

36 Kahn, D. A. op. cit., lk 15.

argumentidega.³⁷ Teisisõnu, maksusüsteemi neutraalsus ei saa ja ei peagi olema absoluutne, kuid maksuneutraalsuse põhimõte on hea ja sobilik tööriist, millega hinnata maksusüsteemi mõju proportsionaalsust isikute otsustele.

1.2 Kapitalitulu teenimine

Maksuneutraalsus tähendab, et maksusüsteem peaks olema neutraalne viisil, et isikud saaksid otsuseid teha tulenevalt majanduslikest põhiasjaoludest ja mitte maksunduslikest kaalutlustest.³⁸ Teisisõnu ei tohi maksustamine sõltuda tehingu vormist.

Kapitalitulu maksuneutraalsuse hindamise teeb komplitseerituks asjaolu, et kapitalitulu teenimise tehingu vorm on kolmetasandiline. Esiteks on isikul võimalik valida samast alusvarast sõltuv, kuid vormiliselt erinev investeerimisinstrument. Nii on isikul võimalik näiteks mõne piirkonna majanduskasvust osa saada nii selle piirkonna börsi indeksaktiasesse raha paigutades kui ka sellele piirkonnale spetsialiseerunud investeerimisfondi osakuid ostes. Teiseks võib isik teenida samalt investeerimisinstrumentidelt maksuõiguse mõttes erinevat liiki tulu ning erinevatelt investeerimisinstrumentidelt sama liiki tulu. Kolmandaks on isikul võimalik investeringut tehes valida erinevate maksustamise vormide vahel. Nii on võimalik aktiasesse investeerida tavalise füüsilise isiku kui ka maksuõiguslikku investeerimiskonto vormi kasutades. Absoluutse maksuneutraalsuse tingimustes ei tohiks ühegi nimetatud vormilise valikuga kaasneda maksukohustuse muutumist.

Tulenevalt töö piiratud mahust ja asjaolust, et puudub ühtne arusaam, millest moodustub kapitalitulu, on töös otsustatud koostada tehislik loetelu investeerimisinstrumentidest, millelt saadav tulu, sõltumata selle maksuõiguslikust liigitusest, on kapitalitulu. Üheks võimaluseks sellise loetelu koostamisel on lähtuda väärtpaberitest. Väärtpaber on kõige laiemalt kasutatav termin, mis tähistab investeerimisinstrumenti. Väärtpaber on aktsia, võlakiri, optioon, futuur või ükskõik milline teine finantsvara. Väärtpaber on instrument, mis võib kirjeldada omandisuhet, võlasuhet või õigust omandisuhtele. Aktsiad, fondid, võlakirjad ja optioonid on peamised väärtpaberi liigid, mida kasutatakse investeerimisel.³⁹

---

³⁷ Grauberg, T. Õiguse kujundusvõimalused maksuobjekti vältimisel. – *Juridica* 2010, nr 3, lk 209.

³⁸ Furman, J. op. cit., lk 1.

³⁹ Nurga, A. (toim). *Investeerimise teejuht*. Tallinn: Äripäev 2007, lk 59.

kehtivale ettevõtte tulumaksu süsteemile.⁴³ Seetõttu on kehtivat õigusruumi arvestades põhjendatud äriühingu vormi kaasamine töösse.

Kuna TuMS § 37 annab teatud tingimustel võimaluse tulumaksukohustust edasi lükata ka füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsedes, ei ole eelnevat arvestades põhjendatud selle vormi tööst välja jätmise, kuna tegemist on tõsiseltvõetava alternatiivina teistele vormidele.

Järgnevates alapeatükkides tuuakse välja töösse valitud investeerimisinstrumentide ja investeerimisvormide peamised tunnused.

1.2.1 Investeerimisinstrumentid

Esiteks traditsiooniline hoius, mida peeti veel mõnda aega tagasi pangateenuseks, mitte investeerimisinstrumentiks.⁴⁴ Kaasajal käsitletakse hoiustamist siiski juba investeeringuna.⁴⁵ Teoreetiliselt jaotub traditsiooniline hoius nõudehoiuseks, tähtajaliseks hoiuseks, säästuhoiuseks ja kombineeritud hoiuseks.⁴⁶ Nõudehoiuseks käsitletakse arvelduskontot, kuna sellel olevat raha klient pidevalt kasutab ja teenitav intress on teisejärguline. Tähtajalisel hoiusel hoiustab isik raha kindlaks määratud ajaks ning saab seda kasutada alles pärast lepingutähtaja lõppu. Säästuhoiuse näol on sisuliselt tegemist tähtajalise hoiusega, kuid isikul on õigus summa hoiustada osade kaupa. Kombineeritud hoius on kombinatsioon eelnevatest, pakkudes nõudehoiusest kõrgemat intressi ning piiratumaid tingimusi.⁴⁷

Tagatisfondi seaduse § 24 lg 1 defineerib hoiuse kui hoiustaja arvelduslepingust tulenevad nõuded kontopidajaks oleva krediidasutuse vastu ja hoiustaja arveldus- või laenulepingust tulenevad nõuded laenusajaks oleva krediidasutuse vastu⁴⁸. Sama paragrahvi järgnevad lõiked avardavad hoiuse mõistet veelgi. Tegemist on siiski hoiuse kui üldmõiste määratlusega, mis ei viita teoorias nimetatud traditsioonilise hoiuse liikidele.

---

43 Lind, K. Maksevõimelisuse põhimõtte ja füüsilise isiku maksuvabastused kehtivas tulumaksuseaduses. – *Juridica* 2008, nr 4, lk 254.

44 Liikane, K., Zirnask, V. Raha, pangad ja finantsturud. II osa. Tallinn: Coopers & Lybrand 1996, lk 31.

45 Zirnask, V. (toim). Väärtpaperite teejuht. Tallinn: Eesti Päevaleht 2008, lk 125.

46 Liikane, K., Zirnask, V. 2 osa, lk 31.

47 Liikane, K., Zirnask, V. 2 osa, lk 32-35.

48 Tagatisfondi seadus. – RT I 2002, 23, 131; RT I, 08.07.2011, 32.

Traditsioonilist hoiust õigusaktid otseselt ei defineeri, kuid seda on võimalik tuletada kaudselt. TuMS § 17 lg 2 sätestatud hoiuselt saadud intressi maksuvabastuse eesmärgist⁴⁹ ja TuMS § 17 lg 3 p 1 sätestatud maksuvabastuse piirangust saab järeldada, et vähemalt maksustamise mõttes on traditsiooniline hoius vaid selline hoius, mis ei sõltu väärtpaberi, hoiuse, valuuta, muu instrumendi või selle alusvara väärtusest või selle muutusest.

Eraldi küsimus on, kas traditsioonilise hoiuse teiseks tingimuseks on krediidasutuse olemine lepingu teiseks osapooliks. Hoiuselt saadud intressi maksustamist puudutav TuMS § 17 lg 1 ja hoiu-laenuühistu seadus kasutavad hoiuste mõistet viiteta krediidasutusele. Seega ei ole hoiuse tekkimise üldiseks eeltingimuseks asjaolu, et lepingu üheks pooleks on krediidasutus. Lähtuvalt näiteks hoiu-laenuühistu seaduse § 3 lg 1 võib selleks olla ka finantseerimisasutus, mis ei ole krediidasutus.⁵⁰ Tulenevalt siiski TuMS § 17 lg 2 eesmärgist vabastada intressist just traditsioonilised hoiused, tuleb asuda seisukohale, et vähemalt maksuõiguses on traditsioonilise hoiuse eeltingimuseks lepinguline suhe just krediidasutusega. Selline piirang puudutab eelkõige juba nimetatud hoiu-laenuühistuid, aga ka investeerimisinstrumentide maaklerteenuseid pakkuvaid institutsioone.

Seega on traditsiooniline hoius hoius, mis ei sõltu välistest muutujatest ning mille teiseks pooleks on krediidasutus.

Teiseks laenuleping, mis on defineeritud võlaõigusseaduse (edaspidi VÕS) § 396 lg 1, mille kohaselt laenulepinguga kohustub üks isik (laenuandja) andma teisele isikule (laenusaaaja) rahasumma või asendatava asja (laen), laenusaaaja aga kohustub tagasi maksuma sama rahasumma või tagastama sama liiki asja samas koguses ja sama kvaliteediga.⁵¹ Seega on tegemist tavapärase tsiviilõigusliku lepinguga, millel erinevalt näiteks traditsioonilisest hoiusest puuduvad kohustuslikud pooled ning muud taolised piirangud.

Enim leiavad laenulepingutest investeerimisinstrumentina kasutust võlakirjad. Tänapäeva võlakirjad on ettevõtte, kohaliku omavalitsuse või riigi valitsuse poolt emiteeritud väärtpaberid, mida emitent kohustub teatud perioodi möödudes kindla summa eest tagasi

---

49 Tulumaksuseaduse ja perakonnaseaduse muutmise seaduse seletuskiri 2007. 180 SE III. Arvutivõrgus: <http://www.riigikogu.ee/?page=eelnou&op=ems&emshelp=true&eid=211253&u=20120506134109>, (01.05.2012), lk 1.

50 Hoiu-laenuühistu seadus. – RT I 1999, 24, 357; RT I 2010, 34, 182.

51 Võlaõigusseadus. – RT I 2001, 81, 487; RT I, 08.07.2011, 21.

ostma. Ostes näiteks ettevõtte võlakirju, laenab investor sisuliselt sellele ettevõttele raha.⁵² Võlakirju nimetatakse ka fikseeritud tuluga väärtpaberiteks, sest erinevalt näiteks aktsiatest pakuvad võlakirjad investoritele kokkulepitud tulumäära. Võlakirja võib võrrelda ka laenuga, mis on väärtpaberistatud. Kui tavalise laenu puhul on laenuandjaks tavaliselt üks isik (näiteks pank), siis võlakirjade puhul võib võlakirjaomanikke ehk laenuandjad olla palju. Võlakirja ostja ehk investor on seega laenuandja rollis ja võlakirja välja lasknud osapool ehk emitent on laenuvõtja rollis.⁵³

Võlakirja ühtset definitsiooni Eesti õiguses ei ole ning erialakirjanduses defineeritakse seda samuti mõningate erinevustega, mistõttu ei ole võimalik võlakirju ülejäänud laenulepingutest maksuõiguslikult eristada. Maksustamise aspektist see sisuliselt oluline ei ole, kuna TuMS võlakirju eraldi ei nimeta ja seega ei kohtle võlakirju teistest laenulepingutest erinevalt.

Kolmandaks osa, aktsia ja muu sarnane äriühinguga seotud investeerimisinstrument, mis näitab selle omaniku seost konkreetse ettevõtjaga

Aktsia on väärtpaber, mis näitab selle omaniku õigust osale ettevõtte varast ja kasumist. Aktsia omamine ei anna otsest õigust ettevõtte igapäevatoos kaasa lüüa, kuid sisuliselt on tegemist tõendiga, mis võimaldab saada osa ettevõtte käekäigust. Kaks põhilist aktsiatüüpi on lihtaktsiad ja eelisaktsiad.⁵⁴

Osa on aktsiale sisuliselt sarnane investeerimisinstrument. ÄS § 221 lg 1 kohaselt kajastab aktsia sellele vastavat osa äriühingu aktsiakapitalis. ÄS § 135 lg 1 kohaselt kajastab osa sellele vastavat osa äriühingu osakapitalis. Maksuõiguslikult eristab neid see, et erinevalt aktsiast, ei kuulu osad reeglina väärtpaberite alla ning seega ei laiene neile väärtpabereid puudutav eriregulatsioon TuMS-s.

Vastavalt ÄS § on veel võimalik omada osalust täisühingus, usaldusühingus ja tulundusühingus.

Äriühingute regulatsioon on riigiti väga erinev, mistõttu on osale ja aktsiale sarnaste investeerimisinstrumentide arv tegelikult piiramatult. Seetõttu ei ole võimalik tuua ka

---

52 Nurga, A. (toim). op. cit., lk 68.

53 Zirnask, V. (toim)., lk 43.

54 Nurga, A. (toim). op. cit., lk 60.

ammendavat osalust näitavate investeerimisinstrumentide loetelu. Maksustamise aspektist on sisuliselt oluline vaid see, et osalus oleks seotud juriidilise isikuga, sõltumata osa või juriidilise isiku vormi nimest.

Neljandaks investeerimisfondi ja muu varakogumi osak, mis näitab sarnaselt aktsiale ja osale selle omanikule kuuluvat osa mõttelises kehandis.

Investeerimisfond on investorite raha kogum, mida juhib selleks palgatud fondijuht.⁵⁵ Investeerimisfondi eesmärk on koguda paljudelt ühesuguste huvidega isikutelt raha ning paigutada see fondi, mis omakorda investeerib kogunenud raha edasi aktsiatesse, võlakirjadesse, teistesse fondidesse, pangadeposiitidesse, kinnisvarasse või muudesse investeerimisobjektidesse vastavalt varem paika pandud reeglitele ja fondijuhtimiseks palgatud inimeste tööspidamistele.⁵⁶ Fond tagab oma osakute kaubeldavuse, ostes need osanike soovil tagasi. Katmaks fondi tegevuse kulusid makstakse fondijuhile teenustasu.⁵⁷

Investeerimisfonde on väga palju ja väga erinevaid. Fonde võib jagada näiteks varaklasside või investeerimisstiili järgi. Samuti on mitmeid eriotstarbelisi fonde.⁵⁸ Maksuõiguslikult omavad enam tähtsust investeerimisfondi õiguslik liigitus ning liigitus investeerimisobjektide järgi. Esiteks, investeerimisfond võib vastavalt investeerimisfondide seaduse § 1 lg 1 olla asutatud varakogumina ehk lepingulise fondina ning äriühinguna.⁵⁹ Teiseks jagunevad investeerimisfondid selle järgi, millesse nad investeerivad. Näiteks võidakse investeerida aktsiatesse, võlakirjadesse, teistesse fondidesse või kõikidesse eelnimetatutesse segamini.⁶⁰

Tavalistest äriühingutest eristab investeerimisfonde eriregulatsiooni kohaldumine. Kõikvõimalikest muudest varakogumitest eristab neid lisaks eriregulatsiooni kohaldumisele fondivalitseja olemasolu nõue, kes peab tegutsema riski hajutamise põhimõttest lähtuvalt.

Muu varakogum on investeerimisfondile väga sarnane. Ka selle eesmärk on kasutada investorite raha ühiste investeeringute tegemisel. Investeerimisfondist eristab muid varakogumeid nende tegevuse väiksem unifitseeritus ja suuremad erinevused regulatsioonis. Muudel varakogumitel võib, aga ei pea olema valitsejat.

---

55 Nurga, A. (toim). op. cit., lk 65.

56 Zirnask, V. (toim). op. cit., lk 67.

57 Nurga, A. (toim). op. cit., lk 65.

58 Zirnask, V. (toim). op. cit., lk 68.

59 Investeerimisfondide seadus. – RT I 2004, 36, 251; RT I, 29.03.2012, 5.

60 Zirnask, V. (toim). op. cit., lk 68.

Jättes kõrvale äriühinguna moodustatud investeerimisfondid, sõltub investeerimisfondide ja muude varakogumite osakutelt saadava tulu maksustamine sellest, kas konkreetne osak on käsitletav väärtpaberina.

Viiendaks investeerimiskõrval hoius ehk investeerimishoius, mis on segu traditsioonilisest hoiusest ja investeerimistootest. Sisuliselt on tegemist tähtajalise hoiusega, mille intress sõltub hoiuse alusvaraks olevate väärtpaberite, muude varade või indeksite hindade liikumisest. Üldjuhul saab investeerimishoiuse lepingut sõlmida vaid kindlaksmääratud müügiperioodil. Investeerimishoiuste tähtajad on enamasti kaks-kolm aastat.⁶¹ Investeerimishoiuse tingimustes määratakse hoiuse osalusmäär alusvara väärtuse suurenemises. Sellest osalusmäärast sõltub ka intress, mis kantakse hoiutähtaja lõpus koos hoiusummaga isikule tagasi. Intress arvutatakse reeglina investeerimishoiuse tingimustes esitatud valemi alusel ning sõltub kokkulepitud alusvarast.⁶²

Mõnede investeerimishoiustega on võimalik teenida isegi rohkem, kui kasvab samal ajavahemikul alusvara väärtus. Selleks tuleb pangale maksta nn riskipreemiat.⁶³ Seda on oluline arvesse võtta investeerimishoiuselt tulu saamisega kaasneva maksukohustuse määratlemisel.

Investeerimishoiust õigusaktid sõnaselgelt ei defineeri, kuid TuMS § 17¹ lg 2 p 4 eesmärgist ja § 17 lg 3 p 1 sõnastusest tulenevalt on investeerimishoius TuMS tähenduses hoius, mis osaliselt või täielikult sõltub väärtpaberite, hoiuse, valuuta, muu instrumendi või selle alusvara väärtusest või selle muutusest. Põhimõtteliselt võib intress sõltuda ükskõik millise objektiiivselt hinnatavast tingimusest (näiteks fondi osaku hind).⁶⁴

Investeerimistulu teenimise seisukohalt teeb investeerimishoiuse eriliseks asjaolu, et see võimaldab teenida tulu täiesti erinevate investeerimisobjektide hinnaliikumisest, kuid investeerimishoiuselt saadav tulu jääb alati intressiks. Seetõttu on investeerimishoius mõneti sarnane tähtajalise investeeringuga investeerimisfondi või muusse varakogumisse.

---

61 Zirnask, V. (toim). op. cit., lk 126.

62 Zirnask, V. (toim). op. cit., lk 127.

63 Zirnask, V. (toim). op. cit., lk 127.

64 Seletuskiri 180 SE III, lk 1.

Kuuendaks investeerimisriskiga elukindlustusleping, mis on elukindlustuse liik, mille puhul kindlustusseltsi poolt välja makstav summa sõltub lepinguga seotud alusvara väärtusest ja lepingus garanteeritud hüvitise summa suurusest. Üldjuhul on investeerimisriskiga elukindlustuse korral kindlustuskaitse ehk garanteeritud välja makstaval summal kõrvaline tähtsus, lepingu väärtus sõltub eeskätt investeeringute väärtusest.⁶⁵

Investeerimisriskiga elukindlustus erineb oluliselt traditsioonilisest kindlustusest ja sarnaneb oma põhiolemuselt investeerimistootele. Investeerimisriskiga elukindlustuses on ühendatud investeerimine ja elukindlustus. Vahe tavapärase investeerimisega on see, et klient ei saa väärtpaberite omanikuks, vaid omandab kindlustuslepingu. Väärtpaberite omanikuks on elukindlustusselts. Investeeringust saadav tulu sõltub isiku poolt valitud alusvara käekäigust ja selle turuhindade muutusest.⁶⁶

Maksustamise aspektist sarnaneb investeerimisriskiga elukindlustus investeerimishoiusele (ja seega tähtajalisele investeerimisfondi või muusse varakogumisse investeerimisega), võimaldades teenida maksuõiguslikult kindlat liiki tulu väga erinevate investeerimisobjektide hinnaliikumistest.

1.2.2 Investeerimisvormid

Esiteks füüsilise isikuu vorm, milles investeerimine on kõige lihtsam kapitalitulu teenimise viis. See ei eelda eelnevat registreerimist ega spetsiaalsete deklaratsioonivormide täitmist. Lisaks on füüsilisele isikule TuMS-s ettenähtud investeerimisega seotud maksusoodustused: traditsioonilise hoiuse intressi maksuvabastus ning väärtpaberite võõrandamisel saadud kahju tasaarvestamise õigus teiste väärtpaberite võõrandamiselt saadud kasuga. Füüsilise isikuna investeerimisel saab välja tuua kolm peamist puudust. Esiteks puudub võimalus kõiki investeerimisega seotud kulusid tuludest maha arvata. Mahaarvamisõigust saab kasutada vaid seoses võõrandamisega. Teiseks on kasu tasaarvestamine kahjuga piiratud väärtpaberitega (väärtpaberiks mitteoleva investeerimisinstrumenti võõrandamiselt saadud kahju tasaarvestada ei saa). Kolmandaks on väärtpaberiks mitteolevatesse investeerimisinstrumentidesse investeerimine piiratud, kuna suure arvu tehingute korral kujutab see endast ettevõtlust, mis toob kaasa täiendava maksukohustuse sotsiaalmaksu näol.

---

⁶⁵ Zirnask, V. (toim), lk 129.

⁶⁶ Investeerimine läbi investeerimisriskiga elukindlustuse. Artikkel veebileheküljel www.minuraha.ee. Arvutivõrgus: <http://www.minuraha.ee/?id=10417>, (01.05.2012).

Teiseks investeerimiskonto, mis on 01.01.2011. a jõustunud TuMS muudatustega loodud maksuõiguslik investeerimisvorm, mille eesmärgiks on võimaldada füüsilistel isikutel sarnaselt äriühingutega reinvesteeritud kapitalitulult maksukohustus edasi lükata.⁶⁷ Investeerimiskonto on tavaline pangakonto, mille maksumaksja on avanud selleks, et sellele oleva raha eest väärtpaberitehinguid (ja teatud muid investeeringuid) teha ja selle abil tulumaksukohustust edasi lükata.⁶⁸ Sisuliselt on tegemist maksuõigusliku fiktsiooniga füüsilise isiku investeeringutelt saadud tulu eripäraseks maksustamiseks, millel puudub väljaspool maksuõigust igasugune tähendus.

Investeerimiskonto kasutamise suurimaks eeliseks on võimalus lükata tulumaksukohustus ettevõtluseks ettenähtud vormi kasutamata edasi ning teha seda olematute kulude ja väikese halduskoormusega (maksukohustust saab edasi lükata ka FIE või äriühingu vormi kasutades, kuid need eeldavad näiteks riigilõivude tasumist registreerimisel ja raamatupidamise korraldamist).

Samas on investeerimiskonto kasutamisel kaks negatiivset joont. Suurimaks piiranguks võrreldes tavalise füüsilise isiku ja äriühingu vormi kasutamisega on asjaolu, et investeerimiskonto süsteemis saab investeerida vaid TuMS mõttes finantsvarasse.⁶⁹ Seega eeldab investeerimiskonto kasutamine pidevat jälgimist, millistesse investeerimisinstrumentidesse raha paigutatakse. Vastasel korral võib maksumaksjat tabada ootamatu edasilükatud maksukohustuse saabumine.⁷⁰ Teiseks negatiivseks jooneks on investeerimiskonto süsteemi kasutades tekkiva maksukohustuse tihe seos investeerimisinstrumentide soetamismaksumusega. See tähendab, et isik peab maksukohustuse edasilükkamiseks säilitama kõik soetamismaksumust tõendavad dokumendid sõltuvalt investeeringu pikkusest. Äriühingu vormi kasutades vabaneks isik dokumentide säilitamisest seitsme aasta möödudes, kuid investeerimiskonto süsteemis sellised vabastused puuduvad.⁷¹

Kolmandaks vormiks on füüsilisest isikust ettevõtja. TuMS § 14 lg 2 kohaselt on ettevõtlus isiku iseseisev majandus- või kutsetegevus, mille eesmärgiks on tulu saamine kauba

---

⁶⁷ Seletuskiri 180 SE III, lk 2.

⁶⁸ Mis on investeerimiskonto? Rahandusministeerium 2010. Arvutivõrgus: <http://www.fin.ee/doc.php?106767>, (01.05.2012), lk 7.

⁶⁹ Mis on investeerimiskonto, lk 12.

⁷⁰ Mis on investeerimiskonto, lk 9.

⁷¹ Lind, K. Maksevõimelisuse põhimõte, lk 255.

tootmisest, müümisest või vahendamisest, teenuse osutamisest või muust tegevusest, kaasa arvatud loominguline või teaduslik tegevus. TuMS § 14 lg 5 kohaselt võib äriregistrisse kantud füüsilisest isikust ettevõtja arvata oma ettevõtlustulust maha ettevõtlusega seotud kulud. ÄS § 75 lg 1 kohaselt kantakse füüsilisest isikust ettevõtja kohta äriregistrisse teave kavandatud põhitegevusala kohta. ÄS § 4 lg 1 kohaselt võib ettevõtja tegutseda tegevusaladel, millel tegutsemine ei ole seadusega keelatud. Seega võib füüsilisest isikust ettevõtja nii põhi- kui ka kõrvaltegevuseks olla kapitalitulu teenimine ning kõik selle teenimisega seotud kulud on äriregistrisse kantud füüsilisest isikust ettevõtjal õigus oma ettevõtlustulust maha arvata. Seda kinnitab ka ettevõtlustulu deklaratsiooni vorm, mille real 1.10 on võimalik deklareerida finantstulu. Finantstuluks loetakse deklaratsioonivormi selgituse kohaselt näiteks laenudelt, hoiustelt ja muudelt varadelt saadud intressitulu.⁷²

Füüsilisest isikust ettevõtja vormi kasutamist investeerimisel soodustavad kaks asjaolu. Esiteks on maksumaksjal võimalik lükata TuMS § 36 lg 7 tingimustel erikontot kasutades kapitalitulu tulumaksukohustus sarnaselt investeerimiskonto või äriühingu vormi kasutamisele edasi. Teiseks võimaldab TuMS § 37 lg 7 anda erikontot kasutades kogunenud kapitalitulu edasilükatud tulumaksu kohustuse saabumiseta üle maksumaksja asutatud äriühingule (näiteks investeerimiskonto süsteemis selline võimalus puudub). See võib olla kasulik olukorras, kus maksumaksja alustab investeerimist vähete vahenditega, kuid kasu kogunedes soovib tegevust laiendada ning üle minna teisele ettevõtlusvormile.

Füüsilisest isikust ettevõtja vormi kasutamisel kapitalitulu teenimiseks seab TuMS § 14 lg 3 olulise piirangu. Nimetatud normi kohaselt ei loeta ettevõtluseks füüsilise isiku poolt oma väärtpaberite võõrandamist. Sisuliselt tähendab see maksustamise aspektist, et isik ei saa füüsilisest isikust ettevõtja vormis teenida tulu selliste investeerimisobjektide võõrandamiselt, mis on TuMS mõttes väärtpaberid. Sellist tulu loetakse igal juhul füüsilise isiku tuluks ning maksustatakse vastavalt. Samas ei ole ka väärtpaberite võõrandamisega seotud kulud füüsilisest isikust ettevõtja tulust maha arvatavad⁷³ Üldlevinud tõlgenduse kohaselt loetakse TuMS mõttes väärtpaberiks investeerimisinstrumente, mis kuuluvad väärtpaberituruseaduse (edaspidi VPTS) § 2 definitsiooni alla. Väärtpaberiks mitteolevatesse investeerimisinstrumentidesse füüsilisest isikust ettevõtja investeerimisel õigusaktid mingeid piiranguid ette ei näe ning maksumaksjal on õigus kõik nendega seotud kulud ettevõtlustulust

---

⁷² Residendist füüsilise isiku 2011. a ettevõtlusest saadud tuludeklaratsiooni vorm E. Avaldatud Maksu- ja Tolliameti veebilehel. Arvutivõrgus: http://www.emta.ee/public/vormid/maksuvormid/tuludeklaratsioon/2011/Vorm_E_2011.pdf, (01.05.2012).
⁷³ Lehis, L. Tulumaksuseadus: kommenteeritud väljaanne. Tartu: Casus 2000, lk 255.

maha arvata, kasu muult ettevõtluselt saadud kahjuga tasa arvestada ning kasumijäägilt tekkiv tulumaksukohustus erikontot kasutades edasi lükata.

Omaette küsimus on, kuidas tuleks käituda võõrandamistulust erineva tulu teenimise eesmärgil soetatud väärtpaberina käsitletavate investeerimisinstrumentidega seotud kulude ja tuluga. TuMS § 14 lg 3 kohaselt ei loeta ettevõtluseks väärtpaberite võõrandamist, kuid see ei reguleeri, millena tuleks käsitleda väärtpaberitelt saadud muud tulu. Näiteks TuMS § 17² lg 1 p 2 kasutab mõistet „*finantsvaralt saadud tulu*“, mille alla kuuluvad kõik finantsvaraga seotud tulud, sh intress ja dividendid.⁷⁴ TuMS § 14 lg 3 piirdub aga sõnaselgelt väärtpaberite võõrandamise reguleerimisega.

Siinkohal on tõlgendamisel oluline TuMS § 32 lg 2 toodud ettevõtlusega seotud kulu definitsioon. Selle kohaselt on kulu ettevõtlusega seotud, kui see on tehtud maksustamisele kuuluva ettevõtlustulu saamise eesmärgil. Lisaks on oluline TuMS § 37 lg 4 sätestatu, mille kohaselt ettevõtluskuluna maha arvatud vara isiklikku tarbimisse võtmisel (nii ettevõtlusega tegelemise ajal kui ka ettevõtluse lõpetamisel) lisatakse selle vara turuhind maksumaksja ettevõtlustulule.

Eelnevalt tulenevalt tuleb asuda seisukohale, et isikul on FIE vormi kasutades võimalik soetada väärtpaberina käsitletavaid investeerimisinstrumente võõrandamisest erineva tulu teenimiseks ja arvata nendega seotud kulud maha. Hästi sobivad selleks näiteks võlakirjad, mis võlakohustuse täitmise korral kustuvad ja millega ei kaasnegi võõrandamist. Põhimõtteliselt on isikul füüsilise isiku vormi kasutades võimalik paigutada raha ka investeerimisinstrumentidesse, mis kindlal ajal ei lõpe (näiteks aktsiad, mis teenivad dividenditulu). Sellisel juhul peab isik silmas pidama, et selliste investeerimisinstrumentide võõrandamine ei ole füüsilisest isikust ettevõtja vormis võimalik ning nendest „lahti saamiseks“ peaks isik deklareerima nad isiklikku tarbimisse. Sellisel juhul tekib muidugi õiguslik probleem tehingu vormi ja majandusliku sisu kooskõlaga. Lisaks on selline käitumine majanduslikult küsitav, kuna vastavalt TuMS § 37 lg 4 lisatakse sellise investeerimisinstrumenti turuhind isiklikku tarbimisse võtmisel ettevõtlustulule, maksustades see nii tulumaksu kui ka sotsiaalmaksuga. Kuna TuMS siiski sõnaselget piirangut sellisele tegevusele ette ei näe ning maksuõigust tuleb üldjuhul tõlgendada maksumaksjale soodsamas suunas⁷⁵, peaks lõppkokkuvõttes füüsilisest isikust ettevõtja vormi kasutamine väärtpaberiteks

---

74 Seletuskiri 180 SE III, lk 5.

75Lehis, L. Maksuõigus. 2. tr. Tallinn: Juura 2009, lk 59.

olevatelt investeerimisinstrumentidelt võõrandamisest erineva tulu teenimiseks olema võimalik. Sellise tõlgenduse poolt räägib ka asjaolu, et ettevõtlustulu deklaratsiooni finantstulu deklareerimist puudutav selgitus viitab üheselt, et füüsilisest isikust ettevõtjal on võimalik teenida intressi laenudelt.⁷⁶ Väga raske oleks leida põhjendusi, miks tuleks selles kontekstis erinevalt kohelda väärtpaperina käsitletavaid ja mitte käsitletavaid laenulepinguid.

Neljandaks äriühingu vorm, mille kasutamine investeeringute tegemisel on Eesti õigusruumi eripäradest tulenevalt väga atraktiivne.

Tulenevalt ettevõtte tulumaksu süsteemi eripärast, tekib maksukohustus alles kasumi jaotamisel. Lisaks on viimaste ÄS § 140¹ muudatuste kohaselt võimalik äriühingut asutada osakapitali sisse maksmata ning erinevalt investeerimiskonto vormi kasutamisest vabaneb isik lähtuvalt raamatupidamise seaduse § 12 seitsme aasta järel pikaajaliste investeeringute dokumentide säilitamise kohustusest.⁷⁷ Äriühingu vormi kasutades on vastavalt raamatupidamise seaduse § 16 tulude ja kulude vastavuse printsiibile kõik investeerimisega seotud kulud tulust maha arvatavad.

Äriühingu vormi kasutamise vastu räägivad sellega kaasnevad suuremad kulud (näiteks asutamisega seotud lõivud ja raamatupidamise korraldamine), mis väheste või vähesel tulususega investeeringute korral võivad kergesti teenitavat tulu ületada.

---

⁷⁶ Residentist füüsilise isiku tuludeklaratsiooni vorm E.

⁷⁷ Raamatupidamise seadus. – RT I 2002, 102, 600; RT I, 16.11.2010, 12.

II KAPITALITULU MAKSUSTAMINE EESTIS

TuMS sisaldab kahe erineva maksu regulatsiooni. Esiteks klassikaline tulumaks, mida maksavad füüsilised isikud ja mitteresidendid oma tulult. Teiseks juriidilise isiku tulumaks, mille objektiks ei ole tulu, vaid väljamaksed. Teisisõnu ei maksustata mitte juriidilise isiku ehk maksumaksja enda tulu, vaid teise isiku tulu.⁷⁸ Selliseks tuluks võib olla näiteks jaotatud kasum või tehtud erisoodustus. Kapitalitulu maksustamise maksuneutraalsuse hindamisel tuleb selline TuMS struktuur kasuks, kuna hindamisel saab piirduda ühe seadusega, mille mõisted (nt intress, dividend) on ühesed.

Residendist füüsiline isik, sõltumata sellest, kas ta kasutab füüsilise isiku, investeerimiskonto või füüsilisest isikust ettevõtja vormi, lähtub tulu maksustamisel TuMS-s sisalduvatest klassikalist tulumaksu reguleerivatest normidest ja deklareerib tulu aastapõhiselt, mitte tehingupõhiselt. Juriidilise isiku vormi kasutades tuleb lähtuda niinimetatud tulumaksu maksmise erijuhtudest ehk TuMS teisest osast. Juriidiline isik maksab tulumaksu põhimõtteliselt igalt tehingult eraldi, mis ei ole ettevõtlusega seotud (erisoodustuse tegemine, kasumi jaotamine, ettevõtlusega mitteseotud kulu kandmine, jne).

Tulumaksu maksavad kõik füüsilised isikud. Ühtegi subjektiivset maksuvabastust kehtestatud ei ole.⁷⁹ Maksustatakse kõik füüsilise isiku tulu liigid, kuid osa tulu liike maksustatakse muudest tuludest lahus. Seega ei ole Eesti füüsilise isiku tulumaks täies ulatuses globaalne.⁸⁰ Sellegipoolest järgib ta üldist põhimõtet, et maksustatakse kõikide isikute kõik tulud.

TuMS ei lähtu maksustamisel reeglina tulu aluseks olevast objektist, vaid tulu liigist ja tulu teenimise vormist. Nii ei maini TuMS kordagi ka terminit „kapitalitulu“. Seega omavad investeerimisinstrumendid ja nende põhiolemus peamist tähtsust maksuneutraalsuse põhimõtte rakendamise hindamisel, kuid mitte maksukohustuse tekkimisel.

Füüsilise isiku tululiikide loetelu antakse TuMS § 12 lg 1, mille täpsem kirjeldus on toodud TuMS § 13-22. See loetelu on näitlikustav, mis tähendab, et maksustatakse ka tulu, mida TuMS § 12 lg 1 ei nimeta. Tulude liigitusel on eelkõige selgitav iseloom, mis muudab

---

⁷⁸ Lehis, L. Maksuõigus, lk 212.

⁷⁹ Lehis, L. Maksuõigus, lk 215.

⁸⁰ Lehis, L. Maksuõigus, lk 219.

maksukohustuse määramise lihtsamaks.⁸¹ Kapitalitulu puudutavatest liikidest nimetatakse näiteks intresse, dividende ja kindlustushüvitisi. Samas on võimalik osadelt investeerimisinstrumentidelt teenida niinimetatud „muud tulu“ ehk tulu, mida TuMS § 12 lg 1 ei nimeta.⁸² Selliseks tuluks võib-olla näiteks välismaisest varakogumist saadud jooksev tulu, mis riikide normikollisioonide tõttu ei liigutu TuMS mõttes intressiks ega dividendiks.

Investeeringukonto, füüsilisest isikust ettevõtja ja äriühingu vormis sõltub maksukohustus ühel või teisel kujul väljamaksest, mistõttu nendes vormides teenitud tulu liik väga suurt tähendust ei oma. Esineb siiski erandeid. Näiteks äriühingu vormis teenitud dividend annab teatud tingimustel õiguse samas summas teha äriühingust maksukohustuse tekketa väljamakseid, samadel tingimustel teenitud intress sellist õigust äriühingule ei anna.

Investeeringukonto, füüsilisest isikust ettevõtja ja äriühingu vormi kasutades on investeerimisinstrumentidelt teenitud kasult võimalik tulumaksukohustus edasi lükata. Investeeringukonto ja äriühingu vormis toimub see niiõeldi passiivselt ehk maksukohustuse edasilükkamiseks ei tule investeerimisel vormi üldisi tingimusi täites isikul midagi teha. Maksukohustus saabub isiku aktiivse tegevusega ehk tulu tarbimisse võtmisega. Füüsilisest isikust ettevõtja vormis on maksukohustuse edasilükkamiseks vajalik isiku aktiivne tegevus ehk saadud kasu kandmine erikontole TuMS § 36 lg 7 tingimustel. Maksukohustus saabub tulu tarbimisse võtmisel. Füüsilise isiku vormis ei ole maksukohustust võimalik edasi lükata.

Kui investeerimisinstrumentidelt saadud Eestis maksustatavalt tulult on välisriigis tulumaks makstud või kinni peetud, on isikul õigus selle võrra oma Eestis tekkivat maksukohustust vähendada. Füüsilise isiku ja füüsilisest isikust ettevõtja vormis sätestab selleks tingimused TuMS § 45. Äriühingu vormis sätestab tasaarvestusmeetodi tingimused TuMS § 54 lg 5. Kõigi eelnimetatud topeltmaksustamise vältimise meetmete ühiseks jooneks on asjaolu, et vähendamisel võetakse arvesse vaid see osa välisriigis makstud või kinnipeetud tulumaksust, mille tasumine oli kohustuslik, ning Eestis säilib maksukohustus seni, kuni välisriigis tasutud või kinnipeetud tulumaks on väiksem Eestis tekkivast maksukohustusest. Investeeringukonto läheneb topeltmaksustamise vältimisele täiesti erinevalt. TuMS § 17² lg 6 sätestab, et sissemaksena käsitletakse finantsvaralt saadud tulu, mis on tulumaksuga maksustatud.

---

81 Eesti maksuseadused koos rakendusaktidega. Õigusaktide kogumik seisuga 1. veebruar 2012 Lasse Lehise kommentaaridega. 3. köide: Kommentaarid. Tartu: Maksu- ja Tolliameti Kirjastus 2012, lk 91.

82 Residendist füüsilise isiku 2011. a tuludeklaratsiooni vorm A. Avaldatud Maksu- ja Tolliameti veebilehel. Arvutivõrgus: http://www.emta.ee/public/vormid/maksuvormid/tuludeklaratsioon/2011/Vorm_A_2011.pdf , (01.05.2012).

Teisisõnu võimaldab see võtta kasu tarbimisse ilma täiendava maksukohustuse tekketa alati, kui välisriigis on tulumaks makstud. Seejuures ei oma tähtsust, kui palju välisriigis tulumaksu maksti ja kas selleks üldse kohustus oli.

Füüsilisest isikust ettevõtja vormis on topeltmaksustamise vältimise kontekstis oluline pöörata tähelepanu TuMS § 45, § 14 lg 5 ja lg 5³ koosmõjule. Juhul, kui isikul tekib välisriigis maksukohustus või tulumaks peetakse seal kinni, käsitletakse tulu saajat seal füüsilise isikuna. See tähendab, et maksubaas, millelt tulumaks kinni peetakse, erineb maksubaasist, millelt isikul füüsilise isiku vormis tekib hiljem Eestis maksukohustus. Kuna TuMS 45 ei näe ette füüsilisest isikust ettevõtjale erisusi, tekib isikul TuMS § 45 tingimusi arvesse võttes õigus arvata Eestis tulumaksust maha kogu välisriigis makstud või kinnipeetud tulumaks, olenemata maksubaaside erinevusest.

Järgnevalt analüüsib töö kõikide töösse hõlmatud investeerimisinstrumentidelt teenitava tulu maksustamist töösse hõlmatud investeerimisvormide lõikes. Töö piiratud mahu tõttu ei käsitleta madala maksumääraga territooriumiga seotud küsimusi. Samuti jäetakse kõrvale maksulepingutest tulenevad erisused, mida tuleks iga maksulepingu korral eraldi hinnata ning mis ei võimaldaks teha üldistusi TuMS maksuneutraalsuse põhimõtte rakendamise kohta.

2.1 Traditsiooniline hoius

Traditsioonilist hoiust õigusaktid otseselt ei defineeri, kuid TuMS § 17 lg 2 sätestatud hoiuselt saadud intressi maksuvabastuse eesmärgist ja TuMS § 17 lg 3 p 1 sätestatud maksuvabastuse piirangust saab tuletada, et vähemalt maksustamise mõttes on traditsiooniline hoius hoius, mis ei sõltu väärtpaperi, hoiuse, valuuta, muu instrumendi või selle alusvara väärtusest või selle muutusest ning mille teiseks pooleks on krediidasutus.⁸³

Traditsiooniliselt hoiuselt saadav tulu on TuMS mõttes intress.

Füüsilise isiku vormi kasutades on traditsiooniliselt hoiuselt teenitud tulu reeglina maksuvaba. TuMS § 17 lg 2 ja 3 sätestavad traditsiooniliselt hoiuselt saadud intressidele maksuvabastuse ja selle piirangu.

---

83 Seletuskiri 180 SE III, lk 1.

Maksuvabastuse ulatuse määramisel on väga oluline TuMS § 17 lg 2 fraas „*kaudu või arvel*“. Kuigi esmapilgul võib jääda mulje, et sõna „kaudu“ hõlmab igasuguse isiku poolt krediidasutuse või selle püsiva tegevuskoha vahendusel makstud intressi, siis nii see ei ole. Tavapäraselt kasutatava tõlgenduse kohaselt kuulub maksuvabastuse alla vaid krediidasutuse poolt krediidasutuse püsiva tegevuskoha kaudu või arvel makstud intress.⁸⁴

Seega on traditsiooniliselt hoiuselt saadav intress tulumaksuvaba juhul, kui selle maksja on lepinguriigi krediidasutus või mittelepinguriigi krediidasutus, kuid intress makstakse lepinguriigis asuva püsiva tegevuskoha kaudu või arvel. Lepinguriik hõlmab seejuures TuMS § 11 lg 3 kohaselt Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriike. Maksuvaba ei ole traditsioonilise hoiuse intress, mis saadakse otse mittelepinguriigi krediidasutuselt või selle mittelepinguriigis asuva püsiva tegevuskoha kaudu või arvel.

TuMS § 17 lg 3 p 2 sätestab erisuse, mille kohaselt kuulub maksustamisele intress, mis saadakse raha hoiustamise eest investeerimiskontona deklareeritud rahakontol isegi juhul, kui see vastab traditsioonilise hoiuse intressi maksuvabastuse tingimustele. Nimetatud erisus tuleneb investeerimiskonto spetsiifikast. Eelduse kohaselt on investeerimiskontol peamiselt kasu, mille tulumaksukohustus on edasi lükatud. Sellise raha hoiustamise eest saadava intressi tulumaksust vabastamisel rakenduks korraga kaks maksusoodustust, mis ei ole põhjendatud.⁸⁵

Traditsiooniliselt hoiuselt intressi saamise näol ei ole tegemist vara vöörandamisega, mistõttu puudub isikul õigus saadud tulust maha arvata tulu saamisega seotud kulud (näiteks hoiuse lepingu sõlmimise tasu). Seda sõltumata sellest, kas traditsiooniliselt hoiuselt saadud intress on maksuvaba või maksustatav.

Kui traditsiooniline hoius on avatud mittelepinguriigis, tegemist ei ole investeerimiskontona deklareeritud kontoga ning välisriigis on tulumaksu tasutud või kinni peetud, on isikul õigus maksukohustust Eestis TuMS § 45 alusel vähendada. TuMS § 17 lg 2 tingimustel vabastatud intressi eest välisriigis makstud või kinni peetud tulumaksu ülejäänud tulude maksukohustuse vähendamiseks kasutada ei ole võimalik.

---

84 Tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse, hasartmängumaksu seaduse ja krediidasutuste seaduse muutmise seaduse seletuskiri 2006. 863 SE. Arvutivõrgus:

<http://www.riigikogu.ee/?page=eelnou2&op=ems&eid=863&assembly=10&u=20120411213417> , (01.05.2012).

85 Seletuskiri 180 SE III, lk 1.

Investeerimiskonto süsteemis on võimalik investeerida vaid TuMS § 17¹ mõttes finantsvarasse, mille hulka traditsiooniline hoius ei kuulu. Põhimõtteliselt on investeerimiskonto süsteemis siiski võimalik raha traditsioonilise hoiusena investeerida, kuid sellisel juhul tuleb hoiusekonto võtta kasutusele investeerimiskontona, mis toob kaasa täiendava deklareerimiskohustuse.

Kuna tegemist ei ole finantsvaraga, siis sarnaselt teistele finantsvara soetamise või võõrandamisega mitteseotud kuludele kuulub ka traditsioonilise hoiusega seotud kulu (näiteks hoiuselepingu sõlmimise tasu) väljamaksena deklareerimisele ning ei ole tulust maha arvatav.

Lisaks tuleb silmas pidada, et vastavalt TuMS § 17 lg 3 p 2 on investeerimiskontol raha hoiustamise eest saadav intress maksustatav olenemata sellest, et tegemist on traditsioonilise hoiusega.

TuMS § 17² lg 6 sätestab, et sissemaksena käsitletakse finantsvaralt saadud tulu, mis on tulumaksuga maksustatud. Teisisõnu võimaldab see võtta finantsvaralt saadud kasu tarbimisse ilma täiendava maksukohustuse tekketa. Probleem tekib traditsiooniliselt hoiuselt saadud intressiga, kuna traditsiooniline hoius ei ole finantsvara ning seega justkui TuMS § 17² lg 6 kohaldumiskohasse ei kuulu. Kõige õigem on nimetatud lünk ületada TuMS § 17² lg 6 laiendava tõlgenduse teel, lugedes ka eelnevalt maksustatud traditsiooniliselt hoiuselt saadud intress investeerimiskonto sissemakseks. Sellist tõlgendust toetab Maksu- ja Tolliameti seisukoht sarnase küsimuse lahendamisel TuMS § 41 lg 1 ja lg 2 p 4 kontekstis. Maksu- ja Tolliamet asus seisukohale, et nimetatud sätete kohaselt ei tule sarnaselt finantsvaralt saadud intressile tulumaksu kinni pidada ka investeerimiskontol oleva raha eest makstud intressilt, kuigi see ei ole rangelt võttes finantsvaralt saadud tulu.

Füüsilisest isikust ettevõtja vormi kasutades on traditsiooniliselt hoiuselt saadava intressi käsitlemine lahtine. Kuigi residendist füüsilise isiku tuludeklaratsiooni ettevõtlastu vormi selgituste kohaselt loetakse füüsilisest isikust ettevõtja finantstulu hulka hoiuselt saadud intress⁸⁶, see praktikas nii ühene ei ole. Probleem tuleneb asjaolust, et reeglina on võimatu eristada, kas intress on teenitud füüsilise isiku maksustatud raha või füüsilisest isikust ettevõtja maksustamata tulu arvel, ning TuMS ei sisalda sätteid, mis antud olukorda selgelt reguleeriks.

---

⁸⁶ Residendist füüsilise isiku tuludeklaratsiooni vorm E.

Isiku huvi võib selles küsimuses olla sõltuvalt asjaoludest täiesti vastandlik. Esiteks, isik, kes saab intressitulu, mis vastab TuMS § 17 lg 2 maksuvabastuse tingimustele, on huvitatud sellise tulu välistamisest ettevõtlustulust. Teiseks võib isik soovida näidata hoiuselt saadud intressi just ettevõtlustuluna, mis tuleneb asjaolust, et intress ei vasta TuMS § 17 lg 2 maksuvabastuse tingimustele (traditsiooniline hoius on avatud mittelepinguriigis) ja kuuluks seetõttu füüsilise isiku tasandil mahaarvamisteta maksustamisele. Praktikas kasutavad maksumaksjad mõlemat lähenemist.

Üheks selgeks erandiks siinkohal on TuMS § 36 lg 8, mille kohaselt erikontol hoiustatud raha eest makstud intressid loetakse igal juhul FIE ettevõtlustuluks. Paraku ei näita see üheselt seadusandja tahet, kuidas tuleks käsitleda ülejäänud füüsilisest isikust ettevõtja maksustamata tulu arvel hoiustelt teenitud intresse, kuna juba sellise normi kehtestamine viitab võimalusele, et mingit osa hoiuselt saadud intressidest ettevõtlustuluks ei loeta. Samas pakub nimetatud sätte ühe võimaluse kehtiva õiguse piires olukorra lahendamiseks. Nimelt TuMS § 36 lg 7 ei sea erikontole muid piiranguid peale selle, et tegemist on kontoga, millel seisab muuhulgas ka raha. Seega on põhimõtteliselt võimalik erikontona deklareerida traditsioonilise hoiuse konto ning olla kindel, et intress loetakse TuMS § 36 lg 8 kohaselt ettevõtlustuluks.

Tegemist on siiski TuMS-s üheselt lahendamata küsimusega, mistõttu ei ole maksuhalduri ühest seisukohta vaidluse korral võimalik ette ennustada. Kui traditsioonilise hoiuse intress lugeda ettevõtlustuluks, on kõik sellega seotud kulud maha arvatavad.

Erinevalt füüsilisest isikust ettevõtja vormist loetakse äriühingu raha hoiustamisel teenitud intress vastavalt raamatupidamise seaduse § 16 üheselt äriühingu ettevõtlustuluks ja sellega seotud kulud ettevõtluskuluks. Peale madala maksumääraga territooriumiga seotud traditsiooniliste hoiuste mingeid maksuerisusi TuMS ette ei näe.

2.2 Laenuleping

Laenuleping on defineeritud VÕS § 396 lg 1, mille kohaselt laenulepinguga kohustub üks isik (laenuandja) andma teisele isikule (laenusaaaja) rahasumma või asendatava asja (laen), laenusaaaja aga kohustub tagasi maksma sama rahasumma või tagastama sama liiki asja samas koguses ja sama kvaliteediga. Seega on tegemist tavapärase tsiviilõigusliku lepinguga, millel erinevalt näiteks traditsioonilisest hoiusest puuduvad kohustuslikud pooled ning muud taolised piirangud. Enim leiab laenulepingutest investeerimisinstrumendina kasutust võlakiri.

Laenulepingud on ühest küljest tavaline võlakohustus, mistõttu on sellelt võimalik TuMS mõttes saada intressi. Tulenevalt asjaolust, et osa laenulepinguid, nt väärtpaberina käsitletavat võlakirjad, on vabalt võõrandatavad, on laenulepingult lisaks võimalik TuMS mõttes saada kasu vara võõrandamisest.

Laenulepingu, sh võlakirja, alusel saadav intress on residendist füüsilise isiku jaoks TuMS § 17 lg 1 alusel maksustatav. Erandiks oli kuni 31.12.2010. a residendist krediitiasutuse või mitteresidendist krediitiasutuse Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis asuva püsiva tegevuskoha kaudu või arvel laenulepingult füüsilisele isikule makstud intress.⁸⁷ Erandi tingis TuMS § 17 lg 2 liiga lai sõnastus, mis võimaldas krediitiasutustel lisaks traditsiooniliste hoiuste intressidele maksta maksuvabalt ka kõiki teisi intresse sõltumata investeerimisinstrumentidest. Alates 01.01.2011. a selline võimalus puudub ning kõigi isikute poolt füüsilisele isikule makstav intress laenulepingutelt, sh võlakirjadelt, on maksustatav.⁸⁸

Sarnaselt traditsioonilisele hoiusele, puudub füüsilisel isikul õigus arvata saadud intressidest maha laenulepinguga seotud kulu, kuna intresside teenimise näol ei ole tegemist vara võõrandamisega TuMS tähenduses, mis lubaks mahaarvamisi teha.

Laenulepingu võõrandamisest saadav kasu kuulub maksustamisele TuMS § 15 lg 1 alusel. Maksustatava kasu leidmiseks on isikul õigus TuMS § 37 lg 1 alusel müügihinnast lahutada soetamismaksumus ja müügiga otseselt seotud dokumentaalselt tõendatud kulud, seal hulgas näiteks maakleritasu.⁸⁹

Tulenevalt TuMS § 39 sätestatud väärtpaberite võõrandamisest saadud kahju arvestamise erireeglitest on laenulepingu võõrandamisel oluline teada, kas laenuleping on TuMS mõttes väärtpaber. TuMS ise väärtpaberi mõistet ei ava, mistõttu lähtutakse eriseaduse ehk VPTS § 2 definitsioonist. Kui laenulepingu näol on tegemist väärtpaberiga (näiteks VPTS § 2 lg 1 p 2 kohaselt võlakiri, mis on emiteeritud ja kaubeldav võlakohustus, mis ei ole rahaturuinstrument) tekib isikul TuMS § 39 alusel õigus arvestada laenulepingu võõrandamisest saadud kasust maha teiste väärtpaberite võõrandamisest saadud kahju samal maksustamisperioodil.⁹⁰

---

87 Tulumaksuseadus. – RT I 2010, 44, 262.

88 Seletuskirja 180 SE III, lk 1.

89 Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 285.

90 Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 695.

Investeeringukonto süsteemis on võimalik investeerida vaid TuMS § 17¹ mõttes finantsvarasse, mille hulka kuuluvad laenulepingud, mis on käsitletavat TuMS mõttes väärtpaberitena ehk kuuluvad VPTS § 2 definitsiooni alla. TuMS § 17¹ lg 2 p 7 kohaselt kuulub täiendavalt finantsvara alla kindlatele tingimustele vastav lühiajaline võlaväärtpaber. Võlakirju TuMS § 17¹ eraldi ei nimeta, mistõttu tuleb neid hinnata sarnaselt kõikidele teistele laenulepingutele.

Oluline erinevus võrreldes füüsilise isiku vormiga on see, et investeeringukonto süsteemis kasutatakse kõikide investeeringutelt saadavate tulude kohta mõistet „finantsvaralt saadud tulu“. Samal ajal ei loeta väljamakseks ühtegi finantsvara soetamise ja võõrandamisega seotud kulu.⁹¹ See tähendab, et erinevalt füüsilise isiku vormist, võetakse saadud intressi tarbimisse võtmisel maksustamisel arvesse kõiki intressi tootva investeeringuinstrumendi kulusid, sealhulgas näiteks laenulepingu sõlmimise tasu.

Laenulepingutesse, mis ei kuulu TuMS § 17¹ mõttes finantsvara alla, ei ole võimalik investeeringukonto süsteemis investeerida. Selliste laenulepingute soetamine on käsitletav väljamaksena investeeringukontolt. Laenulepingutelt saadud kasu (nii intress kui ka kasu laenulepingu võõrandamiselt) kuulub maksustamisele füüsilise isiku vormis teenitud tuluna.

Laenulepingutesse investeerimisel seab TuMS füüsilisest isikust ettevõtja vormile range piirangu. TuMS § 14 lg 3 kohaselt ei loeta ettevõtluseks füüsilise isiku poolt oma väärtpaberite võõrandamist, mistõttu ei saa FIE teenida tulu selliste laenulepingute võõrandamiselt, mis on TuMS mõttes väärtpaberid ehk kuuluvad VPTS § 2 definitsiooni alla. Sellist tulu loetakse igal juhul füüsilise isiku tavapäraseks tuluks ning maksustatakse kui mitte-FIE-na teenitud tulu.⁹²

Ebamäärane on, kuidas tuleks käituda väärtpaberina käsitletavat laenulepingult saadud intressiga. Eeldades, et TuMS § 14 lg 3 piirab vaid väärtpaberite võõrandamist, kuid ei sea piiranguid muu tulu eesmärgil väärtpaberite soetamisele ja nendelt tulu teenimisele, on intresside teenimine füüsilisest isikust ettevõtja vormis piiranguteta võimalik. Selline tulu maksustatakse ettevõtlustuluna ning sellest on võimalik maha arvata kõik kulud.⁹³

---

91 Mis on investeeringukonto?, lk 9.

92 Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 255.

93 Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 247.

Laenulepingutelt, mis ei ole TuMS mõttes väärtpaberid, võib füüsilisest isikust ettevõtja vormis teenida piiramatult ettevõtlustulu nii intressina kui ka kasuna vara võõrandamisest. Seejuures saab FIE kõik tulu teenimisega seotud kulud tulust maha arvata.⁹⁴

Äriühingul puuduvad piirangud laenulepingutesse investeerimisel sõltuvalt sellest, kas laenuleping on käsitletav väärtpaberina või mitte. Kõik laenulepingutega seotud maksed on vastavalt raamatupidamisseaduse § 16 üldjuhul käsitletavad kuludena ning kõik sissetulekud käsitletavad äriühingu tuluna. Teenitud tulule seadus maksuerisusi ette ei näe, kui jätta kõrvale madala maksumääraga territooriumiga seotud investeeringute temaatika.

2.3 Osa, aktsia ja muu sarnane äriühinguga seotud investeerimisinstrument

Äriühingute regulatsioon on riigiti väga erinev, mistõttu on osale ja aktsiale sarnaste investeerimisinstrumentide arv sisuliselt piiramatu. Maksustamise aspektist on oluline vaid see, et asukohariigis peetaks nimetatud kehandit maksustamise mõttes juriidiliseks isikuks.

Osalustelt, sõltumata juriidilise isiku vormi nimest, on võimalik TuMS mõttes saada dividende ning muid kasumieraldisi ja teenida kasu osaluste võõrandamiselt.

Füüsilise isiku vormis sõltub tulu maksustamine sellest, kas osak on käsitletav väärtpaberina, millena saadav tulu TuMS mõttes kvalifitseerub ja millisest riigist tulu pärineb.

Tulumaksuga ei ole TuMS § 12 lg 2 alusel maksustatavad dividendid ning muud kasumieraldised, mida füüsiline isik saab Eesti juriidiliselt isikult. Selline erisus tuleneb Eesti juriidiliste isikute tulumaksusüsteemist, mille kohaselt on dividendid ja kõik muud kasumieraldised Eesti juriidilise isiku tasandil maksustatavad ning asjaolust, et ettevõtte maksumäär ühtib füüsilise isiku tulumaksu määraga.

TuMS § 18 lg 1 kohaselt maksustatakse tulumaksuga kõik dividendid ja muud kasumieraldised, mida residendist füüsiline isik saab välismaa juriidiliselt isikult rahalises või mitterahalises vormis. TuMS § 18 lg 1¹ kohaselt ei maksustata dividendi tulumaksuga, kui selle maksmise aluseks olevalt kasumiosalt on tulumaks makstud või kui dividendilt on

---

⁹⁴ Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 247.

tulumaks välisriigis kinni peetud. Seega laieneb Eesti juriidilistelt isikutelt saadud tulu maksustamisele kohaldatav loogika ka välisriigi juriidilistelt isikutelt saadud tulule, kuid seda ainult TuMS § 18 lg 2 mõttes dividendide korral. Muud välismaa juriidiliselt isikult rahalises või mitterahalises vormis saadud kasumieraldised on Eesti füüsilise isiku tuluna maksustatavad.

Kuna dividendi ja muu kasumieraldise saamise näol ei ole tegemist vara võõrandamisega, puudub võimalus maksustamisele kuuluvast tulust maha arvata investeerimisinstrumendiga seotud kulusid.

Osaluse võõrandamisest saadav kasu kuulub maksustamisele TuMS § 15 lg 1 alusel. Maksustatava kasu leidmiseks on isikul õigus TuMS § 37 lg 1 alusel müügihinnast lahutada soetamismaksumus ja müügiga otseselt seotud dokumentaalselt tõendatud kulud. Kui investeerimisinstrument on käsitletav TuMS mõttes väärtpaberina, tekib isikul TuMS § 39 alusel õigus osaluse võõrandamisest saadud kasu arvestada tasa teiste väärtpaberite võõrandamisest saadud kahjuga.

Maksukohustuse vähendamiseks olukorras, kus isik on tulult välisriigis tulumaksu maksnud või see on kinni peetud, on isikul võimalik kasutada TuMS § 45 sätestatud tasaarvestusmeetodit nende tulude osas, mis on Eestis maksustatavad. TuMS § 18 lg 2 tingimustel vabastatud dividendi eest välisriigis makstud või kinni peetud tulumaksu ülejäänud tulude maksukohustuse vähendamiseks kasutada ei ole võimalik.

Investeerimiskonto süsteemis on võimalik investeerida vaid TuMS § 17¹ mõttes finantsvarasse. Tulenevalt äriühinguga seotud investeerimisinstrumentide paljususest, tuleb nende kuuluvust finantsvara mõiste alla igakordselt eraldi hinnata.

Investeerimiskonto vormi kasutamisel äriühinguga seotud instrumentidesse investeerimisel on oluline tähelepanu pöörata kolmele asjaolule.

Esiteks kasutatakse kõikide investeringutelt saadavate tulude kohta mõistet „finantsvaralt saadud tulu“ ning väljamakseks ei loeta ühtegi finantsvara soetamisega seotud kulu. See tähendab, et erinevalt füüsilise isiku vormist, võetakse saadud dividendilt või muu kasumieraldiselt saadud kasu leidmisel arvesse kõiki investeerimisinstrumendiga seotud kulusid.

Teiseks on oluline tähele panna, et TuMS § 17² lg 5 kohaselt käsitletakse väljamaksena finantsvaralt saadud tulu, mida ei kanta sama paragrahvi lõike 1 punkti 2 kohaselt investeerimiskontole. Probleem tekib mitterahaliste kasumieraldistega, mida ei ole võimalik investeerimiskontole kanda. Isegi, kui tegemist on TuMS § 17¹ mõttes finantsvaraga (näiteks aktsiad või optsioonid), ei võimalda TuMS § 17² nende liitmist investeerimiskonto süsteemi. Sellised kasumieraldised tuleks hinnata ning deklareerida nende turuhinnale vastav osa investeerimiskonto väljamaksena.

Kolmandaks sätestab TuMS § 17² lg 6, et sissemaksena käsitletakse finantsvaralt saadud tulu, mis on tulumaksuga maksustatud. Teisisõnu võimaldab see võtta kasu tarbimisse ilma täiendava maksukohustuse tekketa. Äriühinguga seotud investeerimisinstrumentidelt tulu teenimisel omandab see tähtsuse välisriigist saadud muude kasumieraldiste kontekstis. Kui füüsilise isiku vormis sätestab TuMS § 18 lg 2 maksuvabastuse vaid välisriigist saadud ja seal maksustatud dividendidele, siis investeerimiskonto vormis laieneb TuMS § 17² lg 6 maksuvabastus ka muudele kasumieraldistele.

Osalustesse, mis ei kuulu TuMS § 17¹ mõttes finantsvara alla, ei ole võimalik investeerimiskonto süsteemis investeerida. Selliste osaluste soetamine on käsitletav väljamaksena investeerimiskontolt ning saadav tulu kuulub füüsilise isiku vormis maksustamisele.

Äriühinguga seotud investeerimisinstrumentidesse investeerimisel seab TuMS füüsilisest isikust ettevõtja vormile range piirangu. TuMS § 14 lg 3 kohaselt ei loeta ettevõtluseks füüsilise isiku poolt oma väärtpaberite võõrandamist, mistõttu ei saa füüsilisest isikust ettevõtja vormis teenida tulu selliste investeerimisinstrumentide võõrandamiselt, mis on TuMS mõttes väärtpaberid ehk kuuluvad VPTS § 2 definitsiooni alla. Sellist tulu loetakse igal juhul füüsilise isiku tavapäraseks tuluks ning maksustatakse kui mitte-FIE-na teenitud tulu.⁹⁵

Ebamäärane on, kuidas tuleks käituda väärtpaberina käsitletavalt investeerimisinstrumentidelt saadud dividendi ja muu kasumieraldisega. Eeldades, et TuMS § 14 lg 3 piirab vaid väärtpaberite võõrandamist, kuid ei sea piiranguid muu tulu eesmärgil väärtpaberite soetamisele ja nendelt tulu teenimisele, on dividendide ja muude kasumieraldiste teenimine

---

⁹⁵ Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 255.

füüsilisest isikust ettevõtja vormis piiranguteta võimalik. Selline tulu maksustatakse ettevõtlustuluna ning sellest on võimalik maha arvata kõik kulud.⁹⁶

TuMS kontekstis on lahtine, kuidas suhestub sellisel juhul ettevõtlustulu maksustamisele TuMS § 12 lg 2 Eesti äriühingult saadud dividendide ja muude kasumieraldiste ning § 18 lg 2 välisriigi äringult saadud dividendide maksuvabastus. Teoreetilises kirjanduses konkreetsele probleemile lahendus puudub, kuid võimalik on tõmmata paralleele. Esmalt on asunud seisukohale, et füüsilisest isikust ettevõtja vormis ei saa tulust maha arvata kulusid, mis on seotud tuluga, mida ei loeta füüsilisest isikust ettevõtja ettevõtlustuluks.⁹⁷ Selline tõlgendus tugineb TuMS § 32 lg 2 ettevõtluskulu definitsioonil, mille kohaselt kulu on ettevõtlusega seotud, kui see on tehtud maksustamisele kuuluva ettevõtlustulu saamise eesmärgil. Teisalt jõutakse järeldusele, et isikul on õigus käsitleda muidu maksuvaba tulu vabatahtlikult ettevõtlustuluna ning seeläbi ka arvata kulud tulust maha.⁹⁸ Tõenäoliselt on antud kontekstis parim lahendus dividende ja muid kasumieraldisi puudutava TuMS lünga täitmiseks kasutada kirjeldatud maksuvabade toetustega seotud samalaadse probleemi lahendust. Eelnevalt tulenevalt asub töö autor seisukohale, et füüsilisest isikust ettevõtja vormis kuuluvad muidu füüsilise isiku vormis maksuvabad dividendid ja muud kasumieraldised maksustatava tulu hulka, kui isik on otsustanud nendega seotud kulud maha arvata.

Investeeringuinstrumentidelt, mis ei ole TuMS mõttes väärtpaberid, võib FIE teenida piiramatult ettevõtlustulu nii dividendina, muu kasumieraldisena kui ka kasuna investeeringuinstrumenti võõrandamisest. Seejuures saab FIE kõik tulu teenimisega seotud kulud tulust maha arvata.⁹⁹

Äriühingu vormis puuduvad piirangud äriühinguga seotud investeeringuinstrumentidesse investeerimisel sõltumata sellest, kas instrument on käsitletav väärtpaberina või mitte. Kõik osaluste soetamisega seotud maksed on vastavalt raamatupidamise seaduse § 16 üldjuhul käsitletavad kuludena ning kõik sissetulekud käsitletavad äriühingu tuluna. Oluline on silmas pidada TuMS § 50 lg 1¹ erisust.

Äriühingu vormi kasutades sätestavad TuMS § 50 lg 1¹ p 1, p 3 ja p 5 kolm juhtumit, mil äriühingul on õigus tulumaksukohustuse tekketa Eestis käesoleva töö kontekstis jaotada

---

96 Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 247.

97 Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 255.

98 Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 636.

99 Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 247.

kasumit. Esimesel juhul on eelduseks, et dividende maksev äriühing on saanud väljamakse aluseks oleva dividendi lepinguriigi või Šveitsi Konföderatsiooni residendist ja tulumaksukohustuslasest äriühingult (välja arvatud madala maksumääraga territooriumil asuv äriühing) ja talle kuulus dividendi saamise ajal vähemalt 10% nimetatud äriühingu aktsiatest, osadest või häältest. Teisel juhul on eelduseks, et dividendi maksev äriühing on saanud väljamakse aluseks oleva dividendi punktis 1 nimetamata välisriigi äriühingult (välja arvatud madala maksumääraga territooriumil asuv äriühing) ja talle kuulus dividendi saamise ajal vähemalt 10% nimetatud äriühingu aktsiatest, osadest või häältest ning dividendilt on tulumaks kinni peetud või selle aluseks olev kasumiosa on tulumaksuga maksustatud. Kolmandal juhul on eelduseks, et dividendi maksev äriühing on saanud väljamakse aluseks oleva muu kasumieraldise, mis on või mille aluseks olev kasumiosa on tulumaksuga maksustatud, äriühingult ja talle kuulus muu kasumieraldise saamise ajal vähemalt 10% nimetatud äriühingu aktsiatest, osadest või häältest. Teisisõnu tähendab TuMS § 50 lg 1¹ erisus koosmõjus TuMS § 12 lg 2, et äriühingu vormis on võimalik täiendava maksukohustuse tekketa võtta tarbimisse kasu, mida mõnel juhul polegi maksustatud.

2.4 Investeeringufondi ja muu varakogumi osak

Investeeringufond on investeeringufondide seaduse alusel ühisteks investeeringuteks moodustatud vara kogum või asutatud aktsiaselts, mida või mille vara valitseb vastavalt investeeringufondide seadusele riski hajutamise põhimõttest lähtudes fondivalitseja. Muu varakogum on investeeringufondile väga sarnane. Ka selle eesmärk on kasutada investorite raha ühiste investeeringute tegemisel. Investeeringufondist eristab muid varakogumeid nende tegevuse väiksem unifitseeritus ja suuremad erinevused regulatsioonis. Muudel varakogumitel võib, aga ei pea olema valitsejat.

Tulenevalt TuMS loogikast kohaldatakse aktsiaseltsina asutatud investeeringufondist saadud tulu maksustamisele äriühingust saadud tulu maksustamise reegleid. Seetõttu kohaldatakse aktsiaseltsina asutatud investeeringufondist saadud tulu maksustamisele töö alapeatükis 2.3 öeldu ning käesolev alapeatükk keskendub vaid lepingulisest investeeringufondist ja muust varakogumist saadud tulule.

Isikul on lepingulisest investeeringufondist ja muust varakogumist tulu teenimiseks viis võimalust: investeeringufondi ja varakogumi poolt tulu teenimine, osaku võõrandamine, osaku tagasivõtmine, väljamakse saamine, investeeringufondi ja muu varakogumi

likvideerimine.¹⁰⁰ Piiratud mahu tõttu keskendub töö järgnevalt kolmele neist, jättes välja osaku tagasivõtmisega ja likvideerimisega seotud teemad.

TuMS mõttes on võimalik lepingulisest investeerimisfondist ja muust varakogumist saada intresse, muud tulu ja kasu vara võõrandamisest.

Kui lepingulise investeerimisfondi osak on VPTS § 2 mõttes väärtpaber ja väljamaksed fondist tehakse vastavalt investeerimisfondide seaduse § 152, käsitletakse neid TuMS mõttes intressina ning maksustatakse TuMS § 17 lg 1 alusel.¹⁰¹ Üldjuhul käsitletakse ka muust varakogumist saadud perioodilist väljamakset intressina.

Tulenevalt lepinguliste investeerimisfondide ja muude varakogumite regulatsioonide paljususest välisriikides, võib lepingulisest investeerimisfondist tehtud väljamakse mitte kuuluda TuMS mõttes intressi alla. Selline tulu maksustatakse TuMS § 12 lg 1 alusel muu tuluna.

Kui lepingulise investeerimisfondi ja muu varakogumi osak ei ole käsitletav väärtpaberina, kuulub maksustamisele fondi või muu varakogumi puhaskasumi osa proportsionaalselt maksumaksja osalusele või hääleõigusele TuMS § 18 lg 4 alusel. TuMS liigituse kohaselt on tegemist muu tuluga, mis maksustatakse TuMS § 12 lg 1 alusel. Tulenevalt TuMS § 18 lg 4 regulatsioonist, tähendab see, et isegi kui investeerimisfond on saanud sellist kasu, mis oleks füüsilise isikuna maksuvaba (näiteks TuMS § 18 lg 2 tingimustele vastav dividend), maksustatakse see TuMS § 18 lg 4 alusel ikka.

Kuna ükski nimetatud tulu liikidest ei ole käsitletav vara võõrandamisena, puudub võimalus maha arvata investeeringuga seotud kulud.

Lepingulise investeerimisfondi ja muu varakogumi osaku võõrandamisel saadud tulu loetakse tuluks vara võõrandamisest. Võõrandamisel saadav kasu kuulub maksustamisele TuMS § 15 lg 1 alusel. Maksustatava kasu leidmiseks on isikul õigus TuMS § 37 lg 1 alusel müügihinnast maha arvata soetamismaksumus ja müügiga otseselt seotud dokumentaalselt tõendatud kulud. Kui investeerimisfondi või muu varakogumi osaku näol on tegemist väärtpaberiga TuMS

---

100 Uusorg, M. Mis on lepinguline investeerimisfond? – Maksumaksja 2007, nr 1, lk 2.

101 Uusorg, M. op. cit., lk 6.

mõttes, tekib isikul TuMS § 39 alusel õigus võõrandamisest saadud kasu arvestada tasa teiste väärtpaberite võõrandamisest saadud kahjuga.

Investeeringukonto süsteemis on võimalik investeerida vaid TuMS § 17¹ mõttes finantsvarasse, mille hulka kuuluvad investeeringufondi ja muu varakogumi osakud, kui nad on käsitletavad TuMS mõttes väärtpaberitena (kuuluvad VPTS § 2 definitsiooni alla) või kuuluvad TuMS § 17¹ lg 1 p 3 ja lg 3 alla.

Sarnaselt äriühinguga seotud investeeringuinstrumentidega, on investeeringufondi osakuga seoses oluline pöörata tähelepanu kolmele asjaolule.

Esiteks kasutatakse kõikide investeeringutelt saadavate tulude kohta mõistet „finantsvaralt saadud tulu“ ning väljamakseks ei loeta ühtegi finantsvara soetamisega seotud kulu. See tähendab, et erinevalt füüsilise isiku vormist, võetakse saadud intressilt ja muult tulult saadud kasu leidmisel arvesse kõiki investeeringuinstrumentidega seotud kulusid.

Teiseks on oluline tähele panna, et TuMS § 17² lg 5 kohaselt käsitletakse väljamaksena finantsvaralt saadud tulu, mida ei kanta sama paragrahvi lõike 1 punkti 2 kohaselt investeeringukontole. Probleem tekib juhul, kui investeeringufondist või muust varakogumist tehakse mitterahaline väljamakse, mida ei ole võimalik investeeringukontole kanda. Isegi, kui tegemist on TuMS § 17¹ mõttes finantsvaraga, ei võimalda TuMS § 17² nende liitmist investeeringukonto süsteemi. Sellised väljamaksed tuleks hinnata ning deklareerida nende turuhinnale vastav osa investeeringukonto väljamaksena.

Kolmandaks ei kohaldu investeeringukonto maksuarvestuse erisuse tõttu selles vormis lepingulistesse investeeringufondidesse ja muudesse varakogumitesse investeerimisel „läbi vaatamise“ põhimõte, kuna TuMS § 17² lg 4 on TuMS § 18 lg 4 mõttes eriregulatsioon nagu § 17² lg 6 TuMS § 45 suhtes. See tähendab, et investeeringukonto vormis on võimalik lepingulistesse investeeringufondidesse ja muudesse varakogumitesse, millele ei ole omistatud juriidilise isiku staatust ja mille kohta ei ole emiteeritud väärtpaberit VPTS § 2 mõistes, kuid mis kuulub finantsvara alla, investeerida ilma igaaastase maksukohustuse tekketa erinevalt füüsilise isiku ja füüsilisest isikust ettevõtja vormist.

Osalustesse, mis ei kuulu TuMS § 17¹ mõttes finantsvara alla, ei ole võimalik investeeringukonto süsteemis investeerida. Selliste osaluste soetamine on käsitletav

väljamaksena investeerimiskontolt ning saadav tulu kuulub füüsilise isiku vormis maksustamisele.

Investeerimisfondi ja muu varakogumi osakusse füüsilisest isikust ettevõtja vormis investeerimisel tuleb pidada silmas TuMS § 14 lg 3 piirangut. Selle kohaselt ei loeta ettevõtluseks füüsilise isiku poolt oma väärtpaberite võõrandamist, mistõttu ei saa füüsilisest isikust ettevõtja vormis teenida tulu selliste osaluste võõrandamiselt, mis on TuMS mõttes väärtpaberid ehk kuuluvad VPTS § 2 definitsiooni alla. Sellist tulu loetakse igal juhul füüsilise isiku tavapäraseks tuluks.¹⁰²

Ebamäärane on, kuidas tuleks käituda väärtpaberina käsitletavalt investeerimisfondi ja muu varakogumi osakult saadud intressi ja muu tuluga. Eeldades, et TuMS § 14 lg 3 piirab vaid väärtpaberite võõrandamist, kuid ei sea piiranguid muu tulu eesmärgil väärtpaberite soetamisele ja nendelt tulu teenimisele, on intresside ja muu tulu füüsilisest isikust ettevõtja vormis piiranguteta võimalik. Selline tulu maksustatakse ettevõtlustuluna ning sellest on võimalik maha arvata kõik kulud.¹⁰³

Lepingulise investeerimisfondi ja muu varakogumi osakutelt, mis ei ole TuMS mõttes väärtpaberid, võib füüsilisest isikust ettevõtja vormis teenida piiramatult ettevõtlustulu nii intressina, muu tuluna kui ka kasuna investeerimisinstrumenti võõrandamisest. Seejuures saab füüsilisest isikust ettevõtja vormis kõik tulu teenimisega seotud kulud tulust maha arvata.¹⁰⁴

Äriühingu vormis puuduvad piirangud äriühinguga seotud investeerimisinstrumentidesse investeerimisel sõltumata sellest, kas instrument on käsitletav väärtpaberina või mitte. Kõik osaluste soetamisega seotud maksed on vastavalt raamatupidamise seaduse § 16 üldjuhul käsitletavad kuludena ning kõik sissetulekud käsitletavad äriühingu tuluna.

Kuna investeerimisfond ei ole juriidiline isik, ei puuduta investeerimisfondi osakusse äriühingu vormis investeerides asjasse ka TuMS § 52 sätestatud piirangud madala maksumääraga territooriumile investeerimisel.

---

102 Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 255.

103 Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 247.

104 Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 247.

2.5 Investeerimishoius

Investeerimisriskiga hoius ehk investeerimishoius on hübriidtoode ehk segu traditsioonilisest hoiusest ja investeerimistootest. Investeerimishoius on oma põhimõttelt tähtajaline hoius, millega on võimalik teenida suuremat intressi, kuna makstav intress sõltub väärtpaberite hindade liikumisest.¹⁰⁵

Investeerimishoiuselt on TuMS mõttes võimalik teenida intressi.

Hoiuse, sealhulgas investeerimishoiuse, intressi füüsilise isiku vormis maksuvabastuse algset kehtestamist tuleb vaadelda selle ajalises kontekstis. Kui 29.08.1997. a saavutas Tallinna Börsi indeks TALSE oma ajaloo kõrgeima taseme, siis kaks kuud hiljem algas järsk hinnalangus. Intresside tulumaksuvabastus jõustus 01.07.1998. a ning selle eesmärk oli väärtpaberituru kriisi tingimustes maksusoodustuse kehtestamise kaudu säästmise motiveerimine. Üks argument maksuvabastuse kehtestamise poolt oli reaalinressimäärade negatiivsus (inflatsioon oli suurem kui teenitav intress). Lisaks oli väikestelt intressisummadel tulumaksu kinnipidamine ebaefektiivne. Investeerimishoiused sel ajal veel levinud ei olnud ning neile tähelepanu ei pööratud, mistõttu oli kehtestatud maksusoodustus küllaltki lai.¹⁰⁶

Ajapikku kaldus maksusoodustus algsest eesmärgist kaugemale. Peamiseks probleemiks oli asjaolu, et maksust oli vabastatud krediidasutuse poolt füüsilisele isikule makstud intress. Soodustus ei olnud seega sätestatud investeerimisobjekti, vaid intressi maksja järgi. See tõi kaasa olukorra, kus krediidasutused kasutasid nendega seotud maksuvabastust klientidele selliste toodete pakkumiseks, mis oma sisult ei olnud traditsioonilises mõttes hoiused. Nii tekkisid turule investeerimishoiuseid, millelt maksti küll formaalselt intressi ning tagati seega maksuvabastus, kuid sisuliselt oli tegemist tähtajalise investeerimisega aktsiatesse või investeerimisfondidesse. See tõi kaasa ebaausa konkurentsi, kuna otse väärtpaberitesse investeerides tekkis isikul tulumaksu kohustus, investeerimishoiuse kaudu see puudus.¹⁰⁷

---

105 Investeerimine hoiusesse. Artikkel veebileheküljel [www.minuraha.ee](http://www.minuraha.ee/?id=10426). Arvutivõrgus: <http://www.minuraha.ee/?id=10426>, (01.05.2012).

106 Finantsinspektsioon. Investeeringute valitsemise teenused, lk 57.

107 Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 372.

Maksusoodustuse piiramiseks ning eesmärgipärasemaks muutmiseks jõustus 01.01.2011. a uus TuMS § 17 regulatsioon, millega säilitati ainult traditsioonilise hoiuse intressi maksuvabastus ning investeerimishoiuselt saadud intress maksustati.

Muudatuse kohta märgitakse seletuskirjas järgmist:

„Sageli ei erine krediidasutuste pakutavad intressitooted (nt investeerimishoius) olemuselt muust finantsvarast (nt rahaturu- või indeksfondide osakud), mistõttu selline piiramatult maksuvabastus ei ole kapitalitulu eri liikide maksustamise suhtes neutraalne, sõltudes mitte finantstoote iseloomust, vaid selle pakkuja liigist. Seetõttu kaotatakse eelnõuga sisu poolest ühetaoliste toodete võrdse kohtlemise tagamiseks üldine hoiuseintresside tulumaksuvabastus. Seega vastavalt lõike 3 punktile 1 kuuluvad edaspidi maksustamisele selliste hoiuste intressid, mis on seotud teatud varade või muude vastavate näitajate liikumisega (väärtpaberi- ja finantsindeksid, valuutakursid jms).“¹⁰⁸

TuMS § 61 lg 37 ülemineku regulatsiooni kohaselt kehtib enne 01.01.2011. a avatud investeerimishoiuselt saadud intressile maksuvabastus kuni 31.12.2013. a.

Kuna investeerimishoius on hübriidtoode, on kujunenud olukord, kus sellest saadud intressile ei kehti enam ükski maksuleevendus. Intress maksustatakse põhjendusega, et tegemist on investeerimisinstrumendiga. Samas ei loeta investeerimishoiust VPTS mõttes väärtpaberiks, mistõttu ei ole sellelt saadud kasu või kahju võimalik TuMS § 39 alusel väärtpaberitelt saadud kasu ja kahjuga tasa arvestada. Lisaks ei võimalda TuMS teenitud tulult maha arvata investeerimishoiuse soetamisega seotud kulusid, sealhulgas riskipremiat.

Investeerimiskonto süsteemis on võimalik investeerida vaid TuMS § 17¹ mõttes finantsvarasse, mille hulka kuulub TuMS § 17¹ lg 2 p 4 alusel investeerimishoius, mis on avatud Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi residendist krediidasutuses või krediidasutuse nimetatud riigis asuvas püsivas tegevuskohas.

Oluline erinevus võrreldes füüsilise isiku vormiga on see, et investeerimiskonto süsteemis kasutatakse kõikide investeringutelt saadavate tulude kohta mõistet „finantsvaralt saadud tulu“. Samal ajal ei loeta väljamakseks ühtegi finantsvara soetamise ja võõrandamisega seotud kulu. See tähendab, et erinevalt füüsilise isiku vormist, võetakse saadud intressi tarbimisse

---

108 Seletuskiri 180 SE III, lk 2.

võtmisel maksustamisel arvesse kõiki intressi tootva investeerimisinstrumendi kulusid, seal hulgas näiteks riskipreemiat.

Investeerimishoiusesse, mis ei kuulu TuMS § 17¹ mõttes finantsvara alla, ei ole võimalik investeerimiskonto vormi kasutades investeerida. Sellise investeerimishoiusega seotud maksed on käsitletavad väljamaksena investeerimiskontolt ja intress kuulub füüsilise isiku vormis maksustamisele.

Füüsilisest isikust ettevõtja vormi kasutamine investeerimishoiusesse raha paigutamisel on problemaatiline. Investeerimishoius on hübriidtoode ehk segu traditsioonilisest hoiusest ja investeerimistootest. Kuna maksuõiguslikult ei käsitleta teda väärtpaberina, prevaleerivad pigem hoiusega seotud aspektid. Seega kohaldub investeerimishoiuse maksustamisele täies ulatuses alapeatükis 2.1 traditsioonilise hoiuse kohta toodu.

Äriühingu vormis investeerimishoiuselt teenitud intress loetakse üheselt äriühingu ettevõtlustuluks ja sellega seotud kulud ettevõtluskulukuks vastavalt raamatupidamise seaduse § 16. Jättes kõrvale madala maksumääraga territooriumide temaatika, tulu maksustamisel erisused puuduvad.

2.6 Investeerimisriskiga elukindlustus

Investeerimisriskiga elukindlustuses on ühendatud investeerimine ja elukindlustus, sarnanedes pigem investeerimisinstrumendile kui kindlustusele. Vahe tavapärase investeerimisega on see, et klient ei saa väärtpaberite omanikuks, vaid omandab kindlustuslepingu.¹⁰⁹

Investeerimisriskiga elukindlustuselt on TuMS mõttes võimalik teenida kindlustushüvitist.

Investeerimisriskiga elukindlustuse kindlustushüvitis oli varem tulumaksuvaba tingimusel, et lepingu sõlmimisest on möödunud vähemalt 12 aastat.¹¹⁰ Alates 01.01.2011. a uute elukindlustuse lepingute alusel makstava kindlustushüvitise maksustamise kord muutus. TuMS § 20 lg 3 alusel on maksustatav summa, millest on maha arvatud sama lepingu alusel tasutud kindlustusmaksed, sõltumata lepingu sõlmimisest möödunud ajast.

---

¹⁰⁹ Investeerimine läbi investeerimisriskiga elukindlustuse. www.minuraha.ee.

¹¹⁰ Tulumaksuseadus. – RT I 2010, 44, 262.

Muudatust selgitatakse seletuskirjas järgmiselt:

„Kui praegu on kõik investeerimisriskiga elukindlustuslepingu alusel tehtud väljamaksed maksuvabad pärast 12 aasta möödumist lepingu sõlmimisest, siis eelnõu kohaselt uute lepingute puhul see maksuvabastus kaob. Samas liidetakse alates 1.08.2010 sõlmitud investeerimisriskiga elukindlustuslepingud investeerimiskonto süsteemi, mis võimaldab lepingult saadud tulu maksustamist edasi lükata. Täielik maksuvabastus praegu kehtival kujul ei ole põhjendatud, sest pärast 12 aasta möödumist lepingu sõlmimisest ei ole enam oluline, millal on tehtud väljamaksete aluseks olnud sissemaksed ning maksuvabade väljamaksete saamine on võimalik kasvõi järgmisel päeval pärast sissemakse tegemist. Kui investor ei osta sisuliselt samalaadset toodet kindlustusseltsi kaudu, siis sellise maksuvabastuse saamise võimalus tal puudub. Kuna praktikas on investeerimisriskiga elukindlustuslepingute puhul kindlustuse osatähtsus väga väike (tulenevalt Finantsinspektsiooni soovitusel 2% investeeringust), siis on sisuliselt tegemist tavapärase investeerimisega. Tulenevalt maksustamise erikorrast on aga kindlustuse kaudu investeerimisel oluline eelisseisund võrreldes teiste investeerimistoodetega, mis ei ole kooskõlas neutraalse maksustamise põhimõttega. See on ka peamine põhjus, miks antud muudatus tehakse koos investeerimiskonto süsteemi kasutusele võtmisega. Analoogselt pangaintresside täieliku maksuvabastuse kaotamisega loob see muudatus neutraalsema olukorra erinevate investeeringutulude maksustamisel, mis on investeerimiskonto süsteemi eduka käivitamise oluliseks eelduseks.“¹¹¹

Muudatus puudutab hetkel vaid peale 30.12.2011. a sõlmitud lepinguid, kuid näeb ette üleminekuaja ka varem sõlmitud investeerimisriskiga elukindlustuslepingutele. 01.01.2024. a jõustuv TuMS § 20 lg 3 redaktsioon kaotab viite üle 12 aastaste lepingute alusel saadud kindlustushüvitiste maksuvabastusele, mistõttu on sealt alates maksustatavad kõik investeerimisriskiga elukindlustuse hüvitised.¹¹²

Muudatus on sisuliselt seotud investeerimishoiusest saadud intressi maksuvabastuse kaotamisega, kuna mõlemad investeerimisvormid võimaldavad teenida tulu erineva alusvara hinnamuutustest, saades samal ajal TuMS mõttes tulu ühes kindlas vormis. Sellise tulu erinev maksustamine võrreldes otse alusvarasse tehtud investeeringult saadava tulu maksustamisega ei ole põhjendatud.¹¹³

---

111 Seletuskiri 180 SE III, lk 7.

112 Tulumaksuseadus. – RT I, 29.03.2012, 30.

113 Seletuskiri 180 SE III, lk 8.

Muudatus ei puuduta tulust lubatud mahaarvamisi. Kindlustushüvitisest on võimalik maha arvata sama lepingu alusel tasutud kindlustusmaksed. See tähendab, et tulust ei ole võimalik maha arvata muid lepingu alusel tasutud kulusid, näiteks lepingutasu või igakuine maaklertasu.¹¹⁴

Tulenevalt asjaolust, et investeerimisriskiga elukindlustust ei loeta VPTS kohaselt väärtpaberiks, ei ole isikul võimalik investeerimisriskiga elukindlustuselt saadud kasu või kahju arvestada TuMS § 39 alusel tasa teistelt väärtpaberitelt saadud kasu või kahjuga.

Investeerimiskonto süsteemis on võimalik investeerida vaid TuMS § 17¹ mõttes finantsvarasse, mille hulka kuulub TuMS § 17¹ lg 2 p 5 alusel alates 01.08.2010. a sõlmitud investeerimisriskiga elukindlustus, mis vastab samas punktis toodud tingimustele.

Tulenevalt investeerimiskonto regulatsioonist, mis võimaldab tulust maha arvata kõik finantsvara soetamisega seotud kulud, võimaldab investeerimiskonto vormi kasutamine kindlustushüvitiselt lisaks kindlustusmaksetele maha arvata ka muud kulud, näiteks lepingu sõlmimise tasu.

Investeerimiskonto vormi kasutades tuleb silmas pidada selle vormi iseloomust tingitud maksustamiseripära, mis seostub väljamaksega kolmandatele isikutele. Investeerimiskonto vormi kasutades soetatud investeerimisriskiga elukindlustuslepingu alusel makstavat kindlustushüvitisest, mis ei laeku kindlustusvõtja investeerimiskontole, käsitletakse investeerimiskonto väljamaksena ning see maksustatakse. Saaja puhul ei oma tähendust, kas elukindlustusleping on soetatud kindlustusvõtja poolt investeerimiskonto vormi kasutades ja sama väljamakse on juba maksustatud ning lähtutakse TuMS § 20 lõikest 3 – tulumaksuga maksustatakse investeerimisriskiga elukindlustuse alusel soodustatud isikule makstud summa, millest on maha arvatud sama lepingu alusel tasutud sissemaksed.¹¹⁵

Investeerimisriskiga elukindlustusse, mis ei kuulu TuMS § 17¹ mõttes finantsvara alla (leping on sõlmitud enne 01.08.2010. a või investeerimisinstrument ei vasta muudele TuMS § 17¹ lg 2 p 5 tingimustele), ei ole võimalik investeerimiskonto vormi kasutades investeerida. Sellise investeerimisriskiga elukindlustuse maksed on käsitletavad väljamaksena

---

114 Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 439.

115 Mis on investeerimiskonto? lk 18.

investeeringukontolt. Saadav kindlustushüvitis kuulub samas füüsilise isiku tuluna maksustamisele.

FIE vormi kasutades ei ole võimalik investeerimisriskiga elukindlustusse investeerida, kuna oma elu kindlustamine ei ole ettevõtlus. Sellist tulu ei loeta ettevõtlustulaks. Seetõttu ei ole võimalik sellega seotud seotud kulusid lugeda ka ettevõtluskuluks.¹¹⁶

Äriühingu vormi kasutades ei ole sisuliselt võimalik investeerimisriskiga elukindlustusse investeerida. Sellise kindlustusega seotud maksed on käsitletavad erisoodustusena (eeldades, et tegemist on nii-öelda ühemehe äriühinguga, kus investor on juhtimisorgani liige) ning kuuluvad maksustamisele TuMS § 48 lg 4 p 3, millele lisandub sotsiaalmaksukohustus.

---

¹¹⁶ Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 636.

III JÄRELDUSED

Neutraalne maksustamine on selline, mis ei suuna turukäitumist eemale rajalt, kus see oleks arenenud igasuguse maksustamise puudumise tingimustes.¹¹⁷ Mida efektiivsemalt on rakendatud maksuneutraalsuse põhimõtte, seda vähem sõltuvad maksutagajärjed tehingu vormist ning isikutel kaob huvi lähtuvalt maksudest tehingu vormi valida.¹¹⁸ Täiesti neutraalse maksusüsteemi korral oleks maksude planeerimine võimatu.¹¹⁹

Eeltoodust tulenevalt on maksuneutraalsuse põhimõtte tasakaalustatud rakendamise hindamiseks vajalik esmalt välja selgitada, kas tulu (käesolevas töös vastavalt kapitalitulu) maksustamine TuMS alusel sõltub isiku vormilistest valikutest. Leides standardiseeritud mudeli abil erinevalt alusvaralt erineva investeerimisinstrumendi kaudu erinevat investeerimisvormi kasutades teenitud kasumi maksukohustuse suurus, on võimalik hinnata, millest sõltub maksukohustuse suurus. Ainult vormilisest valikust tingitud maksukohustuse suuruse erinevus viitab hälbele maksuneutraalsuse põhimõtte rakendamisest. Standardiseeritud mudeli järgi läbi viidud arvutused on seejuures kõige täpsemad, kuna võimaldavad arvesse võtta ka maksusoodustusi, mis võivad investeerimisel ühe või teise teadliku vormilise valiku abil saavutada märkimisväärselt madalama lõpliku maksukohustuse.

Seejuures ei saa pidada väheoluliseks ka maksustamisega seotud teisi aspekte, mis ühe või teise tehingu vormi valimisega kaasnevad. Nii võib tulu lõplik maksukohustus olla küll sama, kuid kaudsed kulud võivad ikka mõjutada isiku otsust valida tehingu vormi maksustamisest lähtuvalt.

Lõpliku hinnangu andmisel maksuneutraalsuse põhimõtte tasakaalustatud rakendamisele tuleb seejuures arvestada, et maksusüsteemi neutraalsus ei saa ja ei peagi olema absoluutne. Esiteks on maksuneutraalsuse näol tegemist vaid ühe maksupoliitika aspektiga. Selle vastukaaluna nimetatakse tavapäraselt efektiivsust ja administreeritavust, mis võivad põhjendada kõrvalekaldeid maksuneutraalsuse põhimõttest. Efektiivsus peaks seejuures tagama maksu minimaalse mõju majandusotsustele ning administreeritavus võimalikult väikesed maksu maksmise kulud maksumaksjale ning maksu haldamise kulud riigile.¹²⁰

---

117 Rothbard, M. N. op. cit., lk 1.

118 Thuronyi, V. (editor). Vol 2, lk 974.

119 Uustalu, E. op. cit., lk 124.

120 Infanti, A. C. Tax Equity. June 2008. Arvutivõrgus: http://works.bepress.com/anthony_infanti/17, (01.05.2012), lk 7.

Kõrvalekalde õigustatuse hindamiseks on vajalik võrrelda parema efektiivsuse ja administreeritavusega saavutatud kulude kokkuhoidu maksumaksjate seas tekitatud maksukohustuse erinevustega.¹²¹ Teiseks on maksuõiguses lisaks fiskaalse eesmärgiga normidele ka mõjutuseesmärgiga norme, mis võivad samuti kõrvalekaldeid põhjendada.¹²² Kolmandaks tuleb silmas pidada, et mida lihtsam on maksuregulatsioon, seda rohkem on selle järgijaid ning seda raskem on maksudest kõrvalehoidmine. Mida rohkem sisaldab maksuregulatsioon erisusi, isegi, kui need on maksuneutraalsuse aspektist õigustatud, seda rohkem üritavad isikud neid vastavalt ära kasutada või vältida.¹²³ Seejuures ei ole isikud keerulise maksusüsteemi omapärade ärakasutamises võrdsed ning paremini läheb rikkamatel ja professionaalidel.¹²⁴ Seega võib maksuneutraalsuse formaalne saavutamine kaasa tuua sisulise hälbe suurenemise nii maksuneutraalsuse kui ka ühetaolise maksustamise põhimõtetest, võttes eriti arvesse infotehnoloogia ja universaalpangaduse arenguga kaasnenud „juhuslike“ investorite hulka.

Järgnevalt esitatakse töös valik maksukohustuse suuruseid sõltuvalt isiku tehtud vormilistest valikutest kapitalitulu teenimiseks ning leitakse nende kaudu hälbed maksuneutraalsuse põhimõttest. Seejärel võrreldakse hälbeid isiku valikutega seotud objektiivsete asjaolude ning maksuneutraalsuse põhimõttest kõrvalekaldumist õigustavate asjaoludega, andes lõpptulemusena hinnangu maksuneutraalsuse põhimõtte tasakaalustatud rakendamisele kapitalitulu maksustamisel TuMS-s.

3.1 Maksukohustuse näidissuurused

Näitliku maksukohustuse väljatoomisel on kasutatud järgmisi standardiseeritud arvnäitajaid:

- investeeritud summa 100;
- tehinguga seotud kasu 40 või kahju 10;
- tehinguga seotud kogukulu 10;
- välisriigis makstud või kinnipeetud tulumaks 0% või 10%;
- tulumaks Eestis 21% (TuMS § 4 lg 1 p 1);
- sotsiaalmaks 33% (sotsiaalmaksuseadus § 7 lg 1, § 2 lg 1 p 5¹²⁵).

---

121 Lehis, L. Maksuõiguse üldpõhimõtted. – Juridica 1999, nr 5, lk 6.

122 Lehis, L. Maksuõiguse üldpõhimõtted, lk 6.

123 Thuronyi, V. (editor). Tax Law Design and Drafting. Vol 1. Washington: International Monetary Fund 1996, lk 116.

124 Johnson, S. R. The E.L. Wiegand Lecture: Administrability-Based Tax Simplification. – Nevada Law Review 2004, vol 4, lk 580.

125 Sotsiaalmaksuseadus. - RT I 2000, 102, 675; RT I, 04.02.2011, 6.

Arvnäitajad ei ole valitud silmas pidades erinevate investeerimisinstrumentidega kaasneda võimalikult suure standardiseerimise eesmärgist, mis võimaldaks tekkivat maksukoormust võrrelda nii investeerimisinstrumentide, alusvara kui ka investeerimisvormide lõikes.

Arvutuste lihtsustamise eesmärgil eeldatakse, et juhul, kui välisriigis tekib tulumaksukohustus või peetakse tulumaks kinni, on selle maksubaas sarnane Eestiga. See tähendab, et kui Eestis lubatakse kulud tuludest maha arvata, lubatakse seda samas ulatuses ka välisriigis ja vastupidi.

Kõikide investeerimisvormide puhul eeldatakse, et raha konkreetse investeeringu tegemiseks on füüsilisel isikul olemas ning see on maksustatud. See tähendab, et investeeringuid ei tehta edasilükatud maksukohustusega varasema kasu arvel.

Lisaks on võrreldavuse eesmärgil seatud mitmeid investeerimisvormi spetsiifilisi eeldusi:

- Füüsilise isiku vormis on eeldatud, et isikul on teine sissetulek, mis võimaldab tal sõltumata kapitalitulu maksustamisest kasutada füüsilisele isikule võimaldatud mahaarvamisi täies ulatuses. Samuti eeldatakse, et välisriigis teenitud kapitalitulu ei moodusta üle 75% tema tulust;
- Investeerimiskonto vormis on eeldatud, et investeerimisinstrument vastab korraga nii väärtpaberi kui ka finantsvara mõistele;
- Füüsilisest isikust ettevõtja vormi puhul eeldatakse, et isik on end äriregistris registreerinud. Selle vormi puhul ei võeta arvesse avansilise sotsiaalmaksu tasumise kohustust ning eeldatakse TuMS § 14 lg 5⁴ ja 5⁵ mittekohaldumist. Samuti on eelduseks, et isik ei ole liitunud kohustusliku pensionikindlustuse süsteemiga;
- Äriühingu maksukohustuse arvutamisel on eeldatud, et kasumijaotamise kogukulu ei ületa investeeringult saadud kasu, see tähendab, et dividendina ei maksta välja kogu kasu, vaid nii palju, et jaotatud kasum koos tasutava tulumaksuga vastab kasumi suurusele (TuMS § 4 lg 1¹ arvutustes ei rakendata). Teistsugusel lähenemisel ei oleks äriühingu ja teiste investeerimisvormide maksukohustuse suuruse võrdlemine

võimalik. Lisaks eeldatakse, et tegemist on ainult passiivse tulu teenimiseks loodud äriühinguga, kust isikul on õigus tulu välja võtta dividendidena, mitte palgana.

Maksukohustuse suuruse arvutamisel on eeldatud tulu nii öelda tarbimisse võtmist. Füüsilisest isikust ettevõtja sotsiaalmaksukohustus on esitatud sulgudes.

Tabeli täisversioon koos arvutuskäikude ning viidetega õiguslikule alusele on toodud lisas.

Traditsiooniline hoius				
Intress (üks tehing)	Lepinguriigis maksustamata	Lepinguriigis maksustatud	Mittelepinguriigis maksustamata	Mittelepinguriigis maksustatud
Füüsiline isik	0	4	8,4	8,4
Investeeringukonto	8,4	4	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)
Äriühing	6,3	6,3	6,3	6,3

Laenuleping				
Intress (üks tehing)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärtpaber, maksustamata	Mitteväärtpaber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	8,4	8,4	8,4	8,4
Investeeringukonto	6,3	3	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)
Äriühing	6,3	6,3	6,3	6,3
Kasuga võõrandamine (üks tehing)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärtpaber, maksustamata	Mitteväärtpaber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	6,3	6,3	6,3	6,3
Investeeringukonto	6,3	3	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)
Äriühing	6,3	6,3	6,3	6,3
Kasu ja kahjuga võõrandamine (kaks tehingut)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärtpaber, maksustamata	Mitteväärtpaber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	2,1	3	6,3	6,3
Investeeringukonto	2,1	3	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	x	x	1,58 (+2,48)	3(+2,48)
Äriühing	2,1	3	2,1	3

Äriühinguga seotud instrument						
Dividend, osalus alla 10% (üks tehing)	Eesti, väärtpaber	Eesti, mitte-väärtpaber	Väärt-paber, lepingu-riigis maksus-tamata	Väärt-paber, lepingu-riigis maksus-tatud	Mitteväärt-paber, lepingu-riigis maksus-tamata	Mitteväärt-paber, lepingu-riigis maksus-tatud
Füüsiline isik	0	0	8,4	4	8,4	4
Investeeringis-konto	0	x	6,3	3	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)
Äriühing	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3
Dividend, osalus üle 10% (üks tehing)	Eesti, väärtpaber	Eesti, mitte-väärtpaber	Väärt-paber, lepingu-riigis maksus-tamata	Väärt-paber, lepingu-riigis maksus-tatud	Mitteväärt-paber, lepingu-riigis maksus-tamata	Mitteväärt-paber, lepingu-riigis maksus-tatud
Füüsiline isik	0	0	8,4	4	8,4	4
Investeeringis-konto	0	x	6,3	3	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)
Äriühing	0	0	0	3	0	3
Muu kasumi-eraldus, osalus alla 10% (üks tehing)	Eesti, väärtpaber	Eesti, mitte-väärtpaber	Väärt-paber, lepingu-riigis maksus-tamata	Väärt-paber, lepingu-riigis maksus-tatud	Mitteväärt-paber, lepingu-riigis maksus-tamata	Mitteväärt-paber, lepingu-riigis maksus-tatud
Füüsiline isik	0	0	8,4	8,4	8,4	8,4
Investeeringis-konto	0	x	6,3	3	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)
Äriühing	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3

Muu kasumi-eraldis, osalus üle 10% (üks tehing)	Eesti, väärtpaber	Eesti, mitte-väärtpaber	Väärt-paber, lepingu-riigis maksus-tamata	Väärt-paber, lepingu-riigis maksus-tatud	Mitteväärt-paber, lepingu-riigis maksus-tamata	Mitteväärt-paber, lepingu-riigis maksus-tatud
Füüsiline isik	0	0	8,4	8,4	8,4	8,4
Investeeringis konto	0	x	6,3	3	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)
Äriühing	0	0	0	3	0	3
Kasuga võõrandamine (üks tehing)	Väärt-paber, maksus-tamata	Väärt-paber, välisriigis maksus-tatud	Mitteväärt-paber, maksus-tamata	Mitteväärt paber, välisriigis maksus-tatud		
Füüsiline isik	6,3	6,3	6,3	6,3		
Investeeringis konto	6,3	3	x	x		
Füüsilisest isikust ettevõtja	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)		
Äriühing	6,3	6,3	6,3	6,3		
Kasu ja kahjuga võõrandamine (kaks tehingut)	Väärt-paber, maksus-tamata	Väärt-paber, välisriigis maksus-tatud	Mitteväärt-paber, maksus-tamata	Mitteväärt paber, välisriigis maksus-tatud		
Füüsiline isik	2,1	3	6,3	6,3		
Investeeringis konto	2,1	3	x	x		
Füüsilisest isikust ettevõtja	x	x	1,58 (+2,48)	3(+2,48)		
Äriühing	2,1	3	2,1	3		

Investeeringifondi ja muu varakogumi osak				
Intress (üks tehing)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt-paber, maksustamata	Mitteväärt-paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	8,4	8,4	8,4	8,4
Investeeringiskonto	6,3	3	x	X
Füüsilisest isikust ettevõtja	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)
Äriühing	6,3	6,3	6,3	6,3

Muu perioodiline tulu (üks tehing)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt-paber, maksustamata	Mitteväärt-paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	8,4	8,4	8,4	8,4
Investeeringiskonto	6,3	3	x	X
Füüsilisest isikust ettevõtja	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)
Äriühing	6,3	6,3	6,3	6,3
Muu tulu (puhaskasumi osa)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt-paber, maksustamata	Mitteväärt-paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	x	x	8,4	8,4
Investeeringiskonto	x	x	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	x	x	1,58 (+2,48)	4(+2,48)
Äriühing	x	x	x	x
Kasuga võõrandamine (üks tehing)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt-paber, maksustamata	Mitteväärt-paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	6,3	6,3	6,3	6,3
Investeeringiskonto	6,3	3	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)
Äriühing	6,3	6,3	6,3	6,3
Kasu ja kahjuga võõrandamine (kaks tehingut)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt-paber, maksustamata	Mitteväärt-paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	2,1	3	6,3	6,3
Investeeringiskonto	2,1	3	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	x	x	1,58 (+2,48)	3(+2,48)
Äriühing	2,1	3	2,1	3

Investeeringis-hoius				
Positiivne intress (üks tehing)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt-paber, maksustamata	Mitteväärt-paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	8,4	8,4	8,4	8,4
Investeeringis-konto	6,3	3	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)	4,74 (+7,44)
Äriühing	6,3	6,3	6,3	6,3

Positiivne ja negatiivne intress (kaks tehingut)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt-paber, maksustamata	Mitteväärt-paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	8,4	8,4	8,4	8,4
Investeeringimiskonto	2,1	3	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	1,58 (+2,48)	4(+2,48)	1,58 (+2,48)	4(+2,48)
Äriühing	2,1	3	2,1	3

Investeeringimiskindlustus				
Kindlustushüvitis kasuga (üks tehing)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt-paber, maksustamata	Mitteväärt-paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	8,4	8,4	8,4	8,4
Investeeringimiskonto	6,3	3	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	x	x	x	x
Äriühing	x	x	x	x
Kindlustushüvitis kasu ja kahju (kaks tehingut)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt-paber, maksustamata	Mitteväärt-paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	8,4	8,4	8,4	8,4
Investeeringimiskonto	2,1	3	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	x	x	x	x
Äriühing	x	x	x	x

3.2 Maksuneutraalsus investeerimisvormide ja investeerimisinstrumentide lõikes

Maksukohustuse suuruse mudelarvutused toovad välja mitmeid hälbeid maksuneutraalsuse põhimõtte rakendamisel kapitalitulu maksustamisel. Järgnevalt annab töö hinnangu olulisemate hälvete põhjendatusele.

Esiteks maksukohustuse suuruse üldine kõikumine sõltuvalt valitud investeerimisvormist. Kuigi absoluutse maksuneutraalsuse tingimustes ei saa seda pidada õigeks, tuleb siiski arvestada, et peale investeerimiskonto ei ole ükski töösse hõlmatud vormidest spetsiaalselt disainitud kapitalitulu teenimiseks. See tähendab, et iga vormiga kaasnev regulatsioon peab leidma kompromissi kõikvõimalike tululiikide maksustamise vahel, balansseerides iga tulu

liigi spetsiifikast tulenevate erireeglite loomise ja maksusüsteemi üldise administreeritavuse ja efektiivsuse vahel. Ühest küljest toob see paratamatult kaasa majandusliku lähenemise põhimõttega seotud vaidlusi, millest vast tuntuks on Hansapanga kaasus.¹²⁶ Teisalt näitab töö alapeatükis 1.2.2 analüüsitud füüsilisest isikust ettevõtja vormi puudutav TuMS § 14 lg 3 piirang kapitalitulu teenimisele selles vormis, et ebaõnnestunud eriregulatsioon võib tuua palju rohkem kahju maksusüsteemile, kui eriregulatsioonist loobumine. Eelnevast tulenevalt on investeerimisvormidega kaasnev üldine maksukohustuse suuruse varieeruvus põhjendatud. Olukord oleks erinev, kui Eesti õigusruum võimaldaks investeerimise eesmärgil asutada näiteks spetsiaalselt selleks ettenähtud liiki äriühinguid. Sellisel juhul oleks investeerimiskonto ja kirjeldatud äriühingu vormis teenitava kapitalitulu üldine erinev maksustamine küsitav.

Teiseks näitavad mudelarvutused investeringute üldist erinevat lõpliku maksukohustuse suuruse sõltumist välisriigis tulumaksu tasumisest. Erinevus tuleneb asjaolust, et Eestis kasutatakse topeltmaksustamise vältimiseks reeglina lihtkrediidimeetodit, mis ei võimalda Eestis arvata tulumaksust maha suuremat summat välisriigis tasutud tulumaksust, kui on Eestis tekkiv maksukohustus.¹²⁷ Piiriüleste tehingute korral tekib topeltmaksustamine normikollisioonide tõttu, mida on võimalik ära hoida riikidevahelise maksustamisõiguse jagamisega või ühepoolsete topeltmaksustamise vältimise meetoditega. Teoorias nimetatakse kolme topeltmaksustamise vältimise meetodit: kulumeetod, krediidimeetod ja vabastusmeetod.¹²⁸ Krediidimeetod jaguneb omakorda täis- ja lihtkrediidimeetodiks.¹²⁹ Kulumeetodit rahvusvahelises võrdluses väga palju ei kasutata, kuna see kõrvaldab topeltmaksustamise vaid osaliselt ning on isikule kõige kahjulikum.¹³⁰ Ülejäänud liikidest on Eesti valinud fiskaalselt kõige vähem koormava, kuna vabastusmeetod ja täiskrediidimeetod avaldavad maksulaekumistele oluliselt suuremat mõju lihtkrediidimeetodist. Arvestades maksude üldist riigitulu kogumise eesmärki¹³¹, on fiskaalsetel kaalutlustel valitud lihtkrediidimeetodist tingitud üldised maksuneutraalsuse hälbed põhjendatud.

Kolmandaks investeerimiskonto vormis välisriigis maksustatud tulu oluliselt soodsam käsitlemine võrreldes teistes vormides samadel tingimustel teenitud tulu maksustamisega. Erinevus tuleneb sellest, et investeerimiskonto läheneb topeltmaksustamise vältimisele teistest

---

126 RKHKo 3-3-1-57-08.

127 Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 784.

128 Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 777.

129 Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 782.

130 Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 777.

131 Lehis, L. Maksu mõistest Eesti õiguskorras. – Juridica 1998, nr 9, lk 1.

vormidest erinevalt. TuMS § 17² lg 6 võimaldab võtta kasu tarbimisse ilma täiendava maksukohustuse tekketa alati, kui välisriigis on tulumaks makstud Seejuures ei oma tähtsust, kui palju välisriigis tulumaksu maksti ja kas selleks üldse kohustus oli.

Nimetatud regulatsiooni on oluline vaadelda teiste vormide samaeesmärgilise regulatsiooni taustal. Füüsilise isiku ja füüsilisest isikust ettevõtja vormis reguleerib välisriigis tasutud tulumaksu arvesse võtmist TuMS § 45 lg 1. Äriühingu vormis täidab sama eesmärgi TuMS § 54 lg 5. Mõlema normi ühiseks jooneks on asjaolu, et vähendamisel võetakse arvesse vaid see osa välisriigis makstud või kinnipeetud tulumaksust, mille tasumine oli kohustuslik, ning Eestis säilib maksukohustus seni, kuni välisriigis tasutud või kinnipeetud tulumaks on väiksem Eestis tekkivast maksukohustusest. Nimetatud piirang on vajalik, tagamaks maksutulude õiglast jaotust tuluallika riigi ja Eesti vahel, kuna tihti võib tekkida olukord, et välisriigis peetakse kinni või maksumaksja maksab välisriigis rohkem tulumaksu, kui ta oleks pidanud.¹³²

Investeeringukonto vormis eirab TuMS § 17² lg 6 regulatsioon täielikult maksutulude õiglase jaotumise eesmärgi ning motiveerib isikuid igal võimalikul juhul tasuma kapitalitulult tulumaksu just välisriigis, kui sealne maksumäär on madalam kui 21%. Ainsaks sellise regulatsiooni pooltargumendiks võib tuua investeeringukonto vormis teenitud tulu maksustamise spetsiifika ning administreeritavuse tagamise. Arvestades maksuneutraalsuse hälbe suurust, ei saa seda pidada siiski põhjendatuks ning regulatsiooni tuleks muuta nii, et tarbimisse oleks võimalik täiendava maksukohustuseeta Eestis võtta vaid välisriigis tasutud tulumaksule vastav proportsioon tulust, seades samal ajal tingimuseks, et tulumaksu tasumine välisriigis oli kohustuslik. Selline muudatus ühtlustaks investeeringukonto vormi topeltnmaksustamise vältimise ülejäänud investeeringuvormidega ning kõrvaldaks üldise maksuneutraalsuse hälbe.

Neljandaks näitavad mudelarvutused kahte maksuneutraalsuse hälvet seoses traditsioonilise hoiusesse investeerimisega füüsilise isiku vormis.

Esimese hälbe põhjustab lepinguriigist saadud intressi maksuvabastus füüsilise isiku vormis samal ajal, kui see on maksustatav teiste investeerimisvormide korral. Kuna tegemist on maksusoodustusest tingitud hälbega, on oluline pöörata tähelepanu maksusoodustuse kehtestamise kaalutlustele.

---

¹³² Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 786.

Hoiuse, sealhulgas traditsioonilise hoiuse, intressi maksuvabastuse algset kehtestamist tuleb vaadelda selle ajalises kontekstis. Kui 29.08.1997 a saavutas Tallinna Börsi indeks TALSE oma ajaloo kõrgeima taseme, siis kaks kuud hiljem algas järsk hinnalangus. Intresside tulumaksuvabastus jõustus 01.07.1998. a ning selle eesmärk oli väärtpaberituru kriisi tingimustes maksusoodustuse kehtestamise kaudu säästmise motiveerimine. Üks argument maksuvabastuse kehtestamise poolt oli reaalintressimäärade negatiivsus (inflatsioon oli suurem kui teenitav intress). Lisaks oli väikestelt intressisummadelt tulumaksu kinnipidamine ebaefektiivne.¹³³ Kuigi mõnedel hinnangutel said maksuvabastuse kehtestamisest kõige enam tulu Eesti pangad, kes pääsesid maksukinnipidamisega seotud kuludest¹³⁴, ning aja jooksul laiendati maksuvabastust Eestis teenitud intressilt lepinguriigis teenitud intressile, võib seda pidada õigustatud otsuseks maksusüsteemi efektiivsuse ja suunavuse seisukohalt ning hälvet maksuneutraalsuse põhimõttest seega õigustatuks.

Olukord on teine tingimusega, et traditsiooniline hoius peab intressi maksuvabastuse saamiseks olema seotud lepinguriigiga. Kuna traditsiooniliseks hoiuseks loetakse ka nõudehoiust ehk arvelduskontot¹³⁵, on mittelepinguriigis avatud traditsioonilise hoiuse intressi maksuvabastuse pooltargumendid täpselt samad kui lepinguriigis avatud hoiuse puhul – traditsiooniliselt hoiuselt saadav intress on väike, arvelduskonto puhul makstakse seda reeglina mitmes jaos, mille deklareerimine ja kontroll on ebaefektiivsed, ning tihti on inflatsioon intressist suurem. Maksuvabastuse laiendamine igas riigis avatud traditsiooniliselt hoiuselt saadud intressile ei suurenda ka maksupettuste ohtu, kuna traditsiooniliseks hoiuseks loeb TuMS § 17 vaid sellist hoiust, mille teiseks pooleks on krediidasutus või selle püsiv tegevuskoht. Viimastele kehtivad võrreldes teiste finantsasutustega üle maailma kõrgendatud nõuded, mis peaksid välistama pettused traditsioonilise hoiuse intressiga. Seega ei saa lugeda põhjendatuks traditsioonilise hoiuse intressi maksuvabastuse lepinguriigiga piiramisest füüsilise isiku vormis tekkinud hälvet maksuneutraalsuse põhimõttest.

Viiendaks näitab mudelarvutus hälvet maksuneutraalsuse põhimõttest füüsilise isiku vormis, mis on seotud laenulepingu intressi, dividendi, muu kasumieraldise ja muu tulu maksustamisega brutotuluna. Hälve tuleneb asjaolust, et füüsilise isiku vormis ei ole nimetatud tuludest võimalik maha arvata kulusid. Kulude mahaarvamise keeld tuleneb TuMS

---

133 Kapitalitulude tulumaksuga maksustamise analüüs. RaM, lk 4.

134 Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 372.

135 Liikane, K., Zirnask, V. 2 osa, lk 31.

üldisest loogikast, mille kohaselt ei ole füüsilise isiku vormis lubatud teha mahaarvamisi mistahes perioodiliselt tulult, sealhulgas näiteks palgatulust. Tegemist on maksupoliitilise otsusega, mis puudutab maksusüsteemi üldist ülesehitust. Seega ei ole hälbe tasakaalustatuse hindamiseks erandlikult õige võrrelda füüsilise isiku vormis teenitud perioodilist kapitalitulu maksustamist mitte teistes investeerimisvormides teenitud perioodilise kapitalitulu maksustamisega, vaid füüsilise isiku vormis teenitud mistahes muu perioodilise tulu maksustamisega. Selles võrdluses hälbe maksuneutraalsusest puudub, kuna ühelgi juhul ei lubata kulusid tulust maha arvata. Lubades teha mahaarvamisi perioodilisest kapitalitulust, muutuks see eelistatud tulu teenimise viisiks võrreldes teiste perioodiliste tuludega, näiteks palgatuluga, luues seega uue ning suurema mõjuga hälbe maksuneutraalsuse seisukohast. Seega on perioodilistest kapitalituludest kulude mahaarvamise keeld põhjendatud ning maksuneutraalsuse põhimõtte tasakaalukalt rakendatud.

Kuuendaks võõrandatava investeerimisinstrumenti ühel juhul kasuga ja teisel juhul kahjuga võõrandamise summaarne maksukohustus erineb füüsilise isiku vormis sõltuvalt sellest, kas investeerimisinstrumentid on TuMS mõttes käsitletavad väärtpaberina. Erinev maksustamine tuleneb TuMS § 39 lg 1, mis võimaldab isikul maksustamisperioodil väärtpaberite võõrandamisest saadud kasust maha arvata samal perioodil väärtpaberite võõrandamisest saadud kahju. Kuna nimetatud norm reguleerib vaid väärtpabereid, puudub isikul õigus tasaarvestada ülejäänud investeerimisinstrumentide võõrandamisega seotud kasumeid ja kahjumeid. TuMS § 39 lg 1 piirang on vajalik vältimaks olukordi, kus isik tekitab endale teadlikult väärtpaberikahju eesmärgiga vähendada maksustamisperioodil väärtpaberite võõrandamisest saadud kasu ning seega maksukohustust. Kuna selliste tehingute kontroll maksuhalduri poolt on väga keeruline, on seadusandja otsustanud vähendada võimalikke riske kitsendades mahaarvamise õigust andvate tehingute hulka.¹³⁶ Teadliku kahju tekitamise takistamise eesmärki täidab ka § 39 lg 1 teine pool, mis keelab kasust maha arvata kahju, mis saadi tehingust seotud isikuga. Kuigi esialgses TuMS versioonis selline piirang puudus, lisati see juba esimesel kehtivusaastal.¹³⁷

Eelduslikult on väärtpaberitega tehtud tehinguid lihtsam kontrollida, kui näiteks Indias asuva ühemehe ettevõtte noteerimata osakute võõrandamisega saadud kahju õigsust. Investeerimiskonto vormis on sama küsimus lahendatud kvalifitseeruvate

---

136 Tulumaksuseaduse eelnõue seletuskiri 1999. (Käsikiri autori valduses), lk 56.

137 Lehis, L. Tulumaksuseadus: kommenteeritud väljaanne. Lisakõide: tulumaksuseaduse muudatused seisuga 01.07.2001. Tartu: Casus 2001, lk 117.

investeeringuinstrumentide üldise piiramisega. Füüsilisest isikust ettevõtja ja äriühingu vormis tulevad tavapäraistest tehingutest erinevamad välja eelduslikult raamatupidamisdokumentidest. Seega teenib TuMS § 39 lg 1 tekitatud maksuneutraalsuse hälve fiskaalset ja maksusüsteemi administreeritavuse eesmärki ning on põhjendatud.

Seistmendaks näitavad mudelarvutused maksuneutraalsuse hälvet füüsilise isiku vormis seoses äriühinguga seotud investeeringuinstrumentidelt teenitud TuMS mõttes muude kasumieraldistega, mis on välisriigis maksustatud. Hälbe põhjustab asjaolu, et TuMS § 18 lg 2 vabastab tulumaksust saadud dividendid, mis on välisriigis maksustatud ehk selliste dividendide korral rakendatakse topeltmaksustamise vältimiseks vabastusmeetodit. Samadel tingimustel saadud kasumieraldised on aga TuMS § 18 lg 1 alusel maksustatavad ning topeltmaksustamise vältimiseks on isikul õigus rakendada tasaarvestusmeetodit. Selle tulemusena erineb füüsilise isiku vormis äriühinguga seotud investeeringuinstrumentidelt saadud tulu maksukohustuse suurus sõltuvalt välisriigis makstud tulumaksu summast. Seejuures on oluline rõhutada, et TuMS mõttes on dividendi ja muu kasumieraldise näol antud kontekstis tegemist samalt alusvaralt sama investeeringuinstrumenti kaudu teenitud tuluga. Raske on leida põhjuseid, kuidas maksukohustuse tekke ühtlustamine mõjaks negatiivselt maksusüsteemi efektiivsusele ja administreeritavusele. Pigem vastupidi, kuna ebavõrdne kohtlemine teeb maksusüsteemi keerulisemaks ning loob seega eeliseid teadlikumatele isikutele, kes oskavad regulatsiooni erisusi paremini ära kasutada.¹³⁸ Eelnevast tulenevalt ei saa pidada hälvet maksuneutraalsusest põhjendatuks ning samadel tingimustel teenitud dividend ja kasumieraldis peaksid tooma ühesuguse maksukohustuse nagu see on äriühingu vormis vastavalt TuMS § 50 lg 1¹ p 1, 3 ja 5.

Kaheksandaks investeeringuhoiusest saadud intressi suhteliselt kõrge maksukoormus füüsilise isiku vormis võrreldes teiste investeeringuvormidega. Kuna investeeringuhoiuse näol on tegemist hoiuse ja finantstoote hübriidiga, oli põhjendatud selliselt hoiusest saadud intressi maksuvabastuse kaotamine, mille eesmärk oli vabastada traditsiooniliselt hoiusest saadud intress. Samas ei võta TuMS füüsilise isiku vormis arvesse investeeringuhoiuse spetsiifika ja olemust. Investeeringuhoiuse reeglina tähtajaline ning tihti kaasneb sellega riskipremia tasumine.¹³⁹

---

138 Johnson, S. R. op. cit., lk 580.

139 Zirnask, V. (toim). op. cit., lk 126.

Olemuselt on investeerimishoius võrreldav tähtjalise fondiosaku ostmise ja võõrandamisega – võetakse kindlas suuruses risk kindlaks määratud tähtjaks, mille lõppedes selgub tulu suurus. Lisaks võib investeerimisfondi osaku ja investeerimishoiuse alusvara olla sama, näiteks mingi sektori või regiooni ettevõtete aktsiad.¹⁴⁰ Investeerimisfondi osaku võõrandamise ja investeerimishoiuse intressi maksustamiserinevus tuleneb sellest, et investeerimishoiuse intressist ei ole võimalik riskipreemiat ja muid kulusid maha arvata. Investeerimisfondi osaku võõrandamisel, sealhulgas tagasiostmisel, on aga kõik kulud mahaarvatavad ning kui fondiosak on käsitletav väärtpaberina, siis ka saadud kasu või kahju teistelt väärtpaberitelt saadud kasu ja kahjuga tasaarvestatav.

Oluline on veel rõhutada, et riskipreemiat arvesse võttes võib investeerimishoiuselt saadud intress olla väiksem, kui makstud riskipreemia. See toob kaasa olukorra, et isik jääb investeringuga kahjumisse, kuid peab sellele vaatamata tasuma saadud intressilt tulumaksu.

Kuna investeerimishoius on hübriidtoode, siis tavalise hoiuse ning laenulepingutega võrdluses maksuneutraalsuse säilitamiseks on põhjendatud mitte lubada maha arvata üldisi kulusid, näiteks lepingutasu. Vastasel korral tekiks uus maksuneutraalsuse hälve, mille põhjustaks investeerimishoiuse soodsam käsitlemine traditsioonilisest hoiusest.

Eeltoodust tulenevalt ei saa põhjendatuks lugeda riskipreemia mahaarvamise keeldu ning investeerimishoiustelt saadud kasu ja kahju tasaarvestamise keeldu väärtpaberitelt saadud kasu ja kahjuga.

Üheksandaks näitavad mudelarvutused investeerimisriskiga elukindlustuse maksukohustuse suuruse juures füüsilise isiku vormis sarnast hälvet investeerimishoiusega. Tulenevalt asjaolust, et investeerimisriskiga elukindlustus on hübriid elukindlustusest ja investeerimistootest, kaotati sellelt saadava kindlustushüvitise maksuvabastus. Samas ei lubata maksustatavast tulust maha arvata kulusid, kuigi oma iseloomult on investeerimisriskiga elukindlustus sarnane pikaajalise investeerimisega investeerimisfondi osakutesse tingimusel, et fond ostab osakud perioodiliselt või tähtaja saabudes ühekorraga

---

140 Näiteks investeerimishoius, vt nt Swedbank. Investeerimishoiuse 161 — "Venemaa 5" EUR fondi barjäär 130 pakkumistingimused. Arvutivõrgus:

https://www.swedbank.ee/static/investor/agreements/deposits/EE00161_EST.pdf, (01.05.2012).

Näiteks fond, vt nt: Swedbank Venemaa Aktsiafond. Arvutivõrgus:

https://www.swedbank.ee/static/investor/funds/20120323/EST/tingimused/SVAF_tingimused_01_05_2012.pdf, (01.05.2012).

tagasi. Sellisel viisil investeerimisfondi osakutesse investeerides võimaldab TuMS erinevalt investeerimisriskiga elukindlustusest kulud maha arvata ning saavutada isikule soodsama maksutulemuse. Seejuures on oluline tähelepanu pöörata asjaolule, et investeerimisfondi osaku ja investeerimisriskiga elukindlustuse alusvara võib olla täpselt üks ning maksuerisuse tekitab vaid investeerimisinstrumendi vormi ja sellest tuleneva TuMS tulu liigituse erinevus. Mõnel juhul pakuvad teenusepakkujad isegi samasse fondi investeerimist nii otse kui ka läbi investeerimisriskiga elukindluse lepingu.¹⁴¹ Eelnevat arvesse võttes, ei ole nimetatud hälve maksuneutraalsusest põhjendatud ning investeerimisriskiga elukindlustuselt saadava kindlustushüvitise maksustamisel tuleks lubada kõik kulud maha arvata.

Erinevalt investeerimishoiusest, ei saa siiski pidada põhjendamatuks investeerimisriskiga elukindlustuselt saadava kasu ja kahju tasaarvestamise keeldu väärtpaperitelt saadud kasu ja kahjuga. Kuna investeerimisriskiga elukindlustuselt võidakse teha perioodilisi väljamakseid, FIFO või kaalutud keskmise rakendamine oleks väga keeruline ning kasu või kahju suurus selgub alles viimase kindlustushüvitise maksmisel, mis võib olla aastakümneid peale esimest väljamakset, ei ole sellises olukorras kasu ja kahju tasaarvestamise lubamine põhjendatud. Tegemist oleks väga raskesti administreeritava süsteemiga, mis võimaldaks ka maksude optimeerimist, mängides sisse- ja väljamaksetega sõltuvalt investeerimisriskiga elukindlustuse hetke turuhinnast, ning soosiks põhjendamatult professionaalseid investoreid¹⁴². Seega on tasaarvestamise keelust tulenev maksuneutraalsuse hälve fiskaalselt ning administreeritavuse eesmärgil põhjendatud.

Lisaks eelnimetatud otsestele maksuneutraalsuse hälvetele, toob töö välja ka maksuneutraalsuse hälbed seoses kaudsete kuludega, mida üks või teine investeerimisvorm põhjustab. Neist olulisematenäa väärivad mainimist neli.

Esiteks puudub TuMS-s intressi mõiste, mistõttu võib investeerimisfondist ja muust varakogumist saadav perioodiline väljamakse füüsilise isiku vormis varieeruda TuMS mõttes intressi ja muu tulu liigide vahel. Kuigi nende tuludega kaasneva maksukohustuse suurus ei ole erinev, eeldab selline regulatsioon isiku poolt saadud tulu täpset kvalifitseerimist ning eraldi deklareerimist. See suunab paratamatult maksunduslikest kaalutlustest lähtuvalt valima

---

141 Fondid kindlustuslepingutes. Swedbank veebilehekül. Arvutivõrgus: <https://www.swedbank.ee/private/investor/funds/products/list/details>, (01.05.2012).
Fondileidja. Swedbank veebilehekül. Arvutivõrgus: <https://www.swedbank.ee/private/investor/funds/funds/guide/equity/details>, (01.05.2012).
142 Johnson, S. R. op. cit., lk 580.

investeeringufondidesse ja muudesse varakogumitesse investeerimisel füüsilisest isikust erineva vormi, et isik ei peaks tegelema saadava tulu kvalifitseerimisega intressiks ja muuks tuluks.¹⁴³ Maksuhalduri poolt vaadatuna muudab see kontrolli keerulisemaks ilma muude kaalutlusteta. Eeltoodust tulenevalt ei ole selline regulatsioon maksuneutraalsuse seisukohast põhjendatud

Teiseks seab TuMS väga ranged piirangud investeerimiskonto vormi kasutamisele, võimaldades investeerimist ainult TuMS § 17¹ mõttes finantsvarasse. Selline piirang on vajalik, kuna investeerimiskonto vorm võimaldab ilma raamatupidamise nõudeid täitmata lükata teenitud kasult maksukohustust edasi ning reinvesteerida kasu ilma edasilükatud maksukohustuse saabumiseta. Investeerimiskonto vormis seatud piirang tagab maksuhaldurile paremad võimalused järelevalve korraldamiseks ning vähendab maksupettuste võimalusi, kuna välistatakse maksustamata raha paigutamine madala usaldusväärsusega investeerimisinstrumentidesse.¹⁴⁴ Seega on piirang maksuneutraalsuse aspektist põhjendatud maksusüsteemi administreeritavuse ning fiskaalse eesmärgi täitmise tagamisega.

Kolmandaks tekitab füüsilisest isikust ettevõtja vormi kasutamisel probleeme TuMS § 14 lg 3. Töö alapeatükis 1.2.2 analüüsitult piirab nimetatud säte vaid väärtpaberitena käsitletavatelt investeerimisinstrumentidelt võõrandamistulu teenimist. Samal ajal on võimalik neilt investeerimisinstrumentidelt teenida muud perioodilist tulu, näiteks dividende. Väärtpaberitena mittekäsitletavaid investeerimisinstrumente piirang üldse ei puuduta.¹⁴⁵

Kui seadusandja eesmärk on olnud välistada olukord, et väärtpaberite võõrandamist loetakse mingist tehingute arvust alates automaatselt ettevõtlustuluks, oleks saanud TuMS § 14 lg 3 sõnastada sarnaselt sama paragrahvi lõikele 4, mis jätab isiku otsustada, kas käsitleda konkreetset tulu tavapärase füüsilise isiku tuluna või ettevõtlustuluna.

Kui seadusandja eesmärk oli mingil põhjusel üldse keelata füüsilisest isikust ettevõtja vormis kapitalitulu teenimine, tuleks TuMS § 14 lg 3 sõnastust oluliselt laiendada, võttes arvesse ka väärtpaberitega sarnaseid investeerimisinstrumente ning keelates nendelt investeerimisinstrumentidelt igasuguse teenitava tulu käsitlemise ettevõtlustuluna.

---

143 Thuronyi, V. (editor). Vol 1, lk 116.

144 Seletuskiri 180 SE III, lk 3.

145 Lehis, L. TuMS komm. vlj., lk 256.

TuMS § 14 lg 3 sõnastatud viisil kehtestatud piirangut on aga väga raske mõista ning see ei ole maksuneutraalsuse seisukohalt põhjendatud, kuna sunnib investeerimisvormi valima sõltuvalt investeerimisinstrumenti väärtpaperiks olemisest ning seejuures arvestama võimalike vaidlustega maksuhalduriga.

Neljandaks ei ole üheselt selge, kuidas käsitleda füüsilisest isikust ettevõtja vormis traditsiooniliselt hoiuselt saadud intressi. Kuigi residendist füüsilise isiku tuludeklaratsiooni ettevõtlustulu vormi selgituste kohaselt loetakse füüsilisest isikust ettevõtja finantstulu hulka hoiuselt saadud intress¹⁴⁶, on seadusandja pidanud vajalikuks TuMS § 36 lg 8 eraldi märkida, et erikontol hoiustatava raha eest makstud intress loetakse ettevõtlustuluks. See viitab justkui võimalusele, et mingil juhul traditsioonilise hoiuse eest makstud intressi ettevõtlustuluks ei loeta. Ka puudub selles temaatikas ühtne praktika maksumaksjate seas. Tegemist on TuMS-s üheselt reguleerimata olukorraga, mis õiguselgusetuse kaudu kahjustab maksuneutraalsuse põhimõtte rakendamist, kuna juhib teatud juhtudel isiku füüsilisest isikust ettevõtja vormi valimisest ettevaatuskaalutlustel kõrvale.

Kokkuvõttes tuleb asuda seisukohale, et kindlasti on maksuneutraalsuse põhimõtte rakendamist parandanud varasemalt investeerimishoiuse intressile ja investeerimiskõrvaldustele elukindlustuse kindlustushüvitisele füüsilise isiku vormis kehtinud maksuvabastuste kaotamine, kuid eeltoodud järeldused näitavad, et TuMS sisaldab endiselt mitmeid põhjendamatuid kõrvalekaldeid maksuneutraalsuse põhimõttest kapitalitulu maksustamisel.

---

146 Residendist füüsilise isiku tuludeklaratsiooni vorm E.

KOKKUVÕTE

Investeeringisinstrumentidesse raha paigutamine ja investeeringisteenuste pakkumine on olnud pikka aega väheste väljavalitute pärusmaa. Tänapäevaks on olukord põhimõtteliselt muutunud. Esiteks on erinevatesse investeeringisinstrumentidesse raha paigutamine tänu infotehnoloogia arengule muutunud väga lihtsaks. Teiseks on toimunud hüppeline areng universaalpanganduse valdkonnas. Laiale avalikkusele pakutakse nüüd teenuseid, mis seni olid kättesaadavad vaid vähestele. Sellised muutused on esitanud väljakutse nii seadusandjale kui ka maksuhaldurile, kes peavad maksuregulatsiooni ning selle rakendamist kiiresti kohandama kapitalitulu õiglase maksustamise tagamiseks.

Üheks võtmetähtsusega komponendiks kirjeldatud tingimustele vastava maksuõiguse kujundamisel on maksuneutraalsuse põhimõte. Selle kohaselt ei tohiks maksustamine mõjutada isiku käitumist, näiteks sundida teda valima mõnda teist tehingu vormi. Paraku on TuMS just selles valdkonnas mitmel korral ebaõnnestunud ning võimaldanud näiteks krediitiasutustel pakkuda maksuvaba intressiga investeeringihoiust olukorras, kus samasse alusvarasse otse investeerides tekkinuks investoril maksukohustus.

Töö eesmärk on leida vastus küsimusele, kas kapitalitulu maksustamise regulatsioon TuMS-s järgib maksuneutraalsuse põhimõtet tasakaalustatult ning täita seega senine tühimik kapitalitulu maksustamise osas. Selleks vaadeldakse töös eraldi nelja investeeringivormi (füüsiline isik; investeeringikonto; füüsilisest isikust ettevõtja; äriühing) ning kuut investeeringisinstrumenti (traditsiooniline hoius; laenuleping; osa, aktsia ja muu sarnane äriühinguga seotud investeeringisinstrument; investeeringifondi ja muu varakogumi osak; investeeringihoius; investeeringisriskiga elukindlustus).

Maksuneutraalsuse põhimõtte TuMS-s rakendamise hindamiseks kapitalitulu maksustamisel määratletakse töös kõigepealt maksuneutraalsuse põhimõte ja seejärel kapitalitulu teenimine antud töö kontekstis. Maksuneutraalsust kasutatakse töös selle põhimõtte kõige põhilisemas ja lihtsustatumas tähenduses: maksusüsteem peab olema neutraalne viisil, et isikud saaksid otsuseid teha tulenevalt majanduslikest põhiasjaoludest, mitte maksunduslikest kaalutlustest. Kuna kapitalitulul ühtne definitsioon puudub, anti sellele töö kontekstile sobilik sisu. Kapitalitulu on igasugune tulu, sõltumata selle statistilisest või maksuõiguslikust määratlusest, mida on võimalik saada seoses töösse hõlmatud investeeringisinstrumentidega.

Selliseks tuluks võib olla näiteks kasu vara võõrandamiselt, intress või määratlematu rahas hinnatav muu tulu. Tulenevalt vajadusest anda maksuneutraalsuse põhimõtte rakendamisele TuMS-s võimalikult laiapõhjaline hinnang, ei ole kapitalitulu sisustamisel seatud piiranguid selle teenimise vormile. Seega loetakse töös kapitalituluks nii traditsioonilise füüsilise isikuna, füüsilise isikuna maksuõiguslikku investeerimiskonto süsteemi kasutades, füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsedes kui ka spetsiaalselt selleks loodud äriühingut kasutades teenitud tulu töös käsitletud investeerimisinstrumentidelt.

Investeerimisinstrumentidelt saadava tulu maksukohustuse määramisel lähtutakse töös TuMS-st, mis seda sõltumata investeerimisvormist ainsana reguleerib. Seejuures on oluline rõhutada, et TuMS ei lähtu maksustamisel reeglina tulu aluseks olevast objektist, vaid tulu liigist ja tulu teenimise vormist. Nii ei maini TuMS kordagi ka terminit „kapitalitulu“. Seega omavad investeerimisinstrumendid ja nende põhiolemus peamist tähtsust maksuneutraalsuse põhimõtte rakendamise hindamisel, kuid mitte maksukohustuse tekkimisel.

Maksuneutraalsuse põhimõtte rakendamise esmaseks hindamiseks kapitalitulu maksustamisel vaadeldakse, kas kapitalitulu maksustamine TuMS alusel sõltub tehingu vormist. Leides standardiseeritud mudeli abil erinevalt alusvaralt erineva investeerimisinstrumendi kaudu erinevat investeerimisvormi kasutades teenitud tulu maksukohustuse suurused, on võimalik hinnata, kuidas sõltub maksukohustuse suurus isiku vormilistest valikutest investeerimisotsuse tegemisel. Ainult vormi erinevusest tingitud maksukohustuse suuruse erinevus viitab hälbele maksuneutraalsuse põhimõtte rakendamisest. Tegemist on küll majandusliku lähenemisega, kuid kapitalitulu maksustamise hindamise kontekstis on see õigustatud, kuna tihti tehakse investeerimisotsused just maksunduslikest/majanduslikest aspektidest lähtuvalt. Sellised otsused viivad tihti juriidiliste vaidlusteni maksuhalduriga MKS § 84 kohaldamise üle, mis veelkord kinnitab majanduse ning maksuõiguse tihedat seost ning sellest seosest möödavaatamise võimatust.

Maksuneutraalsuse põhimõtte rakendamise teiseseks hindamisaspektiks võetakse töös arvesse maksuõiguse kujundamise teisi üldiseid põhimõtteid ning maksuneutraalsuse põhimõtte enda piiratust. Oluline on seejuures mõista, et maksusüsteemi neutraalsus ei saa ja ei peagi olema absoluutne. Esiteks on maksuneutraalsuse näol tegemist vaid ühe maksupoliitika aspektiga. Selle vastukaaluna nimetatakse tavapäraselt efektiivsust ja administreeritavust, mis võivad põhjendada kõrvalekaldeid maksuneutraalsuse põhimõttest. Teiseks on maksuõiguses lisaks

fiskaalse eesmärgiga normidele ka mõjutuseesmärgiga norme, mis võivad samuti kõrvalekaldeid põhjendada.

Standardiseeritud arvutuste ja leitud hälvete võrdlemine maksuõiguse kujundamise põhimõtetega toob töö välja mitmed põhjendatud ning põhjendamata kõrvalekaldeid maksuneutraalsuse põhimõtte rakendamisest kapitalitulu maksustamisel.

Põhjendatud hälvetena maksuneutraalsuse põhimõttest toob töö välja järgmised:

- Maksukohustuse suuruse üldine kõikumus sõltuvalt valitud investeerimisvormist. Kuigi absoluutse maksuneutraalsuse tingimustes ei saa seda pidada õigeks, tuleb siiski arvestada, et peale investeerimiskonto ei ole ükski töösse hõlmatud investeerimisvormidest spetsiaalselt disainitud kapitalitulu teenimiseks ning iga kapitalitulu puudutav erisus muudaks maksusüsteemi keerukamaks. Eelnevast tulenevalt leitakse, et investeerimisvormidega kaasnev üldine maksukohustuse suuruse varieeruvus on põhjendatud;
- Maksukohustuse lõpliku suuruse sõltumine välisriigis tulumaksu tasumisest. Erinevus tuleneb asjaolust, et Eestis kasutatakse topeltnmaksustamise vältimiseks reeglina lihtkrediidimeetodit, mis ei võimalda Eestis arvata tulumaksust maha suuremat summat välisriigis tasutud tulumaksust, kui on Eestis tekkiv maksukohustus. Arvestades maksude üldist riigitulu kogumise eesmärki, on fiskaalsetel kaalutlustel valitud lihtkrediidimeetodist tingitud üldised maksuneutraalsuse hälbed põhjendatud;
- Hälve maksuneutraalsusest seoses traditsioonilisse hoiusesse investeerimisega füüsilise isiku vormis. Hälbe põhjustab lepinguriigist saadud intressi maksuvabastus füüsilise isiku vormis samal ajal, kui see on maksustatav teiste investeerimisvormide korral. Tulenevalt maksusüsteemi efektiivsuse tagamise vajadusest ja maksusoodustuse suunavast iseloomust leitakse töös, et hälve maksuneutraalsuse põhimõttest on õigustatud;
- Kõrvalekalle maksuneutraalsuse põhimõttest füüsilise isiku vormis, mis on seotud laenulepingu intressi, dividendi, muu kasumieraldise ja muu tulu maksustamisega brutotuluna. Hälve tuleneb asjaolust, et füüsilise isiku vormis ei ole nimetatud tuludest võimalik maha arvata kulusid. Lubades teha mahaarvamisi perioodilisest kapitalitulust, muutuks see eelistatud tulu teenimise viisiks võrreldes teiste perioodiliste tuludega, näiteks palgatuluga, luues seega uue ning suurema mõjuga hälbe maksuneutraalsuse seisukohast. Seega leitakse töös, et perioodilisest

kapitalitulust kulude mahaarvamise keeld on põhjendatud ning maksuneutraalsuse põhimõtte tasakaalukalt rakendatud;

- Investeeringuinstrumendi ühel juhul kasuga ja teisel juhul kahjuga võõrandamise summaarne maksukohustus erineb füüsilise isiku vormis sõltuvalt sellest, kas investeeringuinstrumendid on TuMS mõttes käsitletavad väärtpaberina. Erinev maksustamine tuleneb TuMS § 39 lg 1, mis võimaldab isikul maksustamisperioodil väärtpaberite võõrandamisest saadud kasust maha arvata samal perioodil väärtpaberite võõrandamisest saadud kahju. Kuna nimetatud norm reguleerib vaid väärtpabereid, puudub isikul õigus tasaarvestada ülejäänud investeeringuinstrumentide võõrandamisega seotud kasumeid ja kahjumeid. Töös leitakse, et TuMS § 39 lg 1 tekitatud maksuneutraalsuse hälve teenib fiskaalset ja maksusüsteemi administreeritavuse tagamise eesmärki ning on põhjendatud.

Põhjendamatute hälvetena maksuneutraalsuse põhimõttest toob töö välja järgmised:

- Investeeringukonto vormis välisriigis maksustatud tulu oluliselt soodsam käsitlemine maksustamisel võrreldes teistes vormides samadel tingimustel teenitud tulu maksustamisega. Erinevus tuleneb asjaolust, et investeeringukonto läheneb topeltnmaksustamise vältimisele teistest vormidest erinevalt ning võimaldab võtta kasu tarbimisse ilma täiendava maksukohustuse tekketa alati, kui välisriigis on tulumaks makstud. Arvestades maksuneutraalsuse hälbe suurust, ei saa seda pidada vaatamata administreeritavuse tagamise eesmärgile põhjendatuks ning regulatsiooni tuleks muuta nii, et tarbimisse oleks võimalik täiendava maksukohustuseta Eestis võtta vaid välisriigis tasutud tulumaksule vastav proportsioon tulust, seades samal ajal tingimuseks, et tulumaksu tasumine välisriigis oli kohustuslik;
- Maksuneutraalsuse hälve seoses traditsioonilisse hoiusesse investeerimisega füüsilise isiku vormis. TuMS kohaselt peab traditsiooniline hoius intressi maksuvabastuse saamiseks olema seotud lepinguriigiga. Kuna traditsiooniliseks hoiuseks loetakse ka nõudehoiust ehk arvelduskontot, on mittelepinguriigis avatud traditsioonilise hoiuse intressi maksuvabastuse pooltargumendid täpselt samad kui lepinguriigis avatud hoiuse puhul. Seega ei saa lugeda põhjendatuks traditsioonilise hoiuse intressi maksuvabastuse lepinguriigiga piiramisest tekkinud hälvet maksuneutraalsuse põhimõttest;
- Maksuneutraalsuse hälve füüsilise isiku vormis seoses äriühinguga seotud investeeringuinstrumendilt teenitud TuMS mõttes muude kasumieraldistega, mis on välisriigis maksustatud. Hälbe põhjustab asjaolu, et TuMS § 18 lg 2 vabastab

tulumaksust saadud dividendid, mis on välisriigis maksustatud. Samadel tingimustel saadud kasumieraldised on aga TuMS § 18 lg 1 alusel maksustatavad. Töös leitakse, et sellist hälvet maksuneutraalsusest ei saa pidada põhjendatuks ning samadel tingimustel teenitud dividend ja kasumieraldis peaksid tooma ühesuguse maksukohustuse;

- Mudelarvutused näitavad investeerimishoiuselt saadud intressi suhteliselt kõrget maksukoormust füüsilise isiku vormis võrreldes teiste investeerimisvormidega. Kuna investeerimishoiuse näol on tegemist hoiuse ja finantstoote hübriidiga, oli põhjendatud selliselt hoiuselt saadud intressi maksuvabastuse kaotamine 2011. a. Samas ei võta TuMS füüsilise isiku vormis arvesse investeerimishoiuse spetsiifikat ning tekkiv maksukohustus on ebaproportsionaalselt suur. Töös leitakse, et põhjendatuks ei saa lugeda riskipremia mahaarvamise keeldu ning investeerimishoiustelt saadud kasu ja kahju tasaarvestamise keeldu väärtpaberitelt saadud kasu ja kahjuga;
- Investeerimisriskiga elukindlustuse mudelarvutused näitavad maksukohustuse suuruse juures füüsilise isiku vormis sarnast hälvet investeerimishoiusega. Tulenevalt asjaolust, et investeerimisriskiga elukindlustus on hübriid elukindlustusest ja investeerimistootest, kaotati sellelt saadava kindlustushüvitise maksuvabastus. Samas ei lubata maksustatavast tulust maha arvata kulusid. Töös leitakse, et investeerimisriskiga elukindlustuse puhul tuleks lubada kulude mahaarvamist. Samas ei peeta erinevalt investeerimishoiusest õigustatuks investeerimisriskiga elukindluselt saadava kasu ja kahju väärtpaberitelt saadava kasu ja kahjuga tasaarvestamise õiguse andmist.

Lisaks eelnevale juhib töö tähelepanu neljale kaudsemale aspektile:

- Esiteks puudub TuMS-s intressi mõiste, mistõttu võib investeerimisfondist ja muust varakogumist saadav perioodiline väljamakse füüsilise isiku vormis varieeruda TuMS mõttes intressi ja muu tulu liigi vahel. Kuigi nende tuludega kaasneva maksukohustuse suurus ei ole erinev, eeldab selline regulatsioon isiku poolt saadud tulu täpset kvalifitseerimist ning eraldi deklareerimist, mis võib mõjutada isiku otsust investeerimisvormi valikul ning kujutab seega põhjendamatut hälvet maksuneutraalsuse põhimõttest;
- Teiseks seab TuMS väga ranged piirangud investeerimiskonto vormi kasutamisele, võimaldades investeerimist ainult TuMS § 17¹ mõttes finantsvarasse. Selline piirang on kehtestatud, kuna investeerimiskonto vorm võimaldab ilma raamatupidamise nõudeid täitmata lükata teenitud kasult maksukohustust edasi ning reinvesteerida kasu

ilma edasilükatud maksukohustuse saabumiseta. Töös leitakse, et piirang on põhjendatud maksusüsteemi administreeritavuse ning fiskaalse jätkusuutlikkuse tagamise eesmärgiga;

- Kolmandaks tekitab füüsilisest isikust ettevõtja vormi kasutamisel probleeme TuMS § 14 lg 3, mille kohaselt ei loeta väärtpaberite võõrandamist ettevõtlustuluks. Samal ajal ei piira norm teisi väärtpaberitelt teenitud tulu liike lugeda ettevõtlustuluks ning väärtpaberitena mittekäsitletavaid investeerimisinstrumendid ei kuulu üldse normi kohaldumisalasse. Töös leitakse, et norm ei täida oma eesmärki, tekitab õigusvaidlusi ning sunnib muidu füüsilisest isikust ettevõtja vormi eelistanud isikuid valima ettevaatuskaalutlustel mõne teise investeerimisvormi või jagama investeringuid mitme vormi vahel. Olukorra lahendamiseks peaks seadusandja sõltuvalt tema tegelikust eesmärgist piirangu sõnastust täpsustama, selle kaotama või seda laiendama viisil, mis keelaks igasuguse kapitalitulu lugemise ettevõtlustuluks;
- Neljandaks juhib töö tähelepanu hoiuselt saadud intresside ettevõtlustuluks lugemise poolikule regulatsioonile. Füüsilise isiku ettevõtlustulu deklaratsioonivorm võimaldab küll hoiuselt saadud intressitulu deklareerimist ettevõtlustuluna, kuid samas on seadusandja pidanud TuMS § 36 lg 8 vajalikuks eraldi sätestada, et füüsilisest isikust ettevõtja erikontol hoiustatud raha eest makstud intress kuulub ettevõtlustulu hulka. Viimane viitab justkui võimalusele, et mingil tingimusel teenitud intress ettevõtlustulu hulka ei kuulu. Maksumaksjate praktika füüsilisest isikust ettevõtja maksustamata kasu arvel teenitud intressi ettevõtlustuluks lugemise osas on seejuures erinev. Kirjeldatud õigusselguse puudumine võib suunata isikuid valima kapitalitulu teenimiseks füüsilisest isikust ettevõtjast erinevat vormi, kuna pole selge, millise investeerimisvormi tuluks hoiuselt saadud intress lõpuks loetakse.

Tegemist ei ole kindlasti ammendava loeteluga maksuneutraalsuse põhjendatud ning põhjendamatu hälvetest. Piiratud mahu tõttu on tööst välja jäetud tavalisele maksumaksjale mittejõukohased investeerimisvormid (näiteks isikliku investeerimisfondi asutamine) ning vähemlevinud investeerimisinstrumendid (näiteks võlakindlustusinstrumendid). Lisaks on fookuse hoidmise ning standardiseeritud maksukohustuse arvutuste kasutamise eesmärgil töös kasutatud veel mitmeid piiranguid investeerimisega seotud erinevate aspektide käsitlemisel. Kõik neid erisusi on vajadusel võimalik eraldiseisvalt vaadelda edasistes analüüsides, toetudes juba töös toodud teoreetilisele baasile ja välja pakutud näidismaksukohustuse arvutuse mudelile.

Kokkuvõtteks tuleb märkida, et kindlasti on maksuneutraalsuse põhimõtte rakendamist parandanud näiteks varasemalt investeerimishoiuse intressile füüsilise isiku vormis kehtinud maksuvabastuse kaotamine, kuid töö järeldused näitavad üheselt, et TuMS sisaldab endiselt mitmeid põhjendamatuid kõrvalekaldeid maksuneutraalsuse põhimõttest selle rakendamisel kapitalitulu maksustamisel, mis võivad moonutada investeerimisotsuseid, suunata investeeringuid majanduslikult ebaotstarbekalt ning tekitada maksuvaidlusi.

IMPLEMENTATION OF THE PRINCIPLE OF TAX NEUTRALITY IN TAXATION OF CAPITAL GAINS

Abstract

Storing money in investment instruments and providing investment services have been the prerogative of a small chosen group of people for a long time. By the present day, the situation has changed in principle. First of all, storing money in different investment instruments has become fairly simple due to the development of information technology. For example, everyone holding a bank account may buy shares listed on the stock exchange of the United States of America or Singapore without leaving one's home. Secondly, there has been a leap in development of universal banking. Services which were formerly available only to a few, are now offered to the public at large.

In the context of such developments, Estonia is in a somewhat more complicated situation in the formation of its tax law than the so-called "old-European countries". Estonia has declared its political as well as economic objective to be a simple and uniform tax system. To put it in a nutshell, it means that the tax law must be able to regulate, by norms that are most easily understood and in the form of a single short law, the taxation of gains and income on the investments of professional as well as the so-called "random" investors. At the same time, on one hand, the norms must be sufficient to prevent tax optimisation pursued by professional investors, and on the other hand, the norms must be so clear that the persons who have invested „accidentally“ would understand their possible tax liability quickly and unambiguously.

The principle of tax neutrality is one of the key components in the design of a tax law which would meet the conditions described above. According to this principle, taxation should not affect the behaviour of a person, for example force a person to choose another form of a transaction. At the same time, effective implementation of the principle of tax neutrality, at least with a view to capital gain, significantly contributes to the implementation of another main principle of tax law – the uniform taxation principle.

Unfortunately, the application of the principle of tax neutrality in the taxation of capital gain under the Income Tax Act of the Republic of Estonia (hereinafter the Income Tax Act) has publicly failed for several times. The most well-known example was the tax incentive which was meant to be a tax exemption only from the income on traditional deposits but was worded in a too general way in the Income Tax Act. Credit institutions took advantage of the situation and placed an investment deposit on the market, paying an interest on it which was formally similar to a traditional deposit. Thus, while using an investment deposit, one could earn tax-exempt income, for example, from fluctuations in the prices of gold, grain or shares in the companies of a certain industry in a situation where direct investment in such underlying assets would have subjected the investor to a tax liability.

Such tax exemption was limited in 2011 and the interest earned on investment deposits became subject to tax, but at the same time law amendments entered into force which enabled a totally new form of investment - an investment account. Therefore the implementation of the principle of tax neutrality in the taxation of capital gains is still at issue and there is no up-to-date thorough discourse on this matter within the context of Estonia. This paper aims at filling that void.

The objective of this paper is to find an answer to the question whether the regulation of taxation of capital gains by the Income Tax Act follows the principle of tax neutrality in a balanced manner. The problem studied in this paper is the implementation of the principle of tax neutrality in the Income Tax Act. The hypothesis of the paper is the statement that the amendments to the Income Tax Act have not been sufficient to ensure tax neutrality and eliminate unjustified distortions of investment decisions caused by taxation.

Due to the size limitations of this paper, the author has intentionally confined himself to studying four forms of investment (natural person; investment account; sole proprietor; company) and six investment instruments (traditional deposit; loan agreement; shares and other similar investment instruments related to a company; shares of an investment fund and shares in another pool of assets; investment deposit; unit-linked life insurance). The author has left out forms of investments that are not within the means of an ordinary taxpayer (for example, foundation of a personal investment fund) and less common investment instruments (for example, credit default swaps or CDS). Less common forms of investment and investment instruments can be studied separately, if necessary, and then the results can be

compared with this paper. To maintain the focus, this paper follows several other limitations while studying different aspects of investment.

The analyses of the Financial Supervisory Authority of 2005 and Ministry of Finance of 2007 have been used in preparation for this paper. Specialist literature and different sources explaining the Income Tax Act, like for example the comments on and explanatory memoranda for the Income Tax Act have been used while writing this paper. A significant part of the paper is dedicated to sample calculations of a tax liability prepared by the author.

In order to assess the implementation of the principle of tax neutrality in taxation of capital gain under the Income Tax Act, initially this paper defines the principle of tax neutrality and then the earning of capital gain within the context of this paper.

Tax neutrality is used in the most basic and simple meaning of the respective concept: generally the tax system should strive to be neutral so that decisions are made on their economic merits and not for tax reasons. A neutral mode of taxation is conceivable that would not divert the operation of the market from the lines in which it would develop in the absence of any taxation. The more effectively the principle of tax neutrality is implemented, the less the tax consequences depend on the form of the transaction and people lose interest in choosing the form of transaction on the basis of taxes. In case of a fully neutral tax system, tax planning would be impossible. This paper relies on the line of thought whereby the principles of tax neutrality and uniform taxation are two faces of the neutrality principle which can be clearly distinguished.

The definition of the earning of capital gain is more faceted within the context of this paper. First of all, the national law of Estonia lacks the definition of capital gain, and secondly, there is a multitude of international definitions of capital gain. Consequently, any attempt to define capital gain is artificial and depends mostly on the purpose of use of the definition. Therefore, this paper defines capital gain as any gain, irrespective of its statistical or tax law definition, which can be earned by means of the investment instruments covered by this paper. Such gain can be, for example, gain from disposal of assets, interest or other indefinable monetarily appraisable gain.

As it is necessary to produce a broad-based assessment of the implementation of the principle of tax neutrality in the Income Tax Act, the definition of capital gain does not set any

limitations on the form of earning the gain. Therefore, this paper deems capital gain to include gains or income earned on the investment instruments covered by this paper while acting as a traditional natural person, as a natural person using the investment account system under the tax law, as a sole proprietor or using a company specially founded for that purpose.

In this paper, the tax liability relating to the gains or income earned on investment instruments is defined on the basis of the Income Tax Act which is the only act regulating it regardless of the form of investment. At this point, it is important to emphasize the Income Tax Act does not take the object underlying the gains or income as a basis for taxation, but rather the type of such gains or income and the form of earning it. Therefore, investment instruments and their essence have primary significance upon assessment the implementation of the principle of tax neutrality, but not upon creation of a tax liability.

A list of the types of income of a natural person is provided in subsection 12 (1) Income Tax Act and the list is further specified in §§ 13–22 of the Act. The list is illustrative which means that tax is imposed also on income not specified in subsection 12 (1) of the Income Tax Act. The classification of income is provided mainly for explanatory purposes which makes it easier to determine the tax liability. As for types of capital gain, the Income Tax Act mentions interests, dividends and insurance indemnities. At the same time, it is possible to earn so-called “other income” on some investment instruments which are not specified in subsection 12 (1) of the Income Tax Act. Such income may include, for example, recurring revenue from a foreign pool of assets which due to the norm collisions of different states is not classifiable as interest or dividend within the meaning of the Income Tax Act.

In the form of an investment account, a sole proprietor and company, the tax liability depends on disbursements in one way or another, whereas the type of gains or income earned in these forms does not have much importance. However, there are still exceptions. For example, a dividend earned in the form of a company gives the right, under certain conditions, to make disbursements in the same amount from the company without a tax liability arising from it. Another profit distribution earned on the same conditions does not provide such right to the company.

It is possible to defer a tax liability on gains earned on investment instruments while using the form of an investment account, sole proprietor and company. In the form of an investment account and company, it is done in the so-called passive way which means that a person does

not have to take any additional steps to defer a tax liability if the person meets the general conditions for the given form. The tax liability is created with the activity of the person, i.e. with starting the “consumption” of the income. In the form of a sole proprietor, the deferral of a tax liability requires activity from the person, i.e. transfer of the income earned to a special account according to the conditions set out in subsection 36 (7) of the Income Tax Act. The tax liability for all three forms of investment arises when the “consumption” of the income starts. It is not possible to defer a tax liability in the form of a natural person.

If income tax has been paid or withheld on an investment instrument abroad, a person is entitled to reduce its tax liability in Estonia by the respective amount. Corresponding conditions for the form of a natural person and sole proprietor are provided for in Section 45 of the Income Tax Act. The conditions for the setoff method for the form of a company are provided for in subsection 54 (5) of the Income Tax Act. All the above-mentioned measures for avoidance of double taxation are characterised by one common aspect, namely that only that part of the income tax paid or withheld abroad, the payment of which was obligatory, is taken into account for the purposes of reducing the tax liability arising in Estonia, and the tax liability in Estonia will continue in at least some part for as long as the income tax paid or withheld in the foreign country is smaller than the tax liability arising in Estonia. The form of investment account has a totally different approach to the avoidance of double taxation. It is set forth by subsection 17² (6) of the Income Tax Act that contributions to an investment account include income on financial assets, if income tax has been imposed thereon. At the same time, pursuant to subsection 17² (4) of the Income Tax Act, the tax liability arises only if the payments made from investment accounts exceed the contributions made to the investment accounts. In other words, subsection 17² (6) of the Income Tax Act enables the consumption of gains without the creation of an additional tax liability in Estonia every time the income tax has been paid abroad. Furthermore, it is not important how much income tax has been paid abroad and whether there even was an obligation to pay it.

For the purpose of primary assessment of the implementation of the principle of tax neutrality, the author has observed whether the taxation of capital gains under the Income Tax Act depends on the form of a transaction. By using a standardised model for calculating the sizes of tax liability on gains or income earned on underlying assets by different investment instruments while using different forms of investment, it is possible to evaluate how the size of the tax liability depends on the choices of a person while choosing the form of an

investment. The difference in the size of the tax liability caused solely by differences in form indicates a deviation from the implementation of the principle of tax neutrality.

Secondly, to assess the implementation of the principle of tax neutrality, the author of this paper has taken into account other general principles of tax law design and the limitations of the principle of tax neutrality itself. Namely, it is important to realise that the neutrality of a tax system cannot and does not have to be absolute. Firstly, tax neutrality is only one of the aspects of tax policy. Other aspects normally mentioned to counterbalance the given principle are effectiveness and administrability which may justify deviations from the principle of tax neutrality. Secondly, in addition to the norms with fiscal purposes, tax law includes norms with influencing purposes which may also justify deviations.

While comparing standardised calculations and the deviations found, this paper produces several justified and unjustified deviations from the implementation of the principle of tax neutrality in the taxation of capital gain. Strict limitations set on the use of the form of an investment account in the choice of investment instruments can be deemed justified, but the full escape from Estonian tax liability arising from the use of the form of an investment account if tax has been imposed abroad, cannot be deemed justified. Also, in the form of natural person, the taxation of dividends and other profit distribution as gross income, for example, can be deemed justified but at the same time, Estonian taxation of profit distribution, on which tax has been imposed abroad, cannot be deemed justified in a situation where a dividend received under the same conditions is exempt from tax, and these types of gains or income which have been received on the same investment instruments, are very similar.

In conclusion, the implementation of the principle of tax neutrality has been certainly improved by the repeal of the tax exemption which was previously in force with regard to the interest on investment deposits for the form of natural person, but the conclusions of the paper indicate that the Income Tax Act still contains unjustified deviations from the implementation of the principle of tax neutrality in taxation of capital gain, and such deviations may distort investment decisions.

ALLIKATE LOETELU

Kirjandus

1. Bracewell-Milnes, B. A Liberal Tax Policy: Tax Neutrality and Freedom of Choice. – British Tax Review 1976, No 2. Arvutivõrgus:
<http://www.libertarian.co.uk/lapubs/econn/econn014.pdf> , (01.05.2012).
2. Eesti maksuseadused koos rakendusaktidega. Õigusaktide kogumik seisuga 1. veebruar 2012 Lasse Lehise kommentaaridega. 3. köide: Kommentaarid. Tartu: Maksumaksjate Liidu Kirjastus 2012.
3. Erakonna Isamaa ja Res Publica Liit ning Eesti Reformierakonna valitsusliidu programm. Arvutivõrgus:
<http://valitsus.ee/UserFiles/valitsus/et/uudised/taustamaterjalid/Valitsusliit%20I.pdf> , (01.05.2012).
4. Euroopa Komisjoni teatis. Annex: Growth-friendly Tax Policies in Member States and Better Tax Coordination in the EU, to the Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions. Annual Growth Survey 2012. COM(2011) 815 final. Vol 5/5 - Annex IV. Brussels, 23.11.2011. Arvutivõrgus:
http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/ags2012_annex4_en.pdf , (01.05.2012).
5. Fondid kindlustuslepingutes. Swedbank veebilehekülg. Arvutivõrgus:
<https://www.swedbank.ee/private/investor/funds/products/list/details> , (01.05.2012).
6. Fondileidja. Swedbank veebilehekülg. Arvutivõrgus:
<https://www.swedbank.ee/private/investor/funds/funds/guide/equity/details> , (01.05.2012).
7. Furman, J. The Concept of Neutrality in Tax Policy. Testimony Before U.S. Senate Committee on Finance Hearing on: „Tax: Fundamentals in Advance of Reform,“ April 15, 2008. Arvutivõrgus: <http://finance.senate.gov/imo/media/doc/041508jftest.pdf> , (01.05.2012).
8. Grauberg, T. Õiguse kujundusvõimalused maksuobjekti vältimisel. – Juridica 2010, nr 3.
9. Grauberg, T. Õiguse kuritarvitamise doktriin maksuõigussuhte tõlgendamisel ja maksude vältimise tõkestamisel. – Juridica 2008, nr 10.

10. IMF Government Finance Statistics Manual 2001. Chapter 5: Revenue. International Monetary Fund December 19, 2001. Arvutivõrgus:
<http://www.imf.org/external/pubs/ft/gfs/manual/pdf/ch5.pdf> , (01.05.2012).
11. Infanti, A. C. Tax Equity. June 2008. Arvutivõrgus:
http://works.bepress.com/anthony_infanti/17 , (01.05.2012).
12. Investeeringimine hoiusesse. Artikkel veebileheküljel www.minuraha.ee. Arvutivõrgus:
<http://www.minuraha.ee/?id=10426> , (01.05.2012).
13. Investeeringimine läbi investeeringisriskiga elukindlustuse. Artikkel veebileheküljel www.minuraha.ee. Arvutivõrgus: <http://www.minuraha.ee/?id=10417> , (01.05.2012).
14. Investeeringiskonto - 2011 mis ja kuidas? LHV Panga veebifoorum. Arvutivõrgus:
<https://fp.lhv.ee/forum/invest/122794> , (01.05.2012).
15. Investeeringute valitsemise teenuste regulatiivse keskkonna võrdlus. Finantsinspeksioon 2005. Arvutivõrgus: <http://www.fi.ee/failid/OMA2005.pdf> , (01.05.2012).
16. Johnson, S. R. The E.L. Wiegand Lecture: Administrability-Based Tax Simplification. – Nevada Law Review 2004, vol 4.
17. Kahn, D. A. Siebenthaler Lecture. The Two Faces of Tax Neutrality: Do They Interact or are They Mutually Exclusive? – Northern Kentucky Law Review 1990, vol 18:1. Arvutivõrgus: http://chaselaw.nku.edu/documents/law_review/v18/nklr_v18n1.pdf , (01.05.2012).
18. Kannianen, V. Panteghini, P. M. Tax neutrality: Illusion or Reality? The Case of Entrepreneurship. CESifo Working Paper No. 2306. Category 1: Public Finance. 2008. Arvutivõrgus: www.CESifo-group.org/wp , (Working Papers), (01.05.2012).
19. Knoll, M. S. Reconsidering International Tax Neutrality. 2009. Scholarship at Penn Law. Paper 277. Arvutivõrgus: http://lsr.nellco.org/upenn_wps/277 , (01.05.2012).
20. Lehis, L. Maksu mõistest Eesti õiguskorras. – Juridica 1998, nr 9.
21. Lehis, L. Maksuõigus. 2. tr. Tallinn: Juura 2009.
22. Lehis, L. Maksuõiguse üldpõhimõtted. – Juridica 1999, nr 5.
23. Lehis, L. Tulumaksuseadus: kommenteeritud väljaanne. Lisakõide: tulumaksuseaduse muudatused seisuga 01.07.2001. Tartu: Casus 2001.
24. Lehis, L. Tulumaksuseadus: kommenteeritud väljaanne. Tartu: Casus 2000.
25. Liikane, K., Zirnask, V. Raha, pangad ja finantsturud. II osa. Tallinn: Coopers & Lybrand 1996.
26. Lind, K. Maksevõimelisuse põhimõte ja füüsilise isiku maksuvabastused kehtivas tulumaksuseaduses. – Juridica 2008, nr 4.

27. Lopman, V. Majandusliku lähenemise põhimõtte Eesti maksuõiguses. – Juridica 2005, nr 7.
28. Maksu- ja Tolliameti foorum. Teema: Optsioonitehingud. Arvutivõrgus: <http://foorum.emta.ee/viewtopic.php?f=71&t=14339&p=23580#p23580> , (01.05.2012).
29. Mis on investeerimiskonto? Rahandusministeerium 2010. Arvutivõrgus: <http://www.fin.ee/doc.php?106767> , (01.05.2012).
30. Nurga, A. (toim). Investeerimise teejuht. Tallinn: Äripäev 2007.
31. OECD Model Tax Convention on Income and on Capital. Condensed version. Paris: OECD 2010.
32. Republic of Estonia: Staff Report for the 2009 Article IV Consultation. IMF Country Report No. 10/4, January 2010. Arvutivõrgus: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2010/cr1004.pdf> , (01.05.2012).
33. Residendist füüsilise isiku 2011. a ettevõtlusest saadud tuludeklaratsiooni vorm E. Avaldatud Maksu- ja Tolliameti veebilehel. Arvutivõrgus: http://www.emta.ee/public/vormid/maksuvormid/tuludeklaratsioon/2011/Vorm_E_2011.pdf, (01.05.2012).
34. Residendist füüsilise isiku 2011. a tuludeklaratsiooni vorm A. Avaldatud Maksu- ja Tolliameti veebilehel. Arvutivõrgus: http://www.emta.ee/public/vormid/maksuvormid/tuludeklaratsioon/2011/Vorm_A_2011.pdf , (01.05.2012).
35. Residendist füüsilise isiku finantsteenustest saadud kapitalitulude tulumaksuga maksustamise analüüs. Rahandusministeerium 2005. (Käsikiri autori valduses).
36. Rothbard, M. N. The Myth of Neutral Taxation. Cheltenham: Edward Elgar 1997. Arvutivõrgus: <http://mises.org/rothbard/myth.pdf> , (01.05.2012).
37. Russo, R. (editor). Fundamentals of International Tax Planning. Amsterdam: IBFD 2007.
38. Swedbank Venemaa Aktsiafond. Arvutivõrgus: https://www.swedbank.ee/static/investor/funds/20120323/EST/tingimused/SVAF_tingimused_01_05_2012.pdf , (01.05.2012).
39. Swedbank. Investeerimishoiuse 161 — "Venemaa 5" EUR fondi barjäär 130 pakkumistingimused. Arvutivõrgus: https://www.swedbank.ee/static/investor/agreements/deposits/EE00161_EST.pdf , (01.05.2012).
40. Zirnask, V. (toim). Väärtpaberite teejuht. Tallinn: Eesti Päevaleht 2008.

41. Thuronyi, V. (editor). Tax Law Design and Drafting. Vol 1. Washington: International Monetary Fund 1996.
42. Thuronyi, V. (editor). Tax Law Design and Drafting. Vol 2. Washington: International Monetary Fund 1998.
43. Tulumaksuseaduse eelnõue seletuskiri 1999. (Käsikiri autori valduses).
44. Tulumaksuseaduse ja perekonnaseaduse muutmise seaduse seletuskiri 2007. 180 SE III. Arvutivõrgus:
<http://www.riigikogu.ee/?page=eelnou&op=ems&emshelp=true&eid=211253&u=20120506134109> , (01.05.2012).
45. Tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse, hasartmängumaksu seaduse ja krediidasutuste seaduse muutmise seaduse seletuskiri 2006. 863 SE. Arvutivõrgus:
<http://www.riigikogu.ee/?page=eelnou2&op=ems&eid=863&assembly=10&u=20120411213417> , (01.05.2012).
46. Uusorg, M. Mis on lepinguline investeerimisfond? – Maksumaksja 2007, nr 1.
47. Uustalu, E. Rahvusvahelise maksuõiguse põhimõtetest ning –mõistetest. – Juridica 1998, nr 3.

Õigusaktid

48. Eesti Vabariigi valitsuse ja Albaania Vabariigi ministrite nõukogu vaheline tulumaksudega topeltmaksustamise vältimise ning maksudest hoidumise tõkestamise leping. – RT II, 15.11.2010, 4.
49. Hoiu-laenuühistu seadus. – RT I 1999, 24, 357; RT I 2010, 34, 182.
50. Investeerimisfondide seadus. – RT I 2004, 36, 251; RT I, 29.03.2012, 5.
51. Maksukorralduse seadus. – RT I 2002, 26, 150; RT I, 22.12.2011, 38.
52. Raamatupidamise seadus. – RT I 2002, 102, 600; RT I, 16.11.2010, 12.
53. Sotsiaalmaksuseadus. - RT I 2000, 102, 675; RT I, 04.02.2011, 6.
54. Tagatisefondi seadus. – RT I 2002, 23, 131; RT I, 08.07.2011, 32.
55. Tulumaksuseadus. – RT I 1999, 101, 903; RT I 2010, 44, 262; RT I, 29.03.2012, 28; RT I, 29.03.2012, 30.
56. Võlaõigusseadus. – RT I 2001, 81, 487; RT I, 08.07.2011, 21.
57. Äriseadustik. – RT I 1995, 26, 355; RT I, 28.12.2011, 50.

Kohtupraktika

58. EKo 21.02.2006, C-255/02, *Halifax plc, Leeds Permanent Development Services Ltd ja County Wide Property Investments Ltd vs Commissioners of Customs & Excise*.
59. RKHKo 3-3-1-23-09 (Ülo Kriisa, Endel Ermeli (Ermel), Aimar Varula, Ingrid Prantsu (Prants), Virko Lepmetsa (Lepmets), Einar Ilma (Ilm), Enn Kanguri (Kangur) ja Ervin Naritsa (Narits) kaebused Maksu- ja Tolliameti Lõuna maksu- ja tollikeskuse maksuotsuste tühistamiseks).
60. RKHKo 3-3-1-3-09 (TNK Eesti OÜ kaebus Maksu- ja Tolliameti Lõuna maksu- ja tollikeskuse 2. augusti 2007. a maksuotsuse nr 12-5/286 tühistamiseks).
61. RKHKo 3-3-1-57-08 (Madis Kaalu kaebus Maksu- ja Tolliameti Põhja maksu- ja tollikeskuse 11. mai 2007. a maksuotsuse nr 12-5/292 tühistamiseks).
62. RKHKo 3-3-1-79-11 (Maret Lilleoru (Lilleorg) kaebused Maksu- ja Tolliameti Põhja maksu- ja tollikeskuse toimingute õigusvastasuse tuvastamiseks ning 29. märtsi 2010. a maksuotsuse nr 12.2-3/9564-7 tühistamiseks).

LISA

Maksudkohustuse suuruse mudelarvutused

Maksudkohustuse suuruse arvutamisel on eeldatud tulu niioelda tarbimisse võtmist. Füüsilisest isikust ettevõtja sotsiaalmaksudkohustus on esitatud sulgudes. Täpsemad eeldused on toodud töö alapeatükis 3.1.

Traditsiooniline hoius				
Intress (üks tehing)	Lepinguriigis maksustamata	Lepinguriigis maksustatud	Mittelepinguriigis maksustamata	Mittelepinguriigis maksustatud
Füüsiline isik	$40-0=40$ $40*0\%=0$ TuMS § 17 lg 2	$40-0=40$ $40*10\%=4$ $40*0\%=0$ $4>0$ TuMS § 17 lg 2, § 45 lg 1 ja lg 3	$40-0=40$ $40*21\%=8,4$ TuMS § 17 lg 1	$40-0=40$ $40*10\%=4$ $40*21\%=8,4$ $8,4 - 4=4,4$ $4+4,4=8,4$ TuMS § 17 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2
Investeerimiskonto	$40-0=40$ $40*21\%=8,4$ TuMS § 17 ² lg 4 ja lg5	$40-0=40$ $40*10\%=4$ TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg6	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	$40-10=30$ $30/1,33=22,56$ $22,56*21\%$ $=4,74 (+7,44)$ TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	$40-0=40$ $40*10=4$ $40-10=30$ $30/1,33=22,56$ $22,56*21\%$ $=4,74$ $4,74-4=0,74$ $4+0,74=$ $4,74 (+7,44)$ TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg2	$40-10=30$ $30/1,33=22,56$ $22,56*21\%$ $=4,74 (+7,44)$ TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	$40-0=40$ $40*10=4$ $40-10=30$ $30/1,33=22,56$ $22,56*21\%$ $=4,74$ $4,74-4=0,74$ $4+0,74=$ $4,74 (+7,44)$ TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2

Äriühing	$40-10=30$ $30*0,21=6,3$ TuMS §50 lg 1, § 12 lg 2	$40-10=30$ $30*10\%=3$ $30*21\%=6,3$ $6,3-3=3,3$ $3+3,3=6,3$ TuMS §50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2	$40-10=30$ $30*0,21=6,3$ TuMS §50 lg 1, § 12 lg 2	$40-10=30$ $30*10\%=3$ $30*21\%=6,3$ $6,3-3=3,3$ $3+3,3=6,3$ TuMS §50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2
----------	---	--	---	--

Laenuleping				
Intress (üks tehing)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt-paber, maksustamata	Mitteväärt-paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	$40-0=40$ $40*21\%=8,4$ TuMS § 17 lg 1	$40-0=40$ $40*10\%=4$ $40*21\%=8,4$ $8,4 - 4=4,4$ $4+4,4=8,4$ TuMS §17 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2	$40-0=40$ $40*21\%=8,4$ TuMS § 17 lg 1	$40-0=40$ $40*10\%=4$ $40*21\%=8,4$ $8,4 - 4=4,4$ $4+4,4=8,4$ TuMS §17 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2
Investeeringukonto	$40-10=30$ $30*21\%=6,3$ TuMS § 17 ² lg 4 ja lg5	$40-10=30$ $30*10\%=3$ TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg6	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	$40-10=30$ $30/1,33=22,56$ $22,56*21\%$ $=4,74 (+7,44)$ TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	$40-0=40$ $40*10=4$ $40-10=30$ $30/1,33=22,56$ $22,56*21\%$ $=4,74$ $4,74-4=0,74$ $4+0,74=$ $4,74 (+7,44)$ TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2	$40-10=30$ $30/1,33=22,56$ $22,56*21\%$ $=4,74 (+7,44)$ TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	$40-0=40$ $40*10=4$ $40-10=30$ $30/1,33=22,56$ $22,56*21\%$ $=4,74$ $4,74-4=0,74$ $4+0,74=$ $4,74 (+7,44)$ TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2

Äriühing	40-10=30 30*0,21= 6,3 TuMS §50 lg 1, § 12 lg 2	40-10=30 30*10%=3 30*21%=6,3 6,3-3=3,3 3+3,3= 6,3 TuMS §50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2	40-10=30 30*0,21= 6,3 TuMS §50 lg 1, § 12 lg 2	40-10=30 30*10%=3 30*21%=6,3 6,3-3=3,3 3+3,3= 6,3 TuMS §50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2
Kasuga võõrandamine (üks tehing)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt- paber, maksustamata	Mitteväärt- paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	40-10=30 30*21%= 6,3 TuMS §15 lg 1, § 37 lg 1	40-10=30 30*10%=3 30*21%=6,3 6,3 - 3=3,3 3+3,3= 6,3 TuMS §15 lg 1, § 37 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2	40-10=30 30*21%= 6,3 TuMS §15 lg 1, § 37 lg 1	40-10=30 30*10%=3 30*21%=6,3 6,3 - 3=3,3 3+3,3= 6,3 TuMS §15 lg 1, § 37 lg 1, §45 lg 1 ja lg2
Investeeringukonto	40-10=30 30*21%= 6,3 TuMS § 17 ² lg 4, lg5	40-10=30 30*10%=3 TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg6	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	40-10=30 (30/1,33) =22,56 22,56*21% = 4,74 (+7,44) TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	40-10=30 30*10%=3 40-10=30 (30/1,33) =22,56 22,56*21% =4,74 4,74-3=1,74 3+1,74= 4,74 (+7,44) TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2	40-10=30 (30/1,33) =22,56 22,56*21% = 4,74 (+7,44) TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	40-10=30 30*10%=3 40-10=30 (30/1,33) =22,56 22,56*21% =4,74 4,74-3=1,74 3+1,74= 4,74 (+7,44) TuMS §14 lg1, lg 5, lg5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg2

Äriühing	40-10=30 30*0,21= 6,3 TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	40-10=30 30*10%=3 30*21%=6,3 6,3-3=3,3 3+3,3= 6,3 TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2	40-10=30 30*0,21= 6,3 TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	40-10=30 30*10%=3 30*21%=6,3 6,3-3=3,3 3+3,3= 6,3 TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2
Kasu ja kahjuga võõrandamine (kaks tehingut)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt-paber, maksustamata	Mitteväärt-paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	40-10-20=10 10*21%= 2,1 TuMS § 15 lg 1, § 37 lg 1, § 39 lg 1	40-10=30 30*10%=3 40-10-20=10 10*21%=2,1 3>2,1 TuMS § 15 lg 1, § 37 lg 1, § 39 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 3	40-10=30 30*21%= 6,3 TuMS § 15 lg 1, § 37 lg 1 *kahjuga võõrandamine elimineeritakse	40-10=30 30*10%=3 30*21%=6,3 6,3 - 3=3,3 3+3,3= 6,3 TuMS § 15 lg 1, § 37 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2 *kahjuga võõrandamine elimineeritakse
Investeeringukonto	40-10-20=10 10*21%= 2,1 TuMS § 17 ² lg 4 ja lg 5	40-10=30 30*10%= 3 TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg 6 *kahjuga võõrandamine elimineeritakse	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	x	x	40-10-20=10 (10/1,33) =7,52 7,52*21% =1,58 (+2,48) TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	40-10=30 30*10%=3 40-10-20=10 (10/1,33) =7,52 7,52*21% =1,58 (+2,48) 3>1,58=> 3(+2,48) TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 3

Äriühing	40-10-20=10 10*21%= 2,1	40-10=30 30*10%=3 40-10-20=10 10*21%=2,1 3>2,1	40-10-20=10 10*21%= 2,1	40-10=30 30*10%=3 40-10-20=10 10*21%=2,1 3>2,1
	TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2	TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2

Äriühinguga seotud instrument						
Dividend, osalus alla 10% (üks tehing)	Eesti, väärtpaber	Eesti, mitte-väärtpaber	Väärt-paber, lepingu-riigis maksus-tamata	Väärt-paber, lepingu-riigis maksus-tatud	Mitteväärt-paber, lepingu-riigis maksus-tamata	Mitteväärt-paber, lepingu-riigis maksus-tatud
Füüsiline isik	40-0=40 40*0%= 0	40-0=40 40*0%= 0	40-0=40 40*21% = 8,4	40-0=40 40*10%=4 40*0%=0 4>0	40-0=40 40*21% = 8,4	40-0=40 40*10%=4 40*0%=0 4>0
	TuMS § 12 lg 2	TuMS § 12 lg 2	TuMS § 18 lg 1	TuMS § 18 lg 1 ¹ , § 45 lg 1 ja lg 3	TuMS § 18 lg 1	TuMS § 18 lg 1 ¹ , § 45 lg 1 ja lg 3
Investeeringis konto	40-10=30 30*0%= 0	x	40-10=30 30*21% = 6,3	40-10=30 30*10= 3	x	x
	TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg6		TuMS § 17 ² lg 4 ja lg 5	TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg6		
Füüsilisest isikust ettevõtja	40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % = 4,74 (+7,44)	40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % = 4,74 (+7,44)	40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % = 4,74 (+7,44)	40-0=40 40*10=4 40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % =4,74 4,74- 4=0,74 4+0,74= 4,74 (+7,44)	40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % = 4,74 (+7,44)	40-0=40 40*10=4 40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % =4,74 4,74- 4=0,74 4+0,74= 4,74 (+7,44)
	TuMS §14 lg 1,	TuMS §14 lg 1,	TuMS §14 lg 1,	TuMS	TuMS §14 lg 1,	TuMS

	lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	§14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg2	lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	§14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2
Äriühing	40-10=30 30*0,21 =6,3 TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	40-10=30 30*0,21 =6,3 TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	40-10=30 30*0,21 =6,3 TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	40-10=30 30*10%=3 30*21% =6,3 6,3-3=3,3 3+3,3=6,3 TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2	40-10=30 30*0,21 =6,3 TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	40-10=30 30*10%=3 30*21% =6,3 6,3-3=3,3 3+3,3=6,3 TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2
Dividend, osalus üle 10% (üks tehing)	Eesti, väärtpaber	Eesti, mitte-väärtpaber	Väärt-paber, lepingu-riigis maksus-tamata	Väärt-paber, lepingu-riigis maksus-tatud	Mitteväärt-paber, lepingu-riigis maksus-tamata	Mitteväärt-paber, lepingu-riigis maksus-tatud
Füüsiline isik	40-0=40 40*0%=0 TuMS § 12 lg 2	40-0=40 40*0%=0 TuMS § 12 lg 2	40-0=40 40*21% =8,4 TuMS § 18 lg 1	40-0=40 40*10%=4 40*0%=0 4>0 TuMS § 18 lg 1 ¹ , § 45 lg 1 ja lg 3	40-0=40 40*21% =8,4 TuMS § 18 lg 1	40-0=40 40*10%=4 40*0%=0 4>0 TuMS § 18 lg 1 ¹ , § 45 lg 1 ja lg 3
Investeeringis konto	40-10=30 30*0%=0 TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg6	x	40-10=30 30*21% =6,3 TuMS § 17 ² lg 4 ja lg 5	40-10=30 30*10=3 TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg6	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % =4,74 (+7,44)	40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % =4,74 (+7,44)	40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % =4,74 (+7,44)	40-0=40 40*10=4 40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % =4,74 4,74- 4=0,74 4+0,74= 4,74 (+7,44)	40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % =4,74 (+7,44)	40-0=40 40*10=4 40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % =4,74 4,74- 4=0,74 4+0,74= 4,74 (+7,44)

	TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg2	TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2
Äriühing	40-10=30 30*0%=0 TuMS § 50 lg 1 ¹ p 1, § 12 lg 2	40-10=30 30*0%=0 TuMS § 50 lg 1 ¹ p 1, § 12 lg 2	40-10=30 30*0%=0 TuMS § 50 lg 1 ¹ p 1, § 12 lg 2	40-10=30 30*10%=3 30*0%=0 3>0 TuMS § 50 lg 1 ¹ p 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2	40-10=30 30*0%=0 TuMS § 50 lg 1 ¹ p 1, § 12 lg 2	40-10=30 30*10%=3 30*0%=0 3>0 TuMS § 50 lg 1 ¹ p 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2
Muu kasumi- eraldis, osalus alla 10% (üks tehing)	Eesti, väärtpaber	Eesti, mitte- väärtpaber	Väärt- paber, lepingu- riigis maksus- tamata	Väärt- paber, lepingu- riigis maksus- tatud	Mitteväärt -paber, lepingu- riigis maksus- tamata	Mitteväärt -paber, lepingu- riigis maksus- tatud
Füüsiline isik	40-0=40 40*0%=0 TuMS § 12 lg 2	40-0=40 40*0%=0 TuMS § 12 lg 2	40-0=40 40*21% = 8,4 TuMS § 18 lg 1	40-0=40 40*10%=4 40*21% =8,4 8,4- 4=4,4 4+4,4= 8,4 TuMS § 18 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2	40-0=40 40*21% = 8,4 TuMS § 18 lg 1	40-0=40 40*10%=4 40*21% =8,4 8,4- 4=4,4 4+4,4= 8,4 TuMS § 18 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2
Investeeringis konto	40-10=30 30*0%=0 TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg6	x	40-10=30 30*21% = 6,3 TuMS § 17 ² lg 4 ja lg 5	40-10=30 30*10= 3 TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg6	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % = 4,74 (+7,44)	40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % = 4,74 (+7,44)	40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % = 4,74 (+7,44)	40-0=40 40*10=4 40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % =4,74 4,74- 4=0,74 4+0,74= 4,74	40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % = 4,74 (+7,44)	40-0=40 40*10=4 40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % =4,74 4,74- 4=0,74 4+0,74= 4,74

	TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	(+7,44) TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg2	TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	(+7,44) TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2
Äriühing	40-10=30 30*0,21 = 6,3	40-10=30 30*0,21 = 6,3	40-10=30 30*0,21 = 6,3	40-10=30 30*10%=3 30*21% =6,3 6,3-3=3,3 3+3,3= 6,3	40-10=30 30*0,21 = 6,3	40-10=30 30*10%=3 30*21% =6,3 6,3-3=3,3 3+3,3= 6,3
	TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2	TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2
Muu kasumi-eraldis, osalus üle 10% (üks tehing)	Eesti, väärtpaber	Eesti, mitte-väärtpaber	Väärt-paber, lepingu-riigis maksus-tamata	Väärt-paber, lepingu-riigis maksus-tatud	Mitteväärt-paber, lepingu-riigis maksus-tamata	Mitteväärt-paber, lepingu-riigis maksus-tatud
Füüsiline isik	40-0=40 40*0%= 0	40-0=40 40*0%= 0	40-0=40 40*21% = 8,4	40-0=40 40*10%=4 40*21% =8,4 8,4- 4=4,4 4+4,4= 8,4	40-0=40 40*21% = 8,4	40-0=40 40*10%=4 40*21% =8,4 8,4- 4=4,4 4+4,4= 8,4
	TuMS § 12 lg 2	TuMS § 12 lg 2	TuMS § 18 lg 1	TuMS § 18 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2	TuMS § 18 lg 1	TuMS § 18 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2
Investeeringis konto	40-10=30 30*0%= 0	x	40-10=30 30*21% = 6,3	40-10=30 30*10= 3	x	x
	TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg6		TuMS § 17 ² lg 4 ja lg 5	TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg6		
Füüsilisest isikust ettevõtja	40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % = 4,74 (+7,44)	40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % = 4,74 (+7,44)	40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % = 4,74 (+7,44)	40-0=40 40*10=4 40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % =4,74 4,74-	40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % = 4,74 (+7,44)	40-0=40 40*10=4 40-10=30 30/1,33=2 2,56 22,56*21 % =4,74 4,74-

				4=0,74 4+0,74= 4,74 (+7,44)		4=0,74 4+0,74= 4,74 (+7,44)
	TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg2	TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	TuMS §14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2
Äriühing	40-10=30 30*0%= 0	40-10=30 30*0%= 0	40-10=30 30*0%= 0	40-10=30 30*10%=3 30*0%=0 3>0	40-10=30 30*0%= 0	40-10=30 30*10%=3 30*0%=0 3>0
	TuMS § 50 lg 1 ¹ p 5, § 12 lg 2	TuMS § 50 lg 1 ¹ p 5, § 12 lg 2	TuMS § 50 lg 1 ¹ p 5, § 12 lg 2	TuMS § 50 lg 1 ¹ p 5, § 54 lg 5, § 12 lg 2	TuMS § 50 lg 1 ¹ p 5, § 12 lg 2	TuMS § 50 lg 1 ¹ p 5, § 54 lg 5, § 12 lg 2
Kasuga võõrandamine (üks tehing)	Väärt- paber, maksus- tamata	Väärt- paber, välisriigis maksus- tatud	Mitteväärt -paber, maksus- tamata	Mitteväärt paber, välisriigis maksus- tatud		
Füüsiline isik	40-10=30 30*21% = 6,3	40-10=30 30*10%=3 30*21% =6,3 6,3 – 3=3,3 3+3,3= 6,3	40-10=30 30*21% = 6,3	40-10=30 30*10%=3 30*21% =6,3 6,3 – 3=3,3 3+3,3= 6,3		
	TuMS § 15 lg 1, § 37 lg 1	TuMS § 15 lg 1, § 37 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2	TuMS § 15 lg 1, § 37 lg 1	TuMS § 15 lg 1, § 37 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2		
Investeeringis konto	40-10=30 30*21% = 6,3	40-10=30 30*10%= 3	x	x		
	TuMS § 17 ² lg 4 ja lg 5	TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg6				
Füüsilisest isikust ettevõtja	40-10=30 30/1,33 =22,56 22,56*21 % = 4,74	40-10=30 30*10=3 40-10=30 30/1,33 =22,56 22,56*21	40-10=30 30/1,33 =22,56 22,56*21 % = 4,74	40-10=30 30*10=3 40-10=30 30/1,33 =22,56 22,56*21		

	(+7,44)	% =4,74 4,74- 3=1,74 3+1,74= 4,74 (+7,44)	(+7,44)	% =4,74 4,74- 3=1,74 3+1,74= 4,74 (+7,44)		
	TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2	TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2		
Äriühing	40-10=30 30*0,21 = 6,3	40-10=30 30*10%=3 30*21% =6,3 6,3-3=3,3 3+3,3= 6,3	40-10=30 30*0,21 = 6,3	40-10=30 30*10%=3 30*21% =6,3 6,3-3=3,3 3+3,3= 6,3		
	TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2	TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2		
Kasu ja kahjuga võõrandamine (kaks tehingut)	Väärt-paber, maksus-tamata	Väärt-paber, välisriigis maksus-tatud	Mitteväärt-paber, maksus-tamata	Mitteväärt paber, välisriigis maksus-tatud		
Füüsiline isik	40-10- 20=10 10*21% = 2,1	40-10=30 30*10%=3 40-10- 20=10 10*21% =2,1 3>2,1	40-10=30 30*21% = 6,3	40-10=30 30*10%=3 30*21% =6,3 6,3 - 3=3,3 3+3,3= 6,3		
	TuMS § 15 lg 1, § 37 lg 1, § 39 lg 1	TuMS § 15 lg 1, § 37 lg 1, § 39 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 3	TuMS § 15 lg 1, § 37 lg 1 *kahjuga võõranda mine elimineeri- takse	TuMS § 15 lg 1, § 37 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2 *kahjuga võõranda mine elimineeri- takse		

Investeeringis konto	40-10-20=10 10*21% =2,1 TuMS § 17 ² lg 4 ja lg 5	40-10=30 30*10%=3 TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg6 *kahjuga võõranda mine elimineeri- takse	x	x		
Füüsilisest isikust ettevõtja	x	x	40-10-20=10 10/1,33 =7,52 7,52*21% =1,58 (+2,48) TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	40-10=30 30*10%=3 40-10-20=10 10/1,33 =7,52 7,52*21% =1,58 (+2,48) 3>1,58=> 3(+2,48) TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 3		
Äriühing	40-10-20=10 10*21% =2,1 TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	40-10=30 30*10%=3 40-10-20=10 10*21% =2,1 3>2,1 TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2	40-10-20=10 10*21% =2,1 TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	40-10=30 30*10%=3 40-10-20=10 10*21% =2,1 3>2,1 TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2		

Investeeringifondi ja muu varakogumi osak				
Intriss (üks tehing)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt-paber, maksustamata	Mitteväärt-paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	$40-0=40$ $40*21\%=8,4$ TuMS § 17 lg 1	$40-0=40$ $40*10\%=4$ $40*21\%=8,4$ $8,4 - 4=4,4$ $4+4,4=8,4$ TuMS § 17 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2	$40-0=40$ $40*21\%=8,4$ TuMS § 17 lg 1	$40-0=40$ $40*10\%=4$ $40*21\%=8,4$ $8,4 - 4=4,4$ $4+4,4=8,4$ TuMS § 17 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2
Investeeringiskonto	$40-10=30$ $30*21\%=6,3$ TuMS § 17 ² lg 4 ja lg 5	$40-10=30$ $30*10\%=3$ TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg 6	x	X
Füüsilisest isikust ettevõtja	$40-10=30$ $30/1,33=22,56$ $22,56*21\%$ $=4,74 (+7,44)$ TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	$40-0=40$ $40*10=4$ $40-10=30$ $30/1,33=22,56$ $22,56*21\%$ $=4,74$ $4,74-4=0,74$ $4+0,74=$ $4,74 (+7,44)$ TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2	$40-10=30$ $30/1,33=22,56$ $22,56*21\%$ $=4,74 (+7,44)$ TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	$40-0=40$ $40*10=4$ $40-10=30$ $(30/1,33)$ $=22,56$ $22,56*21\%$ $=4,74$ $4,74-4=0,74$ $4+0,74=$ $4,74 (+7,44)$ TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2
Äriühing	$40-10=30$ $30*0,21=6,3$ TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	$40-10=30$ $30*10\%=3$ $30*21\%=6,3$ $6,3-3=3,3$ $3+3,3=6,3$ TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2	$40-10=30$ $30*0,21=6,3$ TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	$40-10=30$ $30*10\%=3$ $30*21\%=6,3$ $6,3-3=3,3$ $3+3,3=6,3$ TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2

Muu perioodiline tulu (üks tehing)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt-paber, maksustamata	Mitteväärt-paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	$40-0=40$ $40*21\%=8,4$ TuMS § 12 lg 1	$40-0=40$ $40*10\%=4$ $40*21\%=8,4$ $8,4 - 4=4,4$ $4+4,4=8,4$ TuMS § 12 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2	$40-0=40$ $40*21\%=8,4$ TuMS § 12 lg 1	$40-0=40$ $40*10\%=4$ $40*21\%=8,4$ $8,4 - 4=4,4$ $4+4,4=8,4$ TuMS § 12 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2
Investeeringiskonto	$40-10=30$ $30*21\%=6,3$ TuMS § 17 ² lg 4 ja lg5	$40-10=30$ $30*10\%=3$ TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg6	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	$40-10=30$ $30/1,33=22,56$ $22,56*21\%$ $=4,74 (+7,44)$ TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	$40-0=40$ $40*10\%=4$ $40-10=30$ $30/1,33=22,56$ $22,56*21\%$ $=4,74$ $4,74-4=0,74$ $4+0,74=$ $4,74 (+7,44)$ TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2	$40-10=30$ $30/1,33 =22,56$ $22,56*21\%$ $=4,74 (+7,44)$ TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	$40-0=40$ $40*10\%=4$ $40-10=30$ $30/1,33 =22,56$ $22,56*21\%$ $=4,74$ $4,74-4=0,74$ $4+0,74=$ $4,74 (+7,44)$ TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2
Äriühing	$40-10=30$ $30*0,21=6,3$ TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	$40-10=30$ $30*10\%=3$ $30*21\%=6,3$ $6,3-3=3,3$ $3+3,3=6,3$ TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2	$40-10=30$ $30*0,21=6,3$ TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	$40-10=30$ $30*10\%=3$ $30*21\%=6,3$ $6,3-3=3,3$ $3+3,3=6,3$ TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2
Muu tulu (puhaskasumi osa)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt-paber, maksustamata	Mitteväärt-paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	x	x	$40-0=40$ $40*21\%=8,4$	$40-0=40$ $40*10\%=4$ $40*21\%=8,4$ $8,4 - 4=4,4$

			TuMS § 18 lg 4	4+4,4= 8,4 TuMS § 17 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 4
Investeeringiskonto	x	x	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	x	x	40-10-20=10 10/1,33 =7,52 7,52*21% =1,58 (+2,48) TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	40-0=40 40*10%=4 40-10-20=10 10/1,33 =7,52 7,52*21% =1,58 (+2,48) 4>1,58=> 4(+2,48) TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 3
Äriühing	x	x	x	x
Kasuga võõrandamine (üks tehing)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt-paber, maksustamata	Mitteväärt-paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	40-10=30 30*21%= 6,3 TuMS § 15 lg 1, § 37 lg 1	40-10=30 30*10%=3 30*21%=6,3 6,3 – 3=3,3 3+3,3= 6,3 TuMS § 15 lg 1, § 37 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2	40-10=30 30*21%= 6,3 TuMS § 15 lg 1, § 37 lg 1	40-10=30 30*10%=3 30*21%=6,3 6,3 – 3=3,3 3+3,3= 6,3 TuMS § 15 lg 1, § 37 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2
Investeeringiskonto	40-10=30 30*21%= 6,3 TuMS § 17 ² lg 4 ja lg 5	40-10=30 30*10%= 3 TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg 6	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	40-10=30 30/1,33=22,56 22,56*21% =4,74 (+7,44) TuMS	40-10=30 30*10=3 40-10=30 30/1,33=22,56 22,56*21% =4,74 4,74-3=1,74 3+1,74= 4,74 (+7,44) TuMS	40-10=30 30/1,33=22,56 22,56*21% =4,74 (+7,44) TuMS	40-10=30 30*10=3 40-10=30 30/1,33 =22,56 22,56*21% =4,74 4,74-3=1,74 3+1,74= 4,74 (+7,44) TuMS

	§ 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	§ 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2	§ 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	§ 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2
Äriühing	40-10=30 30*0,21= 6,3 TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	40-10=30 30*10%=3 30*21%=6,3 6,3-3=3,3 3+3,3= 6,3 TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2	40-10=30 30*0,21= 6,3 TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	40-10=30 30*10%=3 30*21%=6,3 6,3-3=3,3 3+3,3= 6,3 TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2
Kasu ja kahjuga võõrandamine (kaks tehingut)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt-paber, maksustamata	Mitteväärt-paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	40-10-20=10 10*21%= 2,1 TuMS § 15 lg 1, § 37 lg 1, § 39 lg 1	40-10=30 30*10%=3 40-10-20=10 10*21%=2,1 3>2,1 TuMS § 15 lg 1, § 37 lg 1, § 39 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 3	40-10=30 30*21%= 6,3 TuMS § 15 lg 1, § 37 lg 1 *kahjuga võõrandamine elimineeritakse	40-10=30 30*10%=3 30*21%=6,3 6,3 - 3=3,3 3+3,3= 6,3 TuMS § 15 lg 1, § 37 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2 *kahjuga võõrandamine elimineeritakse
Investeeringukonto	40-10-20=10 10*21%= 2,1 TuMS § 17 ² lg 4 ja lg 5	40-10=30 30*10%= 3 TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg 6 *kahjuga võõrandamine elimineeritakse	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	x	x	40-10-20=10 10/1,33 =7,52 7,52*21% = 1,58 (+2,48) TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ ,	40-10=30 30*10%=3 40-10-20=10 10/1,33 =7,52 7,52*21% =1,58 (+2,48) 3>1,58=> 3(+2,48) TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ ,

			§ 32 lg 1	§ 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 3
Äriühing	40-10-20=10 10*21%= 2,1 TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	40-10=30 30*10%=3 40-10-20=10 10*21%=2,1 3>2,1 TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2	40-10-20=10 10*21%= 2,1 TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	40-10=30 30*10%=3 40-10-20=10 10*21%=2,1 3>2,1 TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2

Investeeringis- hoius				
Positiivne intress (üks tehing)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt- paber, maksustamata	Mitteväärt- paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	40-0=40 40*21%= 8,4 TuMS § 17 lg 1	40-0=40 40*10%=4 40*21%=8,4 8,4 - 4=4,4 4+4,4= 8,4 TuMS § 17 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2	40-0=40 40*21%= 8,4 TuMS § 17 lg 1	40-0=40 40*10%=4 40*21%=8,4 8,4 - 4=4,4 4+4,4= 8,4 TuMS § 17 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2
Investeeringis- konto	40-10=30 30*21%= 6,3 TuMS § 17 ² lg 4 ja lg 5	40-10=30 30*10%= 3 TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg 6	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	40-10=30 30/1,33=22,56 22,56*21% = 4,74 (+7,44) TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	40-0=40 40*10%=4 40-10=30 (30/1,33) =22,56 22,56*21% =4,74 4,74-4=0,74 4+0,74= 4,74 (+7,44) TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2	40-10=30 30/1,33=22,56 22,56*21% = 4,74 (+7,44) TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	40-0=40 40*10%=4 40-10=30 30/1,33=22,56 22,56*21% =4,74 4,74-4=0,74 4+0,74= 4,74 (+7,44) TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2

Äriühing	$40-10=30$ $30*0,21=6,3$ TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	$40-10=30$ $30*10%=3$ $30*21%=6,3$ $6,3-3=3,3$ $3+3,3=6,3$ TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2	$40-10=30$ $30*0,21=6,3$ TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	$40-10=30$ $30*10%=3$ $30*21%=6,3$ $6,3-3=3,3$ $3+3,3=6,3$ TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2
Positiivne ja negatiivne intress (kaks tehingut)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt-paber, maksustamata	Mitteväärt-paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	$40-0=40$ $40*21%=8,4$ TuMS § 17 lg 1 *negatiivne intress elimineeritakse	$40-0=40$ $40*10%=4$ $40*21%=8,4$ $8,4 - 4=4,4$ $4+4,4=8,4$ TuMS § 17 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2 *negatiivne intress elimineeritakse	$40-0=40$ $40*21%=8,4$ TuMS § 17 lg 1 *negatiivne intress elimineeritakse	$40-0=40$ $40*10%=4$ $40*21%=8,4$ $8,4 - 4=4,4$ $4+4,4=8,4$ TuMS § 17 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 2 *negatiivne intress elimineeritakse
Investeeringukonto	$40-10-20=10$ $10*21%=2,1$ TuMS § 17 ² lg 4 ja lg 5	$40-10=30$ $30*10%=3$ TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg 6 *negatiivne intress elimineeritakse	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	$40-10-20=10$ $10/1,33 =7,52$ $7,52*21% =1,58 (+2,48)$ TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	$40-0=40$ $40*10%=4$ $40-10-20=10$ $10/1,33 =7,52$ $7,52*21% =1,58 (+2,48)$ $4 > 1,58 =>$ 4(+2,48) TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 3	$40-10-20=10$ $10/1,33 =7,52$ $7,52*21% =1,58 (+2,48)$ TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1	$40-0=40$ $40*10%=4$ $40-10-20=10$ $10/1,33 =7,52$ $7,52*21% =1,58 (+2,48)$ $4 > 1,58 =>$ 4(+2,48) TuMS § 14 lg 1, lg 5, lg 5 ³ , § 32 lg 1, § 45 lg 1 ja lg 3
Äriühing	$40-10-20=10$ $10*21%=2,1$	$40-10=30$ $30*10%=3$ $40-10-20=10$	$40-10-20=10$ $10*21%=2,1$	$40-10=30$ $30*10%=3$ $40-10-20=10$

		10*21%=2,1 3>2,1		10*21%=2,1 3>2,1
	TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2	TuMS § 50 lg 1, § 12 lg 2	TuMS § 50 lg 1, § 54 lg 5, § 12 lg 2

Investeeringis- riskiga elukindlustus				
Kindlustushüvitis kasuga (üks tehing)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt- paber, maksustamata	Mitteväärt- paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	40-0=40 40*21%= 8,4 TuMS § 20 lg 3	40-0=40 40*10%=4 40*21%=8,4 8,4 - 4=4,4 4+4,4= 8,4 TuMS § 20 lg 3, § 45 lg 1 ja lg 2	40-0=40 40*21%= 8,4 TuMS § 20 lg 3	40-0=40 40*10%=4 40*21%=8,4 8,4 - 4=4,4 4+4,4= 8,4 TuMS § 20 lg 3, § 45 lg 1 ja lg 2
Investeeringiskonto	40-10=30 30*21%= 6,3 TuMS § 17 ² lg 4 ja lg 5	40-10=30 30*10%= 3 TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg 6	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	x	x	x	x
Äriühing	x	x	x	x
Kindlustushüvitis kasu ja kahjuga (kaks tehingut)	Väärtpaber, maksustamata	Väärtpaber, välisriigis maksustatud	Mitteväärt- paber, maksustamata	Mitteväärt- paber, välisriigis maksustatud
Füüsiline isik	40-0=40 40*21%= 8,4 TuMS § 20 lg 3 *kahjuga kindlustus- hüvitis elimineeritakse	40-0=40 40*10%=4 40*21%=8,4 8,4 - 4=4,4 4+4,4= 8,4 TuMS § 20 lg 3, § 45 lg 1 ja lg 2 *kahjuga kindlustus- hüvitis elimineeritakse	40-0=40 40*21%= 8,4 TuMS § 20 lg 3 *kahjuga kindlustus- hüvitis elimineeritakse	40-0=40 40*10%=4 40*21%=8,4 8,4 - 4=4,4 4+4,4= 8,4 TuMS § 20 lg 3, § 45 lg 1 ja lg 2 *kahjuga kindlustus- hüvitis elimineeritakse

Investeeringiskonto	40-10-20=10 10*21%= 2,1 TuMS §17 ² lg 4 ja lg 5	40-10=30 30*10%= 3 TuMS § 17 ² lg 4, lg 5, lg6 *kahjuga kindlustus- hüvitis elimineeritakse	x	x
Füüsilisest isikust ettevõtja	x	x	x	x
Äriühing	x	x	x	x